

การรับรู้บทบาทและความคาดหวังของประชาชนต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน
ในช่วงสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 ในมุมมองของประชาชนในพื้นที่
กรณีศึกษา: บ้านหนองไผ่ หมู่ที่ 3 ตำบลทุ่งทอง อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี

โดย
อานันท์ สบายยิ่ง

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ

มหาวิทยาลัยรังสิต
ปีการศึกษา 2565

**ROLE PERCEPTION AND EXPECTATIONS OF THE PEOPLE IN THE
PERFORMANCE OF THE VILLAGE HEADMAN DURING THE COVID-19
EPIDEMIC SITUATION IN THE PERSPECTIVE OF LOCAL PEOPLE,
CASE STUDY: BAN NONG PHAI, VILLAGE NO. 3, THUNG THONG SUB-
DISTRICT, THA MUANG DISTRICT, KANCHANABURI PROVINCE**

BY

ANAN SBAYYING

**AN INDEPENDENT STUDY SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENTS FOR
THE DEGREE OF MASTER OF PUBLIC ADMINISTRATION
INSTITUTE OF PUBLIC ADMINISTRATION AND PUBLIC POLICY**

RANGSIT UNIVERSITY

ACADEMIC YEAR 2022

ใบรับรองการศึกษาค้นคว้าอิสระ

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยรังสิต

เรื่อง การรับรู้บทบาทและความคาดหวังของประชาชนต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน
ในช่วงสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 ในมุมมองของประชาชนในพื้นที่ กรณีศึกษา:
บ้านหนองไผ่ หมู่ที่3 ตำบลทุ่งทอง อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี

**ROLE PERCEPTION AND EXPECTATIONS OF THE PEOPLE IN THE
PERFORMANCE OF VILLAGE HEADMAN DURING THE COVID-19
EPIDEMIC SITUATION IN THE PERSPECTIVE OF LOCAL PEOPLE,
CASE STUDY: BAN NONG PHAI, VILLAGE NO. 3, THUNG THONG SUB-
DISTRICT, THA MUANG DISTRICT, KANCHANABURI PROVINCE**

โดย อานันท์ สบายยิ่ง

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรังสิต อนุมัติให้นำวิชาการศึกษาค้นคว้าอิสระเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ประจำปีการศึกษา 2565

.....
(ดร.เฉลิมพร เข็นเขือก)

ผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

.....ประธานกรรมการสอบ

อ.อำนาจ ศรีพูนสุข

.....กรรมการ

ศ.ดร.จรัส สุวรรณมาลา

.....กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษา

ศ.ดร.ศุภชัย ขาวะประภาส

ลิขสิทธิ์ของหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรังสิต

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่อง การรับรู้บทบาทและความคาดหวังของประชาชนต่อการปฏิบัติหน้าที่ของ ผู้ใหญ่บ้านในช่วงสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 ในมุมมองของประชาชนในพื้นที่ กรณีศึกษา : บ้านหนองไผ่ หมู่ที่3 ตำบลทุ่งทอง อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ดำเนินการเสร็จสิ้นไปได้ด้วยความเรียบร้อย จากความกรุณาของคณะอาจารย์ที่ให้คำชี้แนะแนวทางในการศึกษาค้นคว้า โดยเฉพาะ ศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัย ยาวะประภาส อาจารย์ที่ปรึกษาประจำกลุ่มที่ให้ความกรุณาในการชี้แนะ แนะนำและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องมาโดยตลอด ตั้งแต่เริ่มจนสำเร็จเสร็จสิ้นเรียบร้อย รวมไปถึงคณะอาจารย์มหาวิทยาลัยรังสิต สาขารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ที่ได้ถ่ายทอดความรู้ แนวคิด และทฤษฎีต่างๆ จนทำให้งานวิจัยเล่มนี้มีคุณค่ายิ่ง ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณด้วยความเคารพอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ในการนี้ต้องขอขอบคุณนายกองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งทอง ,ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งทอง ,กำนันตำบลทุ่งทอง ,ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลทุ่งทอง พร้อมเจ้าหน้าที่ ,ผู้ใหญ่บ้านหมู่บ้านข้างเคียง และตัวแทนผู้นำในหมู่บ้านหนองไผ่ หมู่ที่3 ตำบลทุ่งทอง ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ให้สัมภาษณ์ข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำหรับนำมาวิเคราะห์และอภิปรายผลการวิจัยในครั้งนี้ ทำให้งานวิจัยสามารถตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยนี้ได้เป็นอย่างดี

สุดท้ายนี้ต้องขอขอบคุณชาวบ้านหนองไผ่ หมู่ที่3 ตำบลทุ่งทอง อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรีที่ได้อนุเคราะห์ในการทำแบบสอบถามงานวิจัยในครั้งนี้ จนสามารถนำผลการสำรวจที่ได้มาทำการวิเคราะห์ และออกมาเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยจนประสบความสำเร็จไปได้ด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบคุณชาวบ้านทุกคนมา ณ โอกาสนี้ด้วย และหวังว่างานวิจัยนี้จะได้นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์กับชาวบ้าน บ้านหนองไผ่ และประชาชนโดยทั่วไปในอนาคต

อนันต์ สบายยิ่ง

ผู้วิจัย

- 6405901 : นายอนันต์ สบายยิ่ง
- ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ : การรับรู้บทบาทและความคาดหวังของประชาชนต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในช่วงสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 ในมุมมองของประชาชนในพื้นที่ กรณีศึกษา: บ้านหนองไผ่ หมู่ที่ 3 ตำบลทุ่งทอง อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี
- หลักสูตร : รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
- อาจารย์ที่ปรึกษา : ศ.ดร.ศุภชัย ยาวะประภาส

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการรับรู้บทบาทและความคาดหวังต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน ในช่วงสถานการณ์โรคระบาดโควิด-2019 และ 2) เพื่อกำหนดแนวทางการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน ในช่วงสถานการณ์โรคระบาดอื่นๆ ต่อไป โดยเก็บข้อมูลจากตัวแทนของประชาชนที่อาศัยอยู่ที่บ้านหนองไผ่ หมู่ที่ 3 ตำบลทุ่งทอง อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรีรวม 424 ครอบครัว เก็บข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามครอบครัวละ 1 ราย และภายหลังการวิเคราะห์ข้อมูลมีการสัมภาษณ์กรรมการหมู่บ้านรวม 424 ราย ผลวิจัยพบว่าประชาชนเห็นว่าการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในช่วงสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 อยู่ในระดับดีมาก โดยมีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 4.559$ และ S.D. = 0.794 ในขณะที่ความคาดหวังต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านต่อไปในอนาคตค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 4.722$ และ S.D. = 0.618 ความคาดหวังต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านจึงสูงกว่าการรับรู้บทบาทอยู่เท่ากับ $\bar{x} = 0.163$ นอกจากนี้ยังพบว่าประชาชนคาดหวังต่อบทบาทในเรื่องการบริการมากที่สุด รองลงมา คือ เรื่องการรักษาความสงบเรียบร้อย และ การปกครองประชาชนตามลำดับ และประชาชนมากกว่าร้อยละ 96 เห็นผู้ใหญบ้านไม่ต้องปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ ยกเว้นประชาชนประมาณร้อยละ 4 ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่มีอายุน้อยกว่า มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ที่ยังเห็นว่าควรปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นไปอีก งานวิจัยชิ้นนี้มีข้อเสนอแนะว่ากรมการปกครอง ควรร่วมมือกับกระทรวงสาธารณสุข จัดการฝึกอบรมให้ผู้ใหญ่บ้านและกรรมการหมู่บ้านมีความรู้และทักษะในการรับมือกับโรคอุบัติใหม่ที่อาจเกิดขึ้น ได้อีกในอนาคต

(การศึกษาค้นคว้าอิสระมีจำนวนทั้งสิ้น 136 หน้า)

คำสำคัญ: การรับรู้, ความคาดหวัง, บทบาทหน้าที่การปฏิบัติงาน, โควิด-19

6405901 : Anan Sbayying

Independent Study Title : Role Perception and Expectations of the People in the Performance of the Village Headman during the Covid-19 Epidemic Situation in the Perspective of Local People, Case Study: Ban Nong Phai, Village No. 3, Thung Thong Sub-District, Tha Muang District, Kanchanaburi Province

Program : Master of Public Administration

Independent Study Advisor : Prof.Supachai Yavaprabhas, Ph.D.

Abstract

This research aims to 1) To study the perception of roles and expectations for the performance of duties of the headman. During the Covid-19 epidemic situation and 2) to determine the guidelines for performing the duties of the village headman. During other epidemic situations, data were collected from representatives of people living at Ban Nong Phai, Village No. 3, Thung Thong Sub-district, Tha Muang District, Kanchanaburi Province, totaling 424 families. Quantitative data were collected by using a questionnaire, one per family, and after analysis. The data consisted of interviews with 424 village committees. The results showed that the people saw that the village headman's performance during the Covid-19 epidemic situation at a very good level The mean $\bar{x} = 4.559$ and S.D. = 0.794, while the expectation for the performance of the headman in the future mean $\bar{x} = 4.722$ and S.D. = 0.618. The expectation on the performance of the headman's duties was therefore higher than the reception. The knowledge of the role was equal to $\bar{x} = 0.163$. In addition, it was found that the people expected the role of the service the most, followed by the maintenance of public order and the people's governance respectively. And more than 96 percent of the population saw the headman not having to improve his or her duties. The exception was about 4 percent of the population, most of whom were younger. have a bachelor's degree who still see that it should be improved even further This research suggests that the Department of Provincial Administration should cooperate with the Ministry of Public Health Provide training for village headmen and village committees to have knowledge and skills to cope with emerging diseases that may occur in the future.

(Total 136 pages)

Keywords: Perception, Expectation, Role and Responsibilities in Operation, COVID-19

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญ (ต่อ)	จ
สารบัญ (ต่อ)	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญรูป	ซ
บทที่ 1	
บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 คำถามการวิจัย	4
1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย	4
1.4 ขอบเขตการวิจัย	5
1.5 กรอบแนวคิดการวิจัย	5
1.6 นิยามศัพท์	6
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2	
ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง / ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	7
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีบทบาทการปฏิบัติหน้าที่และความคาดหวัง	8
2.2 แนวคิดการรับรู้	66
2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	73

	สารบัญ (ต่อ)	หน้า
บทที่ 3	ระเบียบวิธีการวิจัย	77
	3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	77
	3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ	78
	3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล	82
	3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล	84
	3.5 การเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ	87
	3.6 การเก็บรวบรวมคำตอบเชิงคุณภาพ	88
	3.7 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ	88
บทที่ 4	ผลการวิจัย	90
	4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	90
	4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านความคิดเห็นในมุมมองของประชาชนต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในช่วงสถานการณ์โควิด-2019 ที่ผ่านมา	93
	4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคาดหวังต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านต่อไปในอนาคต	97
	4.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคาดหวังต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านต่อไปในอนาคต	103
	4.5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านต่อไปในอนาคตของแต่ละด้านการปฏิบัติหน้าที่	104
บทที่ 5	สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	112
	5.1 สรุปผลการศึกษา	112
	5.2 อภิปรายผลการวิจัย	115
	5.3 ข้อเสนอแนะที่สรุปมาจากผลการสัมภาษณ์เชิงคุณภาพ สามารถแยกเป็นข้อเสนอแนะทางวิชาการและข้อเสนอแนะทางปฏิบัติ	119

สารบัญ (ต่อ)

บรรณานุกรม	หน้า	121
ภาคผนวก		122
ประวัติผู้วิจัย		136

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
ตอนที่ 2	ระดับคะแนนความเห็นด้วยกับการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านใน มุมมองประชาชน	75
ตอนที่ 3	ระดับคะแนนความคาดหวังต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านใน มุมมองของประชาชน	75
4.1	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของประชาชนกลุ่มตัวอย่าง	84-86
4.2	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านความคิดเห็นของประชาชนกลุ่มตัวอย่าง	87-89
4.3	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทการ ปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน	90-93
4.4.1	ลำดับตารางระดับความสำคัญระดับมากที่สุดของด้านการปฏิบัติหน้าที่ ของผู้ใหญ่บ้าน	96
4.4.2	ลำดับตารางระดับความสำคัญระดับปานกลางของด้านการปฏิบัติหน้าที่ ของผู้ใหญ่บ้าน	96
4.4.3	ลำดับตารางระดับความสำคัญระดับน้อยที่สุดของด้านการปฏิบัติหน้าที่ ของผู้ใหญ่บ้าน	97
4.5.1	ความคิดเห็นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในด้านการปกครอง ประชาชน	97
4.5.2	ความคิดเห็นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในด้านการรักษาความ สงบเรียบร้อย	98
4.5.3	ความคิดเห็นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในด้านการบริการ	98

สารบัญรูป

รูปที่		หน้า
1.5	ภาพกรอบแนวคิด	5
2.1.2	ภาพทฤษฎีความคาดหวัง	13
2.2.3	ภาพกระบวนการรับรู้	66
2.2.4	ภาพแผนผังกระบวนการรับรู้	67

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ในประเทศไทย เริ่มต้นตั้งแต่วันที่ 13 มกราคม 2563 และเป็นส่วนหนึ่งของการระบาดทั่วโลกของเชื้อไวรัสโควิด-19 โดยประเทศไทยเป็นประเทศแรกที่พบผู้ป่วยยืนยันการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 รายแรกนอกประเทศจีน การคัดกรองผู้เดินทางเข้าประเทศพบผู้ป่วยประปรายตลอดเดือน ซึ่งเป็นผู้ที่เดินทางมาจากหรือเป็นผู้พำนักอยู่ในประเทศจีนแทบทั้งสิ้น จนเมื่อวันที่ 31 มกราคม 2563 ถึงมีรายงานว่าพบผู้ป่วยที่ติดเชื้อจากการแพร่เชื้อในประเทศเป็นครั้งแรก จำนวนผู้ป่วยยังมีน้อยตลอดเดือนกุมภาพันธ์ 2563 โดยมีผู้ป่วยยืนยัน 40 รายเมื่อสิ้นเดือน แต่จำนวนผู้ป่วยเพิ่มขึ้นมากในกลางเดือนมีนาคม 2563 ซึ่งมีการระบุนสาเหตุจากกลุ่มการแพร่เชื้อจากหลายกลุ่ม ซึ่งกลุ่มใหญ่สุดเกิดขึ้นในการแข่งขันชกมวยไทย ณ สนามมวยเวทีลุมพินี เมื่อวันที่ 6 มีนาคม 2563 ผู้ป่วยยืนยันแล้วเพิ่มเกิน 100 คนต่อวัน ในอีก 1 สัปดาห์ต่อมา และหลังจากนั้นสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ก็ได้เริ่มแพร่ระบาดไปในทุกพื้นที่ทั่วทั้งประเทศไทย

การตอบสนองของรัฐบาลต่อการแพร่ระบาดเริ่มจากการคัดกรองและการติดตามการสัมผัส มีการคัดกรองโควิด-19 ตามท่าอากาศยานนานาชาติ ตลอดจนที่โรงพยาบาลสำหรับผู้ป่วยที่มีประวัติเดินทางหรือสัมผัส มีการสอบสวนโรคกรณีที่เกิดกลุ่มการระบาด กระทรวงศึกษาธิการเน้นการเฝ้าระวังตนเอง การรักษาความสะอาดโดยเฉพาะการล้างมือ และการเลี่ยงฝูงชน (หรือใส่หน้ากากอนามัยแทน) แม้บุคคลที่เดินทางมาจากประเทศเสี่ยงสูงจะได้รับคำแนะนำให้กักตนเอง แต่ยังไม่มีการสั่งจำกัดการเดินทางจนวันที่ 5 มีนาคม 2563 และวันที่ 19 มีนาคม 2563 มีประกาศเพิ่มเติมให้ต้องมีเอกสารการแพทย์รับรองการเดินทางระหว่างประเทศและคนต่างด้าวต้องมีประกันสุขภาพ ปลายเดือนมีนาคม 2563 สถานที่สาธารณะและธุรกิจห้างร้านได้รับคำสั่งให้ปิดในกรุงเทพมหานคร และอีกหลายจังหวัด นายกรัฐมนตรีประยุทธ์ จันทร์โอชา ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน มีผลวันที่ 26 มีนาคม และมีประกาศห้ามออกนอกเคหสถานยามวิกาล ตั้งแต่คืนวันที่ 3 เมษายน 2563 พระราชกำหนดสถานการณ์ฉุกเฉินยังสั่งงดจำหน่ายสุราชั่วคราวและให้ประชาชน

ชะลอการเดินทางข้ามจังหวัด ซึ่งยกเลิกเป็นส่วนใหญ่ในเดือนกรกฎาคมและเปิดสถานศึกษาในเดือนสิงหาคม 2563 อย่างไรก็ตาม รัฐบาลยังไม่ยกเลิกสถานการณ์ฉุกเฉิน ต่อมาพบการระบาดของโรครอบใหม่ในจังหวัดสมุทรสาครประมาณกลางเดือนธันวาคม 2563 ซึ่งสงสัยว่ามาจากแรงงานต่างด้าวที่มีการลักลอบพาเข้าประเทศ ทำให้ยอดผู้ติดเชื้อในประเทศเพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 20 เดือนเมษายน 2564 พบการระบาดใหม่โดยมีคลัสเตอร์ที่ย่านทองหล่อและนราธิวาส (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรีการระบาดทั่วของโควิด-19 ในประเทศไทย แก้ไขล่าสุด 16 ก.ค. 2565)

ด้วยสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 ที่ขณะนั้นได้แพร่ระบาดไปยังเกือบทุกพื้นที่ของประเทศไทย รวมถึงพื้นที่ บ้านหนองไผ่ หมู่ที่ 3 ตำบลทุ่งทอง อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี และยังไม่มีความหวังว่าจะหยุดได้ในตอนนั้น ด้วยปัจจัยหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นด้านความรู้เกี่ยวกับโรคโควิด-19 เองหรือการที่ยังไม่มียารักษา หรือวัคซีนที่สามารถยับยั้งป้องกันความรุนแรงของโรคได้ ทางรัฐบาลจึงมีการประกาศพระราชกำหนดสถานการณ์ฉุกเฉิน (พ.ร.ก.ฉุกเฉิน) และออกภารกิจงานเบกษา ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง แต่งตั้งเจ้าพนักงานควบคุมโรคติดต่อตามพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ.2558 (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2563 (เล่ม 137 ตอนพิเศษ 58 ง หน้า 8 ลงวันที่ 13 มีนาคม 2563) โดยมีความตามข้อ 4 ให้ข้าราชการและเจ้าหน้าที่สังกัดกระทรวงมหาดไทย ซึ่งดำรงตำแหน่งต่อไปนี้เป็นเจ้าพนักงานควบคุมโรคติดต่อตามพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558 เฉพาะในเขตท้องที่ที่ตนมีอำนาจหน้าที่ดูแลและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการ (1) เจ้าพนักงานปกครอง เจ้าหน้าที่ปกครอง ประจำศาลากลาง (2) เจ้าหน้าที่ปกครอง ประจำที่ว่าการอำเภอ (3) กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล สารวัตรกำนัน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน (ประกาศ ณ วันที่ 12 มีนาคม พ.ศ.2563 อนุทิน ชาญวีรกูล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข) เพื่อมิให้รับสถานการณ์ในพื้นที่ที่ตนรับผิดชอบตามอำนาจ แต่ความรุนแรงของโรคระบาดโควิด-19 ในตอนนั้นกลับทวีความรุนแรงมากขึ้นอย่างไม่มีการหยุดลงได้ และเช่นเดียวกัน ในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี ก็เริ่มมีผู้ป่วยที่ติดเชื้อโรคโควิด-19 เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก และเพิ่มต่อเนื่องขึ้นมาเรื่อยๆเป็นลำดับ และรุกรามไปยังทั่วทุกอำเภอเป็นเวลารวดเร็ว

ทางจังหวัดกาญจนบุรีจึงได้รับคำสั่งให้จัดตั้งศูนย์บริหารสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (ศบค. ระดับจังหวัด) เพื่อไว้ใช้บริหารจัดการสถานการณ์โควิด-19 เอง โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดกาญจนบุรีเป็นประธานฯ และออกประกาศจังหวัด เพื่อสั่งการให้ทุกพื้นที่ในจังหวัดปฏิบัติและดำเนินการป้องกันและยับยั้งการระบาดตามรูปแบบที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นควร โดยที่ผ่านมาในระดับท้องที่ ที่มีขนาดเล็กสุด อาทิเช่น หมู่บ้าน เมื่อได้รับคำสั่งหลักจากทางจังหวัดก็จะมีบูรณาการร่วมกัน และเป็นกำลังที่สำคัญในการป้องกันและยับยั้งการแพร่ระบาดของโรค โดยมีเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญยิ่งได้แก่ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ

ประจำตำบล เจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล นายกองค้การบริหารส่วนตำบล ผู้ใหญ่บ้าน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) โดยมีการจัดการรูปแบบการปฏิบัติหน้าที่แบ่งกันไปตามบทบาทหน้าที่ของแต่ละส่วนงานที่รับผิดชอบ ในที่นี้จะขอกล่าวถึงบทบาทการปฏิบัติหน้าที่ในช่วงสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 ของผู้ดำรงตำแหน่งของผู้ใหญ่บ้านเป็นสำคัญ เนื่องจากเป็นผู้ที่มีบทบาทในการปฏิบัติหน้าที่ที่ค่อนข้างใกล้ชิดกับประชาชนในพื้นที่มากที่สุด และยังเป็นตัวเชื่อมในการรับคำสั่งจากทางส่วนกลางไม่ว่าจะเป็นในระดับ จังหวัด หรืออำเภอ และเป็นผู้ที่สามารถนำปัญหาที่เกิดขึ้นภายในหมู่บ้านที่ตนรับผิดชอบไปแจ้งไปยังส่วนที่รับผิดชอบได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ตามที่ได้กล่าวไว้ในข้างต้น พื้นที่บ้านหนองไผ่ หมู่ที่ 3 ตำบลทุ่งทอง อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ก็เป็นอีกพื้นที่หนึ่งที่มีผู้ป่วย รวมถึงผู้ที่สัมผัสเชื้ออยู่เป็นจำนวนมาก โดยเริ่มตรวจสอบพบผู้ติดเชื้อพร้อมกับการระบาดในช่วงระลอกที่ 2 คือช่วงหลังเดือนมีนาคม 2563 เนื่องจากประชาชนในพื้นที่ตำบลทุ่งทองส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร ที่มีการค้าขายผลผลิตทางการเกษตรที่ต้องมีการขนส่ง และค้าขายสินค้าทางการเกษตรที่ตลาดกลางทางการเกษตร ไม่ว่าจะเป็นตลาดไท ที่จังหวัดปทุมธานี ตลาดสี่มุมเมือง ที่จังหวัดราชบุรี และที่อื่นๆ ซึ่งเป็นสถานที่ที่เกิดการรวมกลุ่มของประชาชน และเป็นการกระจายเชื้อโรคโควิด-19 ได้ในระดับหนึ่งเลยทีเดียว จึงส่งผลให้มีการนำเชื้อโรคโควิด-19 เข้ามาในพื้นที่โดยไม่ตั้งใจ ทำให้ประชาชนในพื้นที่เริ่มมีการตรวจพบเชื้อเป็นอันดับต้นๆ ของอำเภอท่าม่วง

ด้วยเหตุนี้เองผู้วิจัยจึงอยากทราบว่า การดูแลเอาใจใส่ จากกลุ่มบุคลากรที่ได้รับมอบหมายตามคำสั่งจากทางอำเภอ และจากทางส่วนกลาง โดยเน้นที่ผู้ดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน ว่าปฏิบัติตามบทบาทที่ได้รับมอบหมายมา ว่าถูกต้องตามหลัก และถูกใจประชาชนในพื้นที่ บ้านหนองไผ่ หมู่ที่ 3 ตำบลทุ่งทอง อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี หรือไม่อย่างไร รวมถึงอยากทราบถึงความคาดหวังของประชาชนในพื้นที่กรณีศึกษาว่ามีความคาดหวังต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในสถานการณ์โรคระบาดโควิด-2019 อย่างไรในอนาคต และที่สำคัญที่สุดจากการศึกษาค้นคว้าผลงานวิจัยในหัวข้อ ความพึงพอใจต่อบทบาทการปฏิบัติหน้าที่และความคาดหวังของผู้ใหญ่บ้านในช่วงสถานการณ์โรคระบาดโควิด-2019 ทั้งในส่วนของพื้นที่กรณีศึกษาเอง หรือรวมถึงที่เป็นผลงานในรูปแบบงานวิจัย ยังไม่ค่อยมีการศึกษาวิจัยเอาไว้มากนัก

บ้านหนองไผ่ หมู่ที่ 3 เป็นหมู่บ้าน หนึ่งในแปดของตำบลทุ่งทอง อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี มีการปกครองในรูปแบบขององค์การบริหารส่วนตำบล มีลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นที่ลาดชัน ลดหลั่นกันตามแนวทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีคลองชลประทานขนานข้างทั้งสองด้าน คือทิศตะวันตกและทิศตะวันออก และมีลำห้วยธรรมชาติ คือลำห้วยนาคราขไหลผ่าน

หมู่บ้าน บ้านหนองไผ่ หมู่ที่ 3 ตำบลทุ่งทองอยู่ห่างจากอำเภอท่าม่วงไปทางทิศใต้ประมาณ 3 กิโลเมตรห่างจากจังหวัดกาญจนบุรีไปทางทิศตะวันออก ประมาณ 13 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับเหนือติดต่อกับ หมู่ที่ 4 ตำบลทุ่งทอง ทิศใต้ติดต่อกับ หมู่ที่ 2 ตำบลท่าม่วง อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ทิศตะวันออกติดต่อกับ หมู่ที่ 5 ตำบลทุ่งทอง ทิศตะวันตกติดต่อกับ หมู่ที่ 6 ตำบลทุ่งทอง บ้านหนองไผ่ หมู่ที่ 3 ตำบลทุ่งทองมีพื้นที่ทั้งหมด 2,216 ไร่ หรือคิดเป็น 3.54 ตารางกิโลเมตร ประชากรตามทะเบียนราษฎรทั้งสิ้น 1,595 คน ชาย 724 คน หญิง 871 คน ประชากรที่อยู่จริงรวมทั้งสิ้น 832 คน ชาย 371 คน หญิง 461 คนจำนวนครัวเรือน 260 ครัวเรือน (ตามข้อมูล Thai QM ของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย และข้อมูลจากงานทะเบียนราษฎร เมื่อวันที่ 1 มกราคม 2565)

บ้านหนองไผ่ หมู่ที่ 3 ตำบลทุ่งทอง อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี เป็นหมู่บ้านที่เปรียบเสมือนประตูสู่ตำบลทุ่งทอง เป็นหมู่บ้านที่เป็นที่ตั้งขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งทอง มีตลาดนัดเพื่อให้บริการประชาชนมาจับจ่ายใช้สอยถึง 2 ตลาด มีร้านสะดวกซื้อ (7 – 11) แห่งเดียวในตำบล แต่กลับกันหมู่บ้านหนองไผ่ หมู่ที่ 3 ไม่มีวัด และ โรงเรียนในพื้นที่เลย ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร รองลงมาเป็นอาชีพค้าขาย อาชีพรับราชการ อาชีพลูกจ้างทั่วไป ตามลำดับ

1.2 คำถามการวิจัย

1.2.1 ประชาชนในพื้นที่กรณีศึกษามีความคิดเห็นถึงการรับรู้ต่อบทบาทการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน ในช่วงสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 อยู่ในระดับใด

1.2.2 ผู้ดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านควรปรับปรุงวิธีการปฏิบัติหน้าที่อย่างไรเพื่อตอบสนองความคาดหวังและการรับรู้ของประชาชนในพื้นที่ ในช่วงสถานการณ์โควิด-2019 และสถานการณ์โรคระบาดอื่นๆ ต่อไปในอนาคต

1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.3.1 เพื่อศึกษาการรับรู้บทบาทและความคาดหวังต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในช่วงสถานการณ์โรคระบาดโควิด-2019

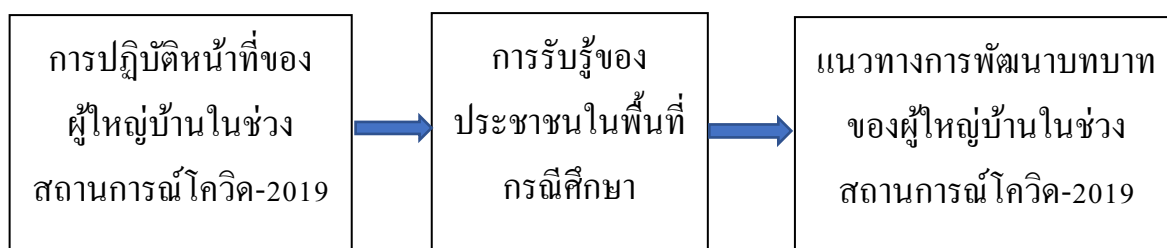
1.3.2 เพื่อกำหนดแนวทางการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน ในช่วงสถานการณ์โรคระบาดอื่นๆต่อไปในอนาคต

1.4 ขอบเขตการวิจัย

- การวิจัยนี้มุ่งเน้นการศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับบทบาทการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่บ้านหนองไผ่ หมู่ที่ 3 ตำบลทุ่งทอง อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ในช่วงสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 เพื่อหาระดับการรับรู้ของประชาชนในพื้นที่กรณีศึกษาและหาแนวทางในการปรับปรุงบทบาทให้ประชาชนพึงพอใจยิ่งขึ้น
- โดยมีช่วงเวลาตั้งแต่โควิดเข้ามาในประเทศไทย มกราคม พ.ศ.2563 จนถึงปัจจุบัน

1.5 กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ค้นคว้าแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทการปฏิบัติหน้าที่ อำนาจหน้าที่ ของผู้ใหญ่บ้านในช่วงสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 ว่าผู้ดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านมีการปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่ง และระเบียบข้อบังคับของต้นสังกัด หรือผู้บังคับบัญชา มากน้อย อยู่ในระดับใด และแนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้และความคาดหวังในมุมมองของประชาชนในพื้นที่กรณีศึกษาต่อการบทบาทการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน พร้อมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จึงสามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ ได้ดังนี้

ภาพที่ 1.5 ภาพกรอบแนวคิด

1.6 นิยามศัพท์

การวิจัยเรื่อง “การรับรู้บทบาทและความคาดหวังของประชาชนต่อการปฏิบัติหน้าที่ของ ผู้ใหญ่บ้านในช่วงสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 ในมุมมองของประชาชนในพื้นที่ กรณีศึกษา : บ้านหนองไผ่ หมู่ที่ 3 ตำบลทุ่งทอง อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี” ผู้วิจัยได้นิยามคำศัพท์เฉพาะ ในการวิจัย ไว้ดังนี้

1. **ปัจจัยด้านประชากร** หมายถึง ประชาชนสัญชาติไทย ทั้งเพศหญิง และเพศชาย ที่มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ อาชีพอะไรก็ได้ (ยกเว้น พระสงฆ์) มีชื่ออยู่ในทะเบียนราษฎรในพื้นที่ที่กรณีศึกษาจริง
2. **การรับรู้** หมายถึง กระบวนการที่บุคคลได้รับความรู้สึกและแปลความหมายหรือตีความ จากสิ่งเร้าที่รับเข้ามา ผ่านการวิเคราะห์โดยอาศัยความจำ ความรู้ ผสมผสานกับประสบการณ์เดิมที่มี อยู่ ออกมาเป็นความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความอยู่ดีมีสุข ซึ่งประกอบด้วย ด้านสุขภาพอนามัย ด้าน ความรู้ ด้านชีวิตการทำงาน ด้านรายได้ ด้านชีวิตครอบครัว ด้านสภาพแวดล้อม และด้านการบริหาร จัดการที่ดีของภาครัฐ
3. **บทบาทการปฏิบัติหน้าที่** หมายถึง บทบาทหน้าที่ ตำแหน่ง ฐานะเมื่อบุคคลหนึ่งได้ดำรง ตำแหน่งนั้น ก็คือ การที่จะต้องมีการ ปะทะสังสรรค์กับตำแหน่งอื่น ๆ ทั้งที่สูงกว่าและต่ำกว่า ภายในกลุ่มสิ่งที่ตามมากับตำแหน่งอัน เป็นเครื่องกำหนดสำหรับการดำรงตำแหน่งนั้น ๆ เรียกว่า บทบาท (Young and Mark (อ้างในเหลือ เอกตะลุ, 2542 : 6-7))
4. **สถานการณ์โรคระบาดโควิด-19** หมายถึง สถานการณ์ภาพรวมของการระบาด การ แพร่กระจายของโรค ทั้งภาพรวมระดับประเทศ และภาพรวมของพื้นที่กรณีศึกษา

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.7.1 ทำให้ทราบถึงความพึงพอใจของประชาชนในพื้นที่กรณีศึกษา ต่อบทบาทการปฏิบัติ หน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน ในช่วงสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 ว่าอยู่ในระดับใด
- 1.7.2 ได้แนวทางในการกำหนดบทบาทการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน ในช่วง สถานการณ์โรคระบาดอื่นๆ ต่อไปในอนาคต

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง / ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องการรับรู้บทบาทและความคาดหวังของประชาชนต่อการปฏิบัติหน้าที่ของ ผู้ใหญ่บ้านในช่วงสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 ในมุมมองของประชาชนในพื้นที่ กรณีศึกษา : บ้านหนองไผ่ หมู่ที่ 3 ตำบลทุ่งทอง อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ผู้ศึกษาได้รวบรวมแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการศึกษา และเพื่อเป็นแนวทางในการ ปรับปรุงบทบาท และประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้ใหญ่บ้าน และเพื่อใช้วัดการรับรู้และความ คาดหวังในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในช่วงสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 ในมุมมองของ ประชาชนในอนาคตต่อไป ซึ่งได้มีการกำหนดกรอบแนวคิด ตัวแปร ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีบทบาทการปฏิบัติหน้าที่และความคาดหวัง

2.1.1 แนวคิดทฤษฎีบทบาท (Role theory)

2.1.2 ทฤษฎีความคาดหวัง

2.1.3 อำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในปัจจุบัน

2.1.4 พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457

2.1.5 การใช้อำนาจพิเศษตามพระราชกำหนดการบริหารในสถานการณ์ฉุกเฉิน

พ.ศ.2548

2.1.6 พระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ.2558 (ฉบับที่4) พ.ศ.2563

2.2 แนวคิดการรับรู้

2.2.1 ความหมายการรับรู้

2.2.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้

2.2.3 องค์ประกอบการรับรู้

2.2.4 ความสำคัญของการรับรู้

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.3.1 “บทบาทหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการนำนโยบายการป้องกันโรคไวรัสโคโรนา 2019 ไปปฏิบัติในพื้นที่ตำบลราษายา อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ” (พ.ศ.2562)

2.3.2 “การรับรู้ของประชาชนต่อความอยู่ดีมีสุขในชุมชนบางไผ่” (พ.ศ.2552)

2.3.3 “บทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้านตามความคาดหวังของประชาชนหลังประกาศบังคับใช้พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 11) พ.ศ.2551 กรณีศึกษา : อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี” (พ.ศ.2557)

2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และความคาดหวัง

2.1.1 แนวคิดทฤษฎีบทบาท (Role theory)

ในการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของผู้ใหญ่บ้านหลังประกาศบังคับใช้พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2551 จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องกล่าวถึงทฤษฎีบทบาทเนื่องจากทฤษฎีบทบาทเป็นทฤษฎีที่กล่าวถึงการแสดงพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคม โดยเฉพาะตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2551 ซึ่งถูกกำหนดโดยระเบียบของทางราชการ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทดังกล่าวเป็นเบื้องต้น นิยามของคำว่า บทบาทมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายเกี่ยวกับบทบาทไว้เช่น

Levinson (1971, pp. 284-285 อ้างถึงใน ประพัฒน์ วงศ์สมภู, 2551, หน้า 13) ได้สรุปความหมายของบทบาทไว้ 3 ประการ คือ

1. บทบาท หมายถึง ปทัสถาน ความมุ่งหวัง ข้อห้าม ความรับผิดชอบอื่น ๆ ที่มีลักษณะในการทำงานเดียวกัน ซึ่งผูกพันอยู่กับตำแหน่งทางสังคมกำหนดให้ บทบาทตามความหมายนี้ คำนึงถึงตัวบุคคลน้อยที่สุด แต่มุ่ง ไปถึงการชี้บ่งถึงหน้าที่อันควรกระทำ
2. บทบาท หมายถึง ความคิดเห็นของบุคคลผู้ดำรงตำแหน่งที่คิด และกระทำเมื่อดำรงตำแหน่งนั้น ๆ

3. บทบาท หมายถึง การกระทำของบุคคลแต่ละคนที่กระทำโดยให้สัมพันธ์กับโครงสร้างของสังคมหรือจะกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ แนวทางอันบุคคลพึงกระทำเมื่อดำรงตำแหน่งนั้น ๆ นั้นเอง

พัทธา สายหู (2532, หน้า 68) อธิบายว่า ถ่าบทบาทคือ ขอบเขตอำนาจหน้าที่และสิทธิในการกระทำของแต่ละงานที่เรามีต่อผู้อื่น สถานภาพก็คือฐานะตำแหน่งที่บุคคลได้จากการปฏิบัติตามบทบาทนั้น เมื่อเปรียบเทียบกับกับฐานะตำแหน่งของผู้อื่นตามบทบาทอื่น

สุชา จันท์เอม และสุรางค์ จันท์เอม (2520, หน้า 46) อธิบายถึงบทบาทไว้ว่า บทบาทมีความหมายใกล้เคียงกับสถานภาพมาก บทบาทเป็นสิ่งที่บุคคลในสถานภาพต่าง ๆ พึงกระทำ นั่นคือเมื่อสังคมกำหนดสิทธิและหน้าที่ให้สถานภาพใด อย่างไรแล้ว บุคคลในสถานภาพนั้น ๆ จะต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติตามหน้าที่ที่กำหนดไว้

ความหมายของบทบาท (Role) ได้แก่ ส่วนที่เคลื่อนไหว (Dynamic) ของสถานภาพโดยทั่วไป สมาชิกของสังคมมักแสดงบทบาทตามสถานภาพของแต่ละคนในสังคมที่ตนสังกัดอยู่เสมอ โดย Judson (1986 อ้างถึงใน สุชา จันท์เอม และสุรางค์ จันท์เอม, 2520, หน้า 46) ได้ให้คำนิยามของบทบาทว่า หมายถึง พฤติกรรมหรือการประพฤติดของคนที่เป็นเจ้าของสถานภาพพิเศษนั้นหรือ กล่าวอีกนัย หนึ่งก็คือ หมายถึง การปฏิบัติตามสถานภาพ

จากการศึกษาของ (ชาญ คำวรรณ, 2546, หน้า 5-6) ได้กล่าวว่าบทบาทหมายถึงข้อกำหนดแห่งพฤติกรรมระหว่างบุคคลซึ่งผูกพันกับบุคคลประเภทต่าง ๆ ที่มีลักษณะเฉพาะตัวบางประการ ประเภท (Categories) ดังกล่าวคือ สถานภาพ หรือ ตำแหน่ง (Status) หรือตำแหน่ง (Position) ทฤษฎีบทบาทได้ใช้สถานภาพ หรือ ตำแหน่ง เพื่อหมายถึงส่วนหรือองค์ประกอบต่างๆ ของกลุ่มทางสังคมที่ได้รับการจัดระเบียบและจากแนวคิดทฤษฎีบทบาทนั้น

นักทฤษฎีบทบาทมีสมมติฐาน (Assumption) ร่วมกันอยู่สองประการคือ ประการแรกบทบาท เป็นสิ่งที่ต้องเรียนรู้ในกระบวนการปฏิสังสรรค์ทางสังคม ประการที่สองในการปฏิสังสรรค์กับคนอื่น บุคคลต้องพิจารณาตนเองและคนอื่น ๆ ว่าเจ้าของสถานภาพบาง

ชนิดและเขาได้ใช้สิ่งที่ได้เรียนรู้อะไรเป็น ความคาดหวัง (Expectation) ซึ่งผูกพันกับสถานภาพนั้น ๆ เป็นเครื่องแน่วแนวทางกระทำของเขา แนวทางบทบาท แบ่งได้ออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ ลักษณะแนวโครงสร้างนิยม และลักษณะแนวปฏิสังสรรค์สัญลักษณ์นิยม

แนวโครงสร้างนิยม มุ่งสนใจเนื้อหาโครงสร้างและหน้าที่ของสถานภาพทางสังคมการจัดระเบียบ และผลของบทบาทต่าง ๆ ต่อระบบ กล่าวคือ บทบาทจะถูกมองว่าเป็นสิ่งที่ถูกกำหนดกฎเกณฑ์ไว้ในสังคม ถูกคาดหวังไว้ว่า บุคคลในสถานภาพใดควรมีสถานภาพใด ควรมีบทบาทอย่างไร เมื่อบุคคลเข้าดำรงสถานภาพต่าง ๆ ตามที่เป็นค่านิยมบรรทัดฐานที่กำหนดให้มีบทบาทพฤติกรรมนั้น ๆ

แนวปฏิบัติสังสรรค์ ให้ความสำคัญกับขบวนการซึ่งบุคคลจะทำความเข้าใจได้ว่าบุคคลอื่นให้ความคาดหวังกับตนเองอย่างไร ในการที่จะมีบทบาทในสังคมอันจะเกิดขึ้นจากการที่บุคคลมีปฏิสังสรรค์ทางสังคมต่อกัน (จุมพล หนิมพานิช, 2534 อ้างถึงใน ชนะแพ่งพิบูลย์, 2537, หน้า 24-25)

Greenstein (1975, P. 24 อ้างถึงใน ชาญ คำวรรณ, 2546, หน้า 5-6) ได้อธิบายบทบาทของบุคคลไว้ดังนี้

1. บทบาทที่เกี่ยวกันกับตัวแปรที่เกี่ยวกับลักษณะเฉพาะตัวของบุคคล เช่น ความทรงจำที่แปรเปลี่ยนไป หรือการแสดงออกจากการที่ดำรงตำแหน่งใด ๆ ซึ่งเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลารวมทั้งเจตนาความต้องการ ความรู้สึกส่วนตัว ที่เขาควรปฏิบัติในขณะที่ดำรงตำแหน่งนั้น ๆ

2. บทบาทเกี่ยวพันถึงสภาพแวดล้อมของผู้แสดงบทบาทไปในแบบใด

3. บทบาทเป็นการปฏิบัติการตอบโต้สิ่งรอบตัวของผู้แสดงบทบาท ไพบูลย์ ช่างเรียน (2532, หน้า 31) ได้สรุปสาระสำคัญของบทบาทไว้ดังนี้

1. บทบาทมีประจำอยู่ในทุกสถานภาพของสังคม

2. วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณี ในสังคมเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งในการกำหนดบทบาท

3. การที่บุคคลจะทราบถึงบทบาทได้ต้องมีสังคมกรรม (Socialization) แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับอำนาจ

จากการศึกษาของ (ชาญ คำวรรณ, 2546, หน้า 6-7) ได้อ้างอิงถึงนักวิชาการที่ได้ให้ความหมายของ อำนาจ ไว้ดังนี้

Robert (1972 อ้างถึงใน ชาญ คำวรรณ, 2546 หน้า 6-7) ให้ความหมายของคำว่า อำนาจหมายถึง การมีความสามารถที่บุคคลหนึ่ง ทำให้อีกบุคคลหนึ่งทำตามที่ต้องการได้ ซึ่งโดยปกติแล้วบุคคลนั้นจะไม่ทำเช่น นาย ก. มีเรื่องทะเลาะวิวาทกับ นาย ค. นาย ก. ต้องการขจัด นาย ค.ทิ้งเสีย เพราะความโกรธแค้นที่มีต่อนาย ค. นาย ก. จึงบอกให้นาย ข. ชำนาญ ค. กรณีเช่นนี้ ถือว่านาย ก. มีอำนาจเหนือ นาย ข. เพราะเขาสามารถทำให้นาย ข. ทำตามที่เขาต้องการได้ตามความหมายของอำนาจตามแนวคิดของ Dahl นี้เราจะเห็นได้ว่า อำนาจเป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซึ่งความสัมพันธ์สะท้อนให้เห็นว่าผู้มีอำนาจเป็นผู้ที่สามารถควบคุมพฤติกรรมของผู้อื่นทั้งทางตรงและทางอ้อม

พรศักดิ์ สวงผล (2535 อ้างถึงใน ชาญ คำวรรณ, 2546, หน้า 7) ได้ให้ความหมายของคำว่า อำนาจไว้ว่าเป็นสมรรถภาพ (Capacity) ซึ่งตัวสมรรถภาพนี้จะผลักดันให้คนอื่นกระทำตามที่ตนปรารถนา บางคนเรียกสมรรถภาพนี้ว่า อิทธิพล (Influence) อำนาจในตัวของมันมีลักษณะเป็นเพียงศักยภาพ

จากคำนิยามของอำนาจที่กล่าวมาข้างต้นนั้น จะเห็นได้ว่าอำนาจมีสภาพหรือสถานะเป็นสมรรถภาพอันเกิดขึ้นจากปฏิบัติสัมพันธ์ของบุคคลในสังกัด โดยบุคคลฝ่ายหนึ่ง (ผู้มีสมรรถภาพ)เป็นผู้มีความสามารถในอันที่จะทำให้บุคคลอีกฝ่ายหนึ่งทำตามสิ่งที่ตนเองต้องการได้ ดังเช่นผู้ใหญ่บ้าน ที่ได้รับการคัดเลือกจากประชาชนในหมู่บ้าน และเป็นตัวแทนของทางราชการ นอกจากจะมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายแล้ว ผู้ใหญ่บ้านยังมีอำนาจหน้าที่ในการปกครองดูแลราษฎรในหมู่บ้านให้ปฏิบัติตามกฎหมาย ซึ่งอำนาจหน้าที่ตรงนี้ เป็นแรงผลักดันให้ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน เป็นที่ยอมรับในสังคมและเป็นที่น่าเชื่อถือศรัทธาจากประชาชนในหมู่บ้านตำบลมาอย่างยาวนานถึงปัจจุบัน

2.1.2 ทฤษฎีความคาดหวัง

ทฤษฎีความคาดหวัง (Expectation theory) ซึ่งนักจิตวิทยากลุ่มปัญญานิยม เชื่อว่ามนุษย์เป็นสัตว์โลกที่ใช้ปัญญาหรือความคิดในการตัดสินใจว่าจะกระทำพฤติกรรมอย่างไรอย่างหนึ่งเพื่อจะนำไปสู่เป้าหมายที่จะสนองความต้องการของตนเอง จึงเกิดสมมติฐานดังนี้ (อุไรวรรณ เกิดผล, 2539)

1. พฤติกรรมของมนุษย์ถูกกำหนดขึ้น โดยผลรวมของแรงผลักดันภายในของเขาเองและแรงผลักดันจากสิ่งแวดล้อม
2. มนุษย์แต่ละคนมีความต้องการ ความปรารถนาและเป้าหมายที่แตกต่างกัน
3. บุคคลตัดสินใจที่จะทำพฤติกรรมโดยเลือกจากพฤติกรรมหลายอย่าง สิ่งที่เป็นข้อมูลให้เลือก ได้แก่ ความคาดหวังในค่าของผลลัพธ์ที่จะได้ภายหลังจากการแสดงพฤติกรรมนั้นไปแล้ว

ความคาดหวัง เป็นความเชื่อหรือความคิดอย่างมีเหตุผล ในแนวทางที่เป็นไปได้ หรือเป็นความหวังที่คาดการณ์ว่าต้องการจะได้ในอนาคตของบุคคล ความคาดหวังจึงเป็นสภาวะทางจิตที่บุคคลคาดคะเนล่วงหน้าแต่บางสิ่งบางอย่างว่าควรจะมี ควรจะเป็นหรือควรเกิดขึ้นตามความเหมาะสม ในเรื่องของความคาดหวังจึงมีผู้ให้ความหมายไว้หลายท่าน ได้แก่

Korman (1974, p. 188 อ้างถึงใน วรกร ตันตรานนท์, 2546, หน้า 4) ได้ให้คำจำกัดความของ ความคาดหวัง ไว้ว่า การที่บุคคลใดจะกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้นจะมีความคาดหวังว่าจะประสบความสำเร็จจากการกระทำสิ่งนั้นเป็นการตอบแทน ดังนั้นความคาดหวังจึงเป็นเหตุของการกระทำทั้งนี้เนื่องจากพฤติกรรมของมนุษย์เกิดความคาดหวังว่าจะได้รับความสำเร็จจากการกระทำทั้งนั้น

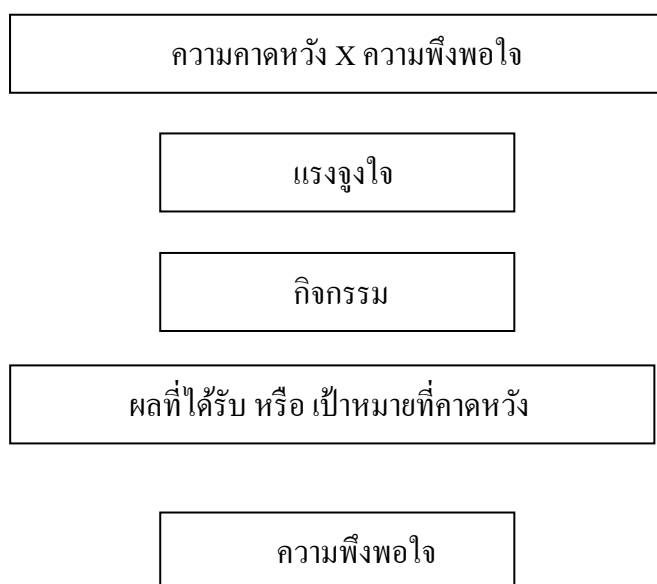
ตุลา มหาพสุชานนท์ (2545, หน้า 223-229 อ้างถึงใน วิชชาดา แสงจันทร์, 2551, หน้า 8) ได้กล่าวว่าความคาดหวังมีองค์ประกอบดังนี้

1. Valence (V) หมายถึง ระดับคุณค่าความพึงพอใจในผลลัพธ์อย่างใดอย่างหนึ่ง (Outcomes) ของแต่ละบุคคลที่จะได้จากการกระทำ ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับค่านิยม สิ่งจูงใจทัศนคติและอรรถประโยชน์ที่คาดหวัง โดยผลลัพธ์เป็นที่น่าพึงพอใจคุณค่าจะเป็นบวก เมื่อ

ผลลัพธ์ไม่น่าพึงพอใจ คุณค่าความพึงพอใจจะเป็นลบ และเมื่อผลลัพธ์ที่มีทั้งลักษณะที่น่าพึงพอใจและไม่น่าพึงพอใจ คุณค่าจะเท่ากับศูนย์ ทั้งนี้ระดับความพึงพอใจที่มนุษย์คาดหวังว่าจะได้รับจากผลลัพธ์ไม่ได้เกิดจากการเห็นคุณค่าที่แท้จริงของผลลัพธ์นั้นเสมอไป

2. Instrumentality (I) หมายถึง ความเป็นไปได้ของผลการปฏิบัติงานหรือผลลัพธ์ในระดับแรกที่จะทำให้ได้รับผลตอบแทนผลลัพธ์ในระดับถัดไป ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ระหว่างผลการปฏิบัติงานกับผลตอบแทนที่ได้รับ

3. Expectancy (E) หมายถึง ความเป็นไปได้ที่การกระทำ หรือความพยายามที่ทำให้เกิดผลลัพธ์ในระดับแรก ความคาดหวังจะมีค่าอยู่ระหว่างศูนย์ถึงหนึ่ง ถ้าบุคคลเชื่อมั่นว่าการกระทำนั้นจะก่อให้เกิดผลลัพธ์อย่างแน่นอน ความคาดหวังจะเท่ากับหนึ่ง แต่ถ้าบุคคลเชื่อว่าถึงแม้จะพยายามสักเพียงใดก็ไม่สามารถที่ทำให้เกิดผลลัพธ์ ความคาดหวังจะเท่ากับศูนย์

ภาพที่ 2.1.2 ทฤษฎีความคาดหวัง (Vroom, 1964 อ้างถึงใน วิชาดา แสงจันทร์, 2551, หน้า 8)

Vroom (1970, p. 103 อ้างถึงใน วรกร ตันตรานนท์, 2546, หน้า 4) ได้กล่าวถึงความคาดหวังว่าเป็นสิ่งที่มนุษย์เลือกหรือตัดสินใจที่จะกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้น มีเหตุหรือแรงจูงใจจากปัจจัยหลายประการประกอบกัน โดยบุคคลนั้นจะต้องมีความคาดหวังในผลตอบแทนที่ได้รับ ความพอใจหรือไม่พอใจต่อผลตอบแทนที่ได้รับ ผลตอบแทนที่ได้รับเมื่อเปรียบเทียบกับผู้อื่น และโอกาสที่จะ ได้รับผลตอบแทนตามความคาดหวัง

ทั้งนี้ Vroom ยังได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับความคาดหวัง (V.I.E. Theory) ว่ามีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1. V = Valence หรือความพึงพอใจ ที่หมายถึงความพึงพอใจของมนุษย์ที่มีต่อผลลัพธ์ (Outcomes) ของการกระทำ
2. I = Instrumentality ได้แก่ เครื่องมือ อุปกรณ์ หรือวิถีทางที่จะนำไปสู่ความพึงพอใจซึ่งหมายถึง ความเชื่อถือ วิธีการสำหรับเชื่อมโยงผลลัพธ์ที่น่าพึงพอใจ และยังสามารถนำไปสู่เป้าหมาย (Goal) ที่วางใจไว้ได้สำเร็จ
3. E - Expectancy หมายถึง ความคาดหวังของบุคคลนั้น ที่มีความต้องการในสิ่งต่าง ๆ ได้แก่ ความต้องการพื้นฐานหรือปัจจัย 4 คือ อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค ซึ่งหากได้รับการตอบสนองปัจจัยพื้นฐานเหล่านี้แล้วก็จะมีความต้องการในระดับที่สูงขึ้นอีกเรื่อย ๆ

2.1.3 อำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในปัจจุบัน

อำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 และมีการแก้ไขเพิ่มเติมจนถึงปัจจุบันเมื่อปี พ.ศ. 2551 (ในมาตรา 27) ซึ่งสามารถจำแนกออกมาได้เป็น 8 หมวด ดังต่อไปนี้

1. การใช้อำนาจหน้าที่ปกครองราษฎร

ในการปกครองระดับตำบล หมู่บ้าน นั้น กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ได้รับเลือกจากราษฎรให้ทำหน้าที่ปกครองดูแลทุกข์สุขราษฎร นอกจากนั้นในฐานะที่กำนันก็คื ผู้ใหญ่บ้านก็คืเป็นบุคคลที่อยู่ในท้องที่รู้จักคุ้นเคยกับสภาพท้องที่ และรู้ความต้องการ ฐานะปัญหาของท้องถิ่นเป็นอย่างดี กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจึงเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการแก้ไขปัญหา บัดเป่าความเดือดร้อนแก่ราษฎรและ

ความเจริญให้กับท้องถิ่นในฐานะเป็นตัวกลางระหว่างรัฐบาลกับราษฎรอำนาจหน้าที่ในการปกครองราษฎร ประกอบด้วย

ผู้ใหญ่บ้านมีอำนาจหน้าที่ปกครองบรรดาราษฎรที่อยู่ในเขตหมู่บ้าน (มาตรา 10)

ผู้ใหญ่บ้านทำหน้าที่ช่วยเหลือนายอำเภอในการปฏิบัติหน้าที่และเป็นหัวหน้าของราษฎรในหมู่บ้านของตน (มาตรา 27)

(1) อำนวยความเป็นธรรมและดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยให้แก่ราษฎรในหมู่บ้าน (ตามมาตรา 27 ข้อ1)

(2) สร้างความสามัคคีและความสามัคคีให้เกิดขึ้นในหมู่บ้าน รวมทั้งส่งเสริมวัฒนธรรมและประเพณีในท้องถิ่น (มาตรา 27 ข้อ2)

(3) ประสานหรืออำนวยความสะดวกแก่ราษฎรในหมู่บ้านในการติดต่อหรือรับบริการกันส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (มาตรา 27 ข้อ3)

(4) รับฟังปัญหาและนำความเดือดร้อน ทุกข์สุขและความต้องการที่จำเป็นของราษฎรในหมู่บ้าน แจ้งต่อส่วนราชการของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อการแก้ไขหรือช่วยเหลือ (มาตรา 27 ข้อ4)

(5) ให้การสนับสนุน ส่งเสริม และอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่หรือการบริหารส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (มาตรา 27 ข้อ5)

(6) ควบคุมดูแลราษฎรในหมู่บ้านให้ปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายหรือระเบียบแบบแผนของทางราชการ หน่วยงานของรัฐ โดยกระทำให้เป็นตัวอย่างแก่ราษฎรตามที่ทางราชการได้แนะนำ (มาตรา 27 ข้อ6)

ปฏิบัติตามภารกิจหรืองานอื่นตามกฎหมายหรือระเบียบแบบแผนของทางราชการหรือตามที่กระทรวง ทบวง กรม หน่วยงานอื่นของรัฐผู้ว่าราชการจังหวัด หรือนายอำเภอมอบหมาย (มาตรา 27 ข้อ 11)

2. การรายงานต่อทางราชการ

ในการดูแลรักษาความสงบและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชุมชน ตลอดจนการป้องกันและระงับเหตุร้าย การรายงานเหตุการณ์ผิดปกติที่เกิดขึ้นในตำบล หมู่บ้าน ซึ่งอาจเป็นคุณหรือโทษแก่ชุมชนหรือต่อประเทศชาติให้ทางราชการทราบ เป็นหน้าที่สำคัญของกำนันผู้ใหญ่บ้านในฐานะ

เป็นผู้ปกครองดูแลรับผิดชอบเขตปกครองนั้น ๆ เพื่อจะได้ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายและป้องกันมิให้เกิดเหตุลุกลามใหญ่โตขึ้น หรือเป็นการปราบปรามเหตุร้ายนั้นได้โดยเด็ดขาดรวดเร็ว การรายงานต่อทางราชการจะประกอบด้วย

ปฏิบัติตามคำสั่งของกำนัน หรือทางราชการและรายงานเหตุการณ์ที่ไม่ปกติซึ่งเกิดขึ้นในหมู่บ้านให้กำนันทราบ พร้อมทั้งรายงานต่อนายอำเภอด้วย (มาตรา 27 ข้อ10)

ถ้ากำนันรู้เห็นทุกข้อนของราษฎร หรือการแปลกประหลาดเกิดขึ้นในตำบลต้องรีบรายงานต่อกรมการอำเภอให้ทราบ (มาตรา 36)

ในการที่จะทำรายงานประจำ หรือรายงานจรอย่างใด ๆ ขึ้นต่อกรมการอำเภอกำนันจะเรียกประชุมผู้ใหญ่บ้าน และแพทย์ประจำตำบลในตำบลนั้น พร้อมทั้งตรวจสอบก่อนและจะให้ลงชื่อเป็นพยานในรายงานก็ได้ (มาตรา 58)

3. การนำข้อราชการไปประกาศแก่ราษฎร

การนำข้อราชการไปประกาศแก่ราษฎรหรือการประชุมอบรมชี้แจงข่าวสารแก่ราษฎรเป็นสิ่งสำคัญทางการปกครอง เนื่องจากการทำความเข้าใจร่วมกันเป็นพื้นฐานสำคัญโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการบริหารราชการส่วนภูมิภาคถือว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นตัวกลางระหว่างราชการและประชาชนในการที่จะนำข่าวสารข้อมูลทางราชการไปแจ้งให้แก่ราษฎรได้ทราบ และขณะเดียวกันก็นำความต้องการของราษฎร ไปแจ้งแก่ทางราชการทราบ หน้าที่ตามข้อนี้ได้แก่

(1) จัดให้มีการประชุมราษฎรและคณะกรรมการหมู่บ้านเป็นประจำอย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้ง(มาตรา 27 ข้อ9)

(2) ปฏิบัติตามคำสั่งของกำนันหรือทางราชการและรายงานเหตุการณ์ที่ไม่ปกติซึ่งเกิดขึ้นในหมู่บ้านให้กำนันทราบ พร้อมทั้งรายงานต่อนายอำเภอด้วย (มาตรา 27 ข้อ 10)

(3) ในเวลาที่ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือนายอำเภอมีหมายให้ประกาศข้อราชการอันใดแล้ว กำนันจะเรียกประชุมผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้นพร้อมกันชี้แจงให้เป็นที่เข้าใจข้อราชการอันนั้นแล้วให้รับข้อราชการไปประกาศแก่ราษฎรอีกชั้นหนึ่งก็ได้ (มาตรา 59)

4. การจัดทำทะเบียน

การจัดทำทะเบียนในท้องที่ เป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญด้านการปกครองอันเดียวกับจำนวนประชาชน จำนวนครอบครัว จำนวนสัตว์พาหนะ และลักษณะพื้นที่ในเขตรับผิดชอบ ข้อมูล

รายละเอียดดังกล่าว นอกจากจะเป็นประโยชน์แก่การปกครองและงานในหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านแล้วยังสามารถประสานงานกับทางราชการเมื่อเกิดเหตุและชี้แนะแนวทางต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในท้องที่ทางราชการทราบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสำคัญในเชิงสถิติข้อมูล เพื่อใช้ในการวางแผนพัฒนาในด้านต่าง ๆ ของทางราชการ

อบรมหรือชี้แจงให้ราษฎรมีความรู้ความเข้าใจข้อราชการ กฎหมาย หรือระเบียบแบบแผนของทางราชการ ในการนี้ สามารถเรียกราษฎรมาประชุมได้ตามสมควร (มาตรา 27 ข้อ 7)

ตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ ได้กำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับงานทะเบียนดังต่อไปนี้

(1) ให้กำนันดูแลคนเดินทาง ซึ่งไม่มีเหตุสมควรสงสัยว่าจะเป็นผู้ร้ายให้ได้มีที่พักตามสมควร (มาตรา 38)

(2) กำนันต้องรักษابัญชีสำมะโนครัวและทะเบียนบัญชีของรัฐบาลในตำบลนั้น และคอยแก้ไขเพิ่มเติมให้ถูกต้องตรงกับบัญชีของผู้ใหญ่บ้าน (มาตรา 41)

(3) เมื่อผู้ใหญ่บ้านนำคนจรแปลกหน้าออกสำมะโนครัวตำบลมาส่งกำนันตามความในมาตรา 27 ข้อ 6 ให้กำนันปรึกษาหารือกับผู้ใหญ่บ้านเมื่อเห็นสมควรจะจับไล่ผู้นั้นออกไปเสียจากท้องที่ตำบลนั้นก็ได้ (มาตรา 53)

(4) ในการที่จะสำรวจสำมะโนครัวและจดทะเบียนบัญชีต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในราชการ เช่นการที่จะสำรวจสำมะโนครัวและบัญชีไร่นาและสิ่งของ ต้องพิทักษ์อากรในตำบลนั้น กำนันจะเรียกผู้ใหญ่บ้านทั้งปวงประชุมกันตรวจทำบัญชีให้ถูกต้อง และให้ลงชื่อพร้อมกันเป็นพยานในบัญชีจะยื่นต่อพนักงานก็ได้ (มาตรา 57)

5. กิจกรรมสาธารณประโยชน์

ในการปกครองระดับตำบล หมู่บ้าน กำนันผู้ใหญ่บ้านซึ่งเป็นผู้ได้รับเลือกจากราษฎรในตำบล หมู่บ้านนั้นมีอำนาจปกครองดูแลทุกข์สุขของราษฎร เป็นหน้าที่โดยตรงของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่จะต้องดูแลเอาใจใส่ในเรื่องนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเป็นผู้คุ้มครองแก่สภาพท้องที่ จะต้องรู้ความต้องการและปัญหาของท้องที่นั้นได้เป็นอย่างดี กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจึงเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการแก้ไขปัญหา บัดเป่าความเดือดร้อนแก่ราษฎร และปฏิบัติตามที่กฎหมายได้ให้อำนาจไว้โดยเคร่งครัด

ตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องถิ่น กำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับกิจการสาธารณสุขประโยชน์ ดังต่อไปนี้

(1) แจ้งให้ราษฎรให้ความช่วยเหลือในกิจการสาธารณสุขประโยชน์เพื่อบำบัดปกป้องภัยอันตรายอันมีมาโดยฉุกเฉิน รวมตลอดทั้งการช่วยเหลือบรรเทาทุกข์แก่ผู้ประสบภัย (มาตรา 27 ข้อ 8)

(2) ถ้าเกิดจลาจลก็ดี ฆ่ากันตายก็ดี ชิงทรัพย์ก็ดี ปล้นทรัพย์ก็ดี ไฟไหม้ก็ดีหรือเหตุร้ายสำคัญอย่างใด ๆ ในตำบลของตน หรือในตำบลที่ใกล้เคียงอันสมควร จะช่วยได้ก็ดี หรือมีผู้ร้ายแต่ที่อื่น ๆ มาว่าสูมในตำบลนั้นก็ดี หรือมีเหตุควรสงสัยว่าลูกบ้านตนใดในตำบลนั้นบางคนจะเกี่ยวข้องกับโจรผู้ร้ายก็ดี เป็นหน้าที่ของกำนันต้องเรียกผู้ใหญ่บ้าน และลูกบ้านในตำบลออกช่วยต่อสู้ติดตามจับผู้ร้าย หรือติดตามเอาของกลางคืน หรือดับไฟ หรือช่วยอย่างอื่นตามสมควรแก่การโดยเต็มกำลัง (มาตรา 27)

(3) กำนันต้องร่วมมือและช่วยเหลือนายอำเภอและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน และสิ่งซึ่งเป็นสาธารณประโยชน์อันอันอยู่ในตำบลนั้น (มาตรา 40)

(4) กำนันกระทำตามหน้าที่จะเรียกผู้ใดมาหาหรือให้ช่วยก็ได้ (มาตรา 40)

(5) ถ้ามีเหตุสงสัยว่าผู้ใดในตำบลนั้นแสดงความอมาตย์แก่ผู้อื่นก็ดี หรือเป็นคนจรจัดไม่ปรากฏการทำมาหาเลี้ยงชีพ และ ไม่สามารถจะชี้แจงความบริสุทธิ์ของตนได้ก็ดีให้กำนันประชุมผู้ใหญ่บ้านสืบสวน ถ้ามีหลักฐานควรเชื่อว่าเป็นความจริงก็ให้เอาตัวผู้นั้นส่งกรมการอำเภอไปฟ้องร้องเอาโทษตามมาตรา 30 แห่งประมวลกฎหมายอาญา (มาตรา 52)

(6) ถ้าลูกบ้านผู้ใดไปตั้งทับกระท่อม หรือ โรงงานอยู่ในที่เปลี่ยวในตำบลนั้น ซึ่งน่ากลัวจะเป็นอันตรายด้วยโจรผู้ร้าย หรือน่าสงสัยว่าจะเป็นสำนักโจรผู้ร้าย การอย่างนี้ให้กำนันผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้นประชุมปรึกษาหารือกันดูเมื่อเห็นเป็นการสมควรและจะบังคับให้ลูกบ้านคนนั้นย้ายเข้ามาอยู่เสียในหมู่บ้านราษฎรก็ได้ และให้นำความแจ้งต่อกรมการอำเภอ (มาตรา 54)

(7) ในเวลาใดจะมีอันตรายแก่การทำมาหากินของลูกบ้านในตำบลนั้น เช่น โรคภัยไข้เจ็บติดต่อเกิดขึ้น หรือน้ำมากหรือน้ำน้อยเกินไป เป็นต้น ให้กำนันผู้ใหญ่บ้าน และแพทย์ประจำตำบลปรึกษาหารือกันในการที่จะป้องกันแก้ไขเยียวยาอันตรายด้วยอาการที่แนะนำลูกบ้านให้ทำอย่างไร

หรือลงแรงช่วยกันได้ประการใด กำนันมีอำนาจที่จะบังคับการนั้นก็ได้ ถ้าเป็นการเหลือกำลังให้ร้องเรียนต่อกรมการอำเภอและผู้ว่าราชการเมืองขอคำสั่งรัฐบาลช่วย (มาตรา 56)

(8) ในเวลาใดมีการนักขัตฤกษ์ หรือประชุมชนเป็นการใหญ่ในตำบลนั้นกำนันจะเรียกผู้ใหญ่บ้านและแพทย์ประจำตำบลพร้อมกันมาช่วยพิทักษ์รักษาความเรียบร้อยในที่อันนั้นถ้าแลเป็นการจำเป็นแล้วจะขอแรงราษฎรช่วยก็ได้ (มาตรา 60)

6. การป้องกันโรคติดต่อ

การรักษาสุขภาพอนามัยของราษฎรนับเป็นภารกิจที่สำคัญอย่างหนึ่งของการรักษาความสงบเรียบร้อยเพราะสุขภาพของราษฎรย่อมเป็นรากฐานและบ่อเกิดแห่งความสุขสมบูรณ์ของราษฎรทั้งมวล และเมื่อราษฎรมีสุขภาพอนามัยสมบูรณ์ ก็จะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะทางด้านการผลิตและสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามทางสังคม กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และแพทย์ประจำตำบลมีหน้าที่ในการป้องกันโรค ดังต่อไปนี้

แพทย์ประจำตำบล มีหน้าที่ดังกล่าวต่อไปนี้ (มาตรา 48)

(ข้อ 1) ที่จะช่วยกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คิดอ่านและ จัดการรักษาความสงบเรียบร้อยในตำบลดังกล่าวไว้ในมาตรา 36 และ 52 แห่งพระราชบัญญัตินี้

(ข้อ 2) ที่จะคอยสังเกตตรวจตราความไข้เจ็บที่เกิดขึ้นแก่ราษฎร ในตำบลนั้นและตำบลที่ใกล้เคียงถ้าเกิดโรคร้ายแรง เช่น อหิวาตกโรคก็ดี กาฬโรคก็ดี ไข้ทรพิษก็ดี ต้องคิดป้องกันด้วยแนะนำกำนันผู้ใหญ่บ้านให้สั่งราษฎรให้จัดการป้องกันโรค เช่น ทำความสะอาด เป็นต้น และแพทย์ประจำตำบลต้องเที่ยวตรวจตราชี้แจงแก่ราษฎรด้วย

(ข้อ 3) การป้องกันโรคภัยในตำบลนั้น เช่น ปลูกฝ้าย ป้องกันไข้ทรพิษก็ดี ที่จะมิยาแก้โรคสำหรับตำบลก็ดีดูแลอย่าให้ในตำบลนั้นมีสิ่งโสโครกอันเป็นเชื้อโรคก็ดี การเหล่านี้อยู่ในหน้าที่แพทย์ประจำตำบลฯ จะต้องคิดอ่านกับแพทย์ประจำเมือง และกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในตำบลนั้นให้สำเร็จตลอดไป

(ข้อ 4) ถ้าโรคร้ายกาจ เช่น อหิวาตกโรค ไข้ทรพิษ โรคระบาด ปลูกสัตว์เกิดขึ้นในตำบลนั้น แพทย์ประจำตำบลต้องรีบรายงาน ไปยังกรมการอำเภอให้ทราบโดยทันทีและต่อไปเนื่องจนกว่าจะสงบโรค

7. การจัดหมู่บ้านให้เป็นระเบียบเรียบร้อย

กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับความเป็นระเบียบเรียบร้อยของหมู่บ้านดังนี้
จัดหมู่บ้านให้เป็นระเบียบเรียบร้อยและต้องด้วยสุขลักษณะ

ถ้าราษฎรคนใดทิ้งให้บ้านเรือนชำรุดรุงรังหรือปล่อยให้โสโครกโสภณอาจจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่ผู้อยู่ในท้องถิ่นนั้น หรือผู้ที่อยู่ใกล้เคียงหรือผู้ที่ไปมาหรือให้เกิดอัคคีภัย หรือโรคภัยให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และแพทย์ประจำตำบลปรึกษากันถ้าเห็นควรจะบังคับให้ผู้ที่อยู่นั้นแก้ไขให้ดีก็บังคับได้ ถ้าผู้นั้นไม่ทำตามบังคับ ก็ให้กำนันนำความร้องเรียนต่อกรมการอำเภอ (มาตรา 55)

8. การที่เกี่ยวข้องด้วยอาญา

การดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยในทางคดีเป็นการปฏิบัติการต่อเนื่องเพื่อการปราบปรามผู้กระทำความผิดทางอาญา อันเป็นผลกระทบทกระเทือนต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชนถึงแม้ว่ากฎหมายจะบัญญัติโทษหนักเพียงใด หรือเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองมีสมรรถภาพดีอย่างไรก็ตาม ก็ไม่อาจป้องกันการกระทำความผิดมิให้เกิดขึ้นได้ทุกกรณีนอกจากการกระทำผิดนั้นเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมหรือเป็นผลผลิตที่เกิดขึ้นจากสังคมอยู่เสมอเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายจึงต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ในเรื่องนี้พอเพียงที่สามารถทำหน้าที่ทั้งป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิด

กฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ ที่ได้กำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษามความสงบ มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับความอาญา ดังนี้

ผู้ใหญ่บ้าน มีหน้าที่และอำนาจในการเกี่ยวข้องด้วยความอาญาดังต่อไปนี้ คือ (มาตรา 28)

ข้อ 1 เมื่อทราบข่าวว่ามีการกระทำความผิดกฎหมายเกิดขึ้น หรือสงสัยว่าได้เกิดขึ้นในหมู่บ้านของตนต้องแจ้งความต่อกำนันนายตำบลให้ทราบ

ข้อ 2 เมื่อทราบข่าวว่ามีการกระทำความผิดเกิดขึ้น หรือสงสัยว่าได้เกิดขึ้นในหมู่บ้านใกล้เคียงต้องแจ้งความต่อผู้ใหญ่บ้านนั้นให้ทราบ

ข้อ 3 เมื่อตรวจพบของกลางที่ผู้กระทำความผิดกฎหมายมีอยู่ก็ดี หรือสิ่งของที่สงสัยว่าได้โดยกระทำความผิดกฎหมายหรือเป็นสิ่งของสำหรับใช้ในการกระทำความผิดกฎหมายก็ดี ให้จับสิ่งของนั้นไว้และรีบนำส่งต่อกำนันนายตำบล

ข้อ 4 เมื่อปรากฏว่าผู้ใดกำลังจะกระทำความผิดกฎหมายก็ดี หรือมีเหตุควรสงสัยว่าเป็นผู้ที่ได้กระทำความผิดกฎหมายก็ดี ให้จับตัวผู้นั้นไว้ และรีบนำส่งต่อกำนันนายตำบล

ข้อ 5 ถ้ามีหมายหรือมีคำสั่งตามหน้าที่ราชการให้จับผู้ใดในหมู่บ้านนั้นเป็นหน้าที่ของผู้ใหญ่ที่จะจับผู้นั้น และรีบส่งต่อกำนันหรือกรรมการอำเภอตามสมควร

ข้อ 6 เมื่อเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ออกหมายสั่งให้ค้นหรือให้จับ ผู้ใหญ่บ้านต้องจัดการให้เป็นไปตามหมาย

กำนันมีหน้าที่และอำนาจในการที่เกี่ยวข้องด้วยความอาญา ดังต่อไปนี้ คือ (มาตรา 35)

ข้อ 1 เมื่อทราบข่าวว่ามีการกระทำผิดกฎหมายเกิดขึ้น หรือสงสัยว่าได้เกิดขึ้นในตำบลที่ใกล้เคียง ต้องแจ้งความต่อกำนันในตำบลนั้นให้ทราบ

ข้อ 2 เมื่อปรากฏว่าผู้ใดกำลังกระทำความผิดกฎหมายก็ดี หรือมีเหตุสงสัยว่า เป็นผู้ที่ได้กระทำความผิดกฎหมายก็ดี ให้จับผู้นั้นไว้และนำไปส่งต่อกรรมการอำเภอ

ข้อ 3 ถ้ามีหมายหรือมีคำสั่งตามหน้าที่ราชการให้รับผู้ใดในตำบลนั้นเป็นหน้าที่ของกำนันที่จะจับผู้นั้นแล้วรีบนำส่งกรรมการอำเภอตามสมควร

ข้อ 4 เมื่อเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ออกหมายสั่งให้ค้น หรือให้จับ กำนันต้องจัดการให้เป็นไปตามกฎหมาย

ข้อ 5 ถ้ามีผู้มาขออายัด ตัวคนหรือสิ่งของก็ดี หรือผู้ต้องโจรกรรมจะทำหมายตราสินหรือมีผู้จะขอทำการชันสูตรบาดแผลก็ดี ทั้งนี้ให้กำนันสืบสวนฟังข้อความแล้วรีบนำตัวผู้ขอและผู้ต้องอายัด และทรัพย์สินของบรรดาที่จะพาไปด้วยนั้น ไปแจ้งกรรมการอำเภอ ถ้าสิ่งของอย่างใดจะพาไปไม่ได้ก็ให้กำนันชันสูตรให้รู้เห็นและนำความไปแจ้งต่อกรรมการอำเภอในขณะนั้น

ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครองมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้ (มาตรา 28 ทวิ)

(1) ช่วยเหลือผู้ใหญ่บ้านปฏิบัติการกิจตามอำนาจหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านเท่าที่ได้รับมอบหมายจากผู้ใหญ่บ้านให้กระทำ

(2) เสนอข้อแนะนำและให้คำปรึกษาต่อผู้ใหญ่บ้านในกิจการที่ผู้ใหญ่บ้านมีอำนาจหน้าที่ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) ตรวจตรารักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน

(2) ถ้ารู้เห็นหรือทราบว่าเหตุการณ์อันใดเกิดขึ้น หรือจะเกิดขึ้นในหมู่บ้านเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยให้นำความแจ้งต่อผู้ใหญ่บ้าน

ถ้าเหตุการณ์ตามวรรคหนึ่งเกิดขึ้น หรือจะเกิดขึ้นในหมู่บ้านใกล้เคียง ให้นำคำความแจ้งต่อผู้ใหญ่บ้านท้องถิ่นนั้น และรายงานให้ผู้ใหญ่บ้านของตนทราบ

(3) ถ้ามีคนจรเข้ามาภายในหมู่บ้านและสงสัยว่าไม่ได้มาโดยสุจริต ให้นำตัวส่งผู้ใหญ่บ้าน

(4) เมื่อมีเหตุร้ายเกิดขึ้นในหมู่บ้าน ต้องระงับเหตุ ปรามปราม ติดตามจับผู้ร้ายโดยเต็มกำลัง

(5) เมื่อตรวจพบหรือตามจับได้สิ่งของใดที่มีไว้ตามความผิด หรือได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดหรือได้มาโดยการกระทำความผิด ให้รีบนำส่งผู้ใหญ่บ้าน

(6) เมื่อมีเหตุอันสมควรสงสัยว่าผู้ใด ได้กระทำความผิด และกำลังจะหลบหนี ให้ควบคุมตัวส่งผู้ใหญ่บ้าน

(7) ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้ใหญ่บ้านซึ่งสั่งการโดยชอบด้วยกฎหมายในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยให้ผู้ใหญ่บ้านหรือผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบใช้อาวุธปืนของทางราชการได้ การเก็บรักษาและใช้อาวุธปืนให้เป็นไปตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย (มาตรา 28 จัตวา)

อำนาจหน้าที่ทางกฎหมายและระเบียบอื่น ๆ

1. ทะเบียนราษฎร

ตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร และระเบียบสำนักงานกลางทะเบียนราษฎร กรมการปกครอง

(1) ผู้ใหญ่บ้านเป็นนายทะเบียนผู้รับแจ้ง กรณีมีคนเกิด คนตายหรือย้ายที่อยู่ เมื่อรับเรื่องจากราษฎรแล้วต้องส่งต่อนายทะเบียน ณ สำนักทะเบียนอำเภอ ที่ว่าการอำเภอ ซึ่งมีรายการปฏิบัติดังนี้

แจ้งเกิด แบ่งเป็น คนเกิดในบ้านและคนเกิดนอกบ้าน คนไทยในบ้าน เข้าบ้านหรือบิดาหรือมารดาต้องแจ้งการเกิดภายใน 15 วัน นับแต่วันเกิด คนเกิดนอกบ้าน เช่น เกิดในรถยนต์ เรือโดยสารหรือบนทางสาธารณะ เป็นต้น บิดามารดาต้องแจ้งการเกิดภายใน 15 วัน นับแต่วันเกิดหากจำเป็นไม่อาจแจ้งภายในกำหนดดังกล่าว ให้แจ้งภายใน 15 วัน นับตั้งแต่วันที่สามารแจ้งได้

ให้ผู้ใหญ่บ้านนายทะเบียนผู้รับแจ้งประจำหมู่บ้านออกไปรับการแจ้งการเกิด (ท.ร.1) ตอนหน้าก่อนท้าย พร้อมเรียกสำเนาทะเบียนบ้าน (ท.ร.14) ฉบับเจ้าบ้าน และใบรับรองการเกิด (ถ้ามี)

ส่งนายทะเบียนอำเภอเพื่อออกสูติบัตร (ท.ร. 3) และเพิ่มรายการคนเกิดในสำเนาทะเบียนบ้านของผู้
แจ้ง กรณีมีถิ่นที่อยู่ในเขตสำนักทะเบียนอำเภอนั้น

กรณีเด็กเกิดใหม่ถูกทอดทิ้งและมีชีวิตอยู่ ผู้พบจะต้องนำไปส่งและแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ประชา
สงเคราะห์ได้รับตัวไว้แล้ว ให้แจ้งกรณีการเกิดต่อนายทะเบียนหรือตำรวจหรือเจ้าหน้าที่
ประชาสงเคราะห์แห่งท้องที่ที่ตนพบ โดยเร็ว ผู้ไม่แจ้งอาจมีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกิน
1,000 บาท (ม.19)

แจ้งเกิดเกินกำหนด ผู้มีหน้าที่แจ้งการเกิดเกินกำหนดเวลา ต้องไปยื่นคำร้องขอแจ้งเกิดเกิน
กำหนดเวลาต่อนายทะเบียน นายทะเบียนจะทำการเปรียบเทียบความผิดแล้วสอบสวน
พยานหลักฐาน อันได้แก่ พยานเอกสาร และพยานบุคคล เพื่อพิจารณาออกสูติบัตรต่อไป
(รายละเอียดการแจ้งเกิดกำหนดให้ติดต่อฝ่ายทะเบียนราษฎรของอำเภอกิ่งอำเภอหรือเทศบาล)

แจ้งตาย แบ่งเป็นคนตายในบ้านและคนตายนอกบ้าน คนตายในบ้าน เจ้าบ้านหรือผู้พบคน
ตายกรณีไม่มีเจ้าบ้านหรือผู้ได้รับมอบหมายต้องแจ้งการตายต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งภายใน 24
ชั่วโมง นับแต่เวลาตายหรือเวลาที่พบศพ ส่วนคนตายนอกบ้าน ให้บุคคลที่ไปกับผู้ตายหรือผู้พบศพ
แจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่ที่ตายหรือพบศพภายใน 24 ชั่วโมง นับแต่เวลาตาย หรือพบ
ศพ หรือแจ้งต่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจที่สะดวกกว่าก็ได้ ผู้ใหญ่บ้านเมื่อได้รับแจ้งให้ออก
ใบรับแจ้งการตาย (ท.ร.4 ตอนหน้า) แก่ผู้แจ้งแล้วส่งต่อนายทะเบียนอำเภอเพื่อออกใบมรณะบัตร
(ท.ร.4.,5) และแก้ไขรายการในทะเบียนบ้าน (ท.ร.14) กรณีมีชื่ออยู่ในสำนักทะเบียนนายอำเภอนั้น

แจ้งย้ายที่อยู่ เมื่อมีการแจ้งย้ายที่อยู่ให้ดำเนินการ ดังนี้

การย้ายออก เจ้าบ้านหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้แจ้งออก ต้องแจ้งย้ายบุคคลออกภายใน 15
วัน นับแต่วันที่ผู้อยู่ในบ้านออก เมื่อผู้ใหญ่บ้านในฐานะนายทะเบียนผู้รับแจ้งได้รับแจ้งการย้าย
ออกให้กรอกใบรับแจ้งการย้ายที่อยู่ (ท.ร.6 ตอนหน้า) ส่งพร้อมสำเนาทะเบียนบ้านและบัตร
ประจำตัวประชาชนของผู้แจ้งไปดำเนินการต่อ ณ สำนักทะเบียนอำเภอ

การย้ายเข้า เจ้าบ้านหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้แจ้งย้ายเข้า ต้องแจ้งย้ายบุคคลเข้าภายใน 15
วัน นับแต่วันที่ผู้อยู่ในบ้านย้ายเข้าอยู่ในบ้าน โดยนำแจ้งย้ายที่อยู่ (ท.ร.6) ตอนที่ 1 และตอนที่ 2 ไป
แจ้งย้ายต่อนายทะเบียนบ้านผู้รับแจ้งให้ผู้ใหญ่บ้านในฐานะนายทะเบียนผู้รับแจ้งประจำหมู่บ้านซึ่ง

ทำหน้าที่นายทะเบียนผู้รับแจ้งส่งหลักฐานการย้ายเข้าพร้อมสำเนาทะเบียนบ้าน ไปดำเนินการต่อ ณ สำนักงานทะเบียนอำเภอ

การแจ้งย้ายปลายทาง เป็นการแจ้งย้ายต่อเจ้านายทะเบียนบ้านแห่งท้องที่ที่ไปอยู่ใหม่โดยไม่ต้องไปแจ้งการย้ายออกต่อนายทะเบียนท้องที่ที่ตนมีอยู่ภายในทะเบียน ผู้ย้ายที่อยู่จะต้องไปแจ้งย้ายต่อนายทะเบียนในท้องที่ที่ตนไปอยู่ใหม่ภายใน 15 วันนับแต่วันที่ย้ายออกโดยเสียค่าธรรมเนียมตามบัตรที่ราชการออกให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งประจำหมู่บ้านต้องเรียกหนังสือยินยอมต่อเข้าบ้านที่เข้าไปอยู่กรอกใบแจ้งการย้ายที่อยู่ให้กับผู้แจ้งนำไปดำเนินการต่อ ณ สำนักงานทะเบียนอำเภอ

การปลูกสร้างบ้านใหม่หรือรื้อถอน ให้แจ้งให้ผู้ใหญ่บ้านในฐานะนายทะเบียน ผู้รับแจ้งประจำหมู่บ้านภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ปลูกสร้างหรือรื้อบ้านเสร็จ ผู้ใหญ่บ้านในฐานะนายทะเบียนผู้รับแจ้งประจำหมู่บ้านออกใบรับแจ้งเกี่ยวกับบ้านแล้วไปดำเนินการต่อที่อำเภอ

(2) ให้ถือยคำรับรองบุคคล บุคคลใดขอเพิ่มชื่อในทะเบียน หรือขอแจ้งเกิดเกินกำหนดหรือขอแก้ไขรายการเอกสารทะเบียนราษฎร หรือการแจ้งย้ายออกจากทะเบียนบ้านกลาง กรณีที่ผู้แจ้งไม่มีเอกสารหลักฐาน ให้ยื่นคำร้องต่อนายทะเบียนอำเภอท้องที่ที่ตนมีชื่ออยู่ในปัจจุบันพร้อมทั้งสำเนาเอกสารไปแสดงประกอบการพิจารณาอนุญาตและก่อนนายทะเบียนพิจารณาอนุญาตนายทะเบียนอำเภออาจให้ผู้ใหญ่บ้านในท้องที่ที่ผู้ยื่นคำร้องมีถิ่นที่อยู่ให้ถ้อยคำเกี่ยวกับบุคคลดังกล่าวประกอบการอนุญาตในฐานะพยาน

2. บัตรประจำตัวประชาชน

ตามกฎหมายว่าด้วยบัตรประจำตัวประชาชน

(1) แจ้งให้ราษฎรผู้มีสัญชาติไทยที่มีอายุครบ 15 ปีบริบูรณ์ ไปยื่นคำขอมีบัตรประจำตัวประชาชน (บ.ป.1) ณ ที่ว่าการอำเภอ ภายใน 60 วัน นับตั้งแต่อายุครบ 15 ปีบริบูรณ์ โดยยื่นคำขอมีบัตรนำหลักฐานสำเนาทะเบียนบ้าน (ท.ร. 14) ฉบับเจ้าบ้านและสูติบัตรไปด้วย

(2) เป็นเจ้าพนักงานตรวจบัตร เฉพาะด้านซึ่งปฏิบัติอยู่ตามด้านตรวจที่ตั้งขึ้น โดยชอบด้วยกฎหมาย ตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ 452/2542 ลงวันที่ 3 พฤศจิกายน 2542 ปกติปฏิบัติร่วมกับพนักงานฝ่ายปกครอง

3. ทะเบียนครอบครัว

ตามกฎหมายว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว

การทะเบียนครอบครัว มี 7 ประเภท คือ 1. ทะเบียนสมรส 2. ทะเบียนหย่า 3. ทะเบียนรับรองบุตร 4. ทะเบียนรับบุตรบุญธรรม 5. ทะเบียนเลิกรับบุตรบุญธรรม 6. ทะเบียนบันทึกฐานะภรรยา 7. ทะเบียนบันทึกฐานะแห่งครอบครัว ผู้ใหญ่บ้านอาจจะต้องเป็นพยานบุคคลรับรองบุคคลที่ประสงค์จะขอจดทะเบียนเหล่านี้โดยแนะนำให้ไปติดต่อยังอำเภอ

ผู้ใหญ่บ้านมีอำนาจหน้าที่ในฐานะพยานกรณียื่นคำร้องจดทะเบียนสมรสต่อกำนันท้องที่ ที่ชายหรือหญิงฝ่ายใดหรือทั้งสองฝ่ายมีถิ่นที่อยู่ ถ้าท้องที่ใดผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นสมควรจะประกาศโดยอนุมัติของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ของให้ยื่นคำร้องขอจดทะเบียนสมรสต่อกำนันได้

กำนันท้องที่ที่ชายหรือหญิงฝ่ายใดหรือทั้งสองฝ่ายมีถิ่นที่อยู่ มีอำนาจหน้าที่รับจดทะเบียนสมรสแก่ชายหญิงนั้น ถ้าท้องที่ใดผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นสมควรจะประกาศโดยอนุมัติของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย โดยให้ชายหญิงยื่นคำร้องพร้อมพยาน 2 คน พยานคนหนึ่งต้องเป็นพนักงานฝ่ายปกครอง ซึ่งมีตำแหน่งตั้งแต่ผู้ใหญ่บ้านขึ้นไป หรือตำรวจซึ่งมียศตั้งแต่นายร้อยตำรวจตรีขึ้นไป หรือหัวหน้าสถานีตำรวจ หรือผู้แทนราษฎร เทศมนตรี สมาชิกผู้แทนเทศบาล สมาชิกสภาจังหวัด หรือนายควม

กำนันมีอำนาจหน้าที่ในการรับคำร้องขอจดทะเบียนสมรสด้วยวาจาหรือด้วยกิริยาจากชายหญิงที่ตกอยู่ในอันตรายใกล้ความตายซึ่งนายทะเบียนไม่สามารถจะได้จดทะเบียนสมรสให้ได้และผู้ใกล้ความตายจะทำคำร้องแบบก็ไม่ได้ ให้กำนันที่ได้รับคำร้องขอจดหมายพร้อมด้วยชายหรือหญิงที่ยังคงมีชีวิตอยู่ถ้าหากมีไปแสดงตนต่อนายอำเภอ โดยมีชักช้า เพื่อให้ถ้อยคำแสดงพฤติกรรมแห่งการร้องขอแล้วจดทะเบียนสมรส

4. ทะเบียนสัตว์พาหนะ

ตามกฎหมายว่าด้วยสัตว์พาหนะ (พระราชบัญญัติสัตว์พาหนะ พ.ศ. 2482 และระเบียบการสัตว์พาหนะ พ.ศ. 2482) ช้าง ม้า โค กระบือ ล่อ ลา เป็นสัตว์พาหนะ ซึ่งต้องจดทะเบียนทำตัวรูปพรรณ ภายใต้งี๋งื่อนไขต่อไปนี้

- 4.1 ช้างมีอายุย่างเข้าปีที่ 8
- 4.2 สัตว์อื่นนอกจากโคตัวเมียมีอายุย่างเข้าปีที่ 6
- 4.3 สัตว์ที่ได้ใช้ขบขี่ ลากเข็น หรือใช้งานแล้ว
- 4.4 สัตว์ที่มีอายุย่างเข้าปีที่ 4 เมื่อนำออกนอกราชอาณาจักร

5. โคตัวเมียมีอายุย่างเข้าปีที่ 6 เมื่อจะทำการโอนกรรมสิทธิ์ เว้นแต่ในกรณีรับมรดก

ทั้งนี้ เจ้าของหรือตัวแทน พร้อมด้วยผู้ใหญ่บ้านหรือพยานในกรณีที่ไม่มีผู้ใหญ่บ้านหรือผู้ใหญ่บ้านไปด้วยไม่ได้ มีหน้าที่ต้องนำสัตว์เหล่านี้ไปดำเนินการจดทะเบียนทำตัวรูปพรรณจากนายทะเบียนท้องที่ที่สัตว์นั้นอยู่ในระยะเวลาที่กำหนดไว้ตามกฎหมายเป็นกรณี ๆ ไป การจดทะเบียนต้องเสียค่าธรรมเนียมตามอัตราที่กำหนดด้วย

อำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับสัตว์พาหนะตามกฎหมายนี้ดังนี้
ผู้ใหญ่บ้าน

- (1) เป็นพยานในการจดทะเบียนทำตัวรูปพรรณพาหนะ เมื่อเจ้าของสัตว์หรือตัวแทนนำสัตว์ไปขอจดทะเบียนทำตัวรูปพรรณจากนายทะเบียนท้องที่ที่สัตว์นั้นอยู่
- (2) มีหน้าที่ช่วยเหลือกำนันในการดำเนินการเกี่ยวกับการทะเบียนสัตว์พาหนะ
- (3) สำรองและจัดทำบัญชีสัตว์ที่ยังไม่ได้ทำตัวรูปพรรณ (แบบ ส.พ.19)
- (4) จัดทำบัญชีสัตว์ประจำคอกซึ่งยังไม่ได้ทำตัวรูปพรรณ (ส.พ. 18) และบัญชีสัตว์ที่ยังไม่ได้ทำตัวรูปพรรณ (ส.พ.19) และตรวจสอบแก้ไข

กำนัน

- (1) เป็นพยานในการจดทะเบียนทำตัวรูปพรรณสัตว์พาหนะ เมื่อเจ้าของสัตว์หรือตัวแทนนำสัตว์ไปขอจดทะเบียนทำตัวรูปพรรณจากนายทะเบียนท้องที่ที่สัตว์นั้นอยู่
- (2) มีหน้าที่ช่วยเหลือกำนันในการดำเนินการเกี่ยวกับการทะเบียนสัตว์พาหนะ
- (3) สำรองและจัดทำบัญชีสัตว์ที่ยังไม่ได้ทำตัวรูปพรรณ (แบบ ส.พ.19)

(4) จัดทำบัญชีสัตว์ประจำคอกซึ่งยังไม่ได้ทำตัวรูปพรรณ (I.พ.18) และบัญชีสัตว์ที่ยังไม่ได้ทำตัวรูปพรรณ (ส.พ.19) และตรวจสอบแก้ไข

กำนัน

(1) รับมอบตัวรูปพรรณ กรณีผู้มีตัวรูปพรรณแต่ไม่มีตัวสัตว์ในครอบครองเพื่อส่งให้นายทะเบียนต่อไป

(2) รับแจ้งความหรือรับมอบตัวรูปพรรณสัตว์ที่ตายจากเจ้าของสัตว์หรือตัวแทน

(3) รับมอบตัวรูปพรรณกรณีสัตว์หายตามคืนมาไม่ได้

(4) รับมอบบัญชีสัตว์ที่ยังไม่ได้ทำตัวรูปพรรณ (แบบ ส.พ. 19) จากผู้ใหญ่บ้าน (จำนวน 3 ฉบับ) นำไปส่งนายทะเบียนเพื่อรับทราบและลงนาม และจัดเก็บบัญชีดังกล่าวเพื่อเป็นหลักฐานตรวจสอบสิทธิ์ และการงคทะเบียนทำตัวรูปพรรณ

(5) ดำรงและ จัดทำบัญชีสัตว์ประจำคอกซึ่งยังไม่ได้ทำตัวรูปพรรณ (แบบ ส.พ. 18) ส่งนายทะเบียนเป็นประจำทุกเดือน

5. ทะเบียนอาวุธปืน

ตามกฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2450 การทำ ชื่อ มี ใช้ สั่ง หรือนำเข้า ซึ่งอาวุธ ปืนหรือเครื่องกระสุนปืนต้องได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนอาวุธปืนท้องที่ และผู้ใหญ่บ้านอาจเป็นผู้ให้คำรับรองเกี่ยวกับความประพฤติและหลักฐานของผู้ขออนุญาตมีและใช้อาวุธปืนประกอบการพิจารณาของนายทะเบียนว่ามีคุณสมบัติและความจำเป็นตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายบัญญัติไว้หรือไม่ เช่น ไม่เป็นบุคคลซึ่งต้องโทษจำคุกตามประมวลกฎหมายอาญาหรือกฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน ฯลฯ ในฐานะความผิดที่ระบุไว้ไม่เป็นบุคคลซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะ ไม่เป็นผู้ซึ่งไม่มีอาชีพและรายได้ ไม่เป็นผู้ไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง และเป็นผู้มีภูมิฐานะและมีชื่อในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรในท้องที่ขออนุญาตไม่น้อยกว่า 6 เดือน และเป็นผู้กำกับ ดูแลควบคุมตรวจตราการมีและใช้อาวุธปืนภายในตำบลหมู่บ้านให้เป็นที่ไปตามความถูกต้องเรียบร้อย

การควบคุมตรวจตราอาวุธปืนและผู้ได้รับใบอนุญาต

1. พนักงานฝ่ายปกครองสงสัยพฤติการณ์ของผู้รับอนุญาตให้เรียกอาวุธปืนหรือกระสุนปืนมาตรวจสอบเป็นรายๆไป

2. หากเห็นว่ามีพฤติกรรมไม่น่าไว้วางใจ หรือสงสัยในคุณสมบัติและหลักฐานของผู้รับใบอนุญาตว่าจะเป็นผู้ต้องห้ามในการออกใบอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยอาวุธปืนแล้วให้รายงานนายทะเบียนท้องที่ (นายอำเภอ หรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ) เพื่อดำเนินการเรียกประกันตัวคน หรือถอนใบอนุญาต

3. กรณีผู้รับใบอนุญาตหาประกันให้เป็นที่เชื่อถือไม่ได้ หรือไม่ยอมทำประกันให้ถือว่าผู้นั้นเป็นผู้ซึ่งจะออกใบอนุญาตให้ไม่ได้ นายทะเบียนจะสั่งถอนใบอนุญาตและผู้รับใบอนุญาตนั้นจะต้องส่งอาวุธปืนและใบอนุญาต ต่อนายทะเบียน แล้วจัดการโอนภายใน 90 วัน ถ้าโอนไม่ได้ นายทะเบียนจะจัดการขายทอดตลาดภายหลังที่ได้ประกาศ และแจ้งให้ผู้ส่งมอบ ทราบแล้วได้เงินสุทธิเท่าใดจะมอบให้แก่ผู้มีสิทธิต่อไป

6. การรับราชการทหาร

ดำเนินการตาม พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. 2497 สรุปได้ดังนี้

(1) ในเดือน กันยายน ของทุกปี กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน ต้องนำประกาศของนายอำเภอแจ้งไว้ให้ชายสัญชาติไทยที่มีอายุย่างเข้าปีที่ 18 ไปลงบัญชีทหารกองเกิน ณ ที่ว่าการอำเภอท้องที่ (แผนกสถิติอำเภอ)

(2) ในเดือน ตุลาคม ของทุกปี กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน ต้องนำประกาศของนายอำเภอไปแจ้งให้ทหารกองเกินที่มีอายุย่างเข้า 21 ใน พ.ศ. นั้น ไปแสดงตนเพื่อรับหมายเรียก ณ ที่ว่าการอำเภอท้องที่ (แผนกสถิติอำเภอ)

(3) ประมาณเดือน เมษายน-พฤษภาคม ของทุกปี นำราษฎร ไปแสดงตนเพื่อคัดเลือกทหาร ณ ที่ว่าการอำเภอหรือสถานที่ที่ทางราชการกำหนด

(4) แนะนำทหารผู้ที่หลบหนีทหารให้กลับกรมกอง

(5) จับทหารกองเกินที่ไม่มารับหมายเรียก หรือขาดการตรวจเลือกส่งอำเภอ

(6) ประกาศให้ทหารกองเกิน หรือกองหนุนในคราวที่มีการระดมพล เพื่อฝึกวิชาทหารและทดลองความพร้อม

อนึ่ง กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วย การเกณฑ์ช่วยราชการทหารทั้งในเวลาปกติ (เฉพาะการเกณฑ์เพื่อการฝึกการสงครามที่จำต้องมีพลเรือนเข้าร่วม) และการเกณฑ์

ในเวลาไม่ปกติกล่าวคือ ประเทศอยู่ในภาวะการก่อกบฏหรือการสงครามหรือที่มีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินและในเขตที่ประกาศใช้กฎอัยการศึก

7. การป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน

ในกรณีฉุกเฉิน เมื่อสาธารณภัย ภัยทางอากาศ หรือการก่อวินาศกรรมเกิดขึ้น และยังไม่มีการป้องกันภัยให้ทันทั่วถึง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในฐานะเป็นเจ้าพนักงานป้องกันภัยตามพระราชบัญญัติป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ.2550 (มาตรา 33) และเป็นเจ้าพนักงานป้องกันภัยตามประมวลกฎหมายอาญามีอำนาจเข้าจัดการใด ๆ และสั่งให้บุคคลใด ๆ เข้าช่วยเหลือเท่าที่จำเป็นจนกว่าผู้อำนวยการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน เขตท้องที่จะมาอำนวยความสะดวกแทน

8. ตามประมวลกฎหมายอาญา

กฎหมายอาญาแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

8.1 คดีความผิดต่อส่วนตัว หรือยอมความกันได้ ได้แก่ การกระทำความผิดอาญา ซึ่งผลของการกระทำผิดไม่กระทบต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชนทั่วไป แต่มีผลต่อผู้ถูกกระทำโดยเฉพาะ เช่น ความผิดฐานหมิ่นประมาท นื้อ โกง โกงเข้าหนี้ ยักยอก บุกรุก ทำให้เสียหายความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ด ความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา รวมทั้งฐานกระทำอนาจารบุคคลที่อายุเกินกว่า 15ปีขึ้นไป ทั้งนี้มิได้เกิดต่อหน้าธารกำนัลไม่เป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำได้รับอันตรายสาหัส หรือถึงแก่ความตาย กฎหมายประเภทนี้กฎหมายจะบัญญัติไว้ชัดเจนว่า ความผิดที่มีลักษณะของการกระทำแก่บุคคลที่กฎหมายระบุไว้ เป็นต้น ความผิดประเภทนี้กฎหมายจะบัญญัติไว้ชัดเจนว่าความผิดที่มีลักษณะของการกระทำอย่างไรจึงจะสามารถยินยอมความกันได้

8.2 คดีอาญาแผ่นดิน หรือความผิดอันยอมความกันไม่ได้ ได้แก่ การกระทำความผิดอาญาซึ่งผลของการกระทำกระทบต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน อันได้แก่

ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐ เช่น ความผิดฐานกบฏ ความผิดต่อชีวิต เช่น ความผิดฐานฆ่าคนตายความผิดต่อร่างกาย เช่นความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน เช่น ความผิดฐานลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ความผิดเกี่ยวกับการเล่นการพนัน โดย

ไม่ได้รับอนุญาตความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ความผิดเกี่ยวกับป่าไม้ ความผิดเกี่ยวกับการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ เป็นต้น

ผู้ใหญ่บ้านเมื่อทราบข่าวว่ามีการกระทำผิดกฎหมาย หรือสงสัยว่าได้เกิดขึ้นในหมู่บ้านของตนต้องแจ้งความต่อนายอำเภอให้ทราบ หรือเกิดขึ้นในหมู่บ้านใกล้เคียงต้องแจ้งความต่อผู้ใหญ่บ้านให้ทราบ หรือเมื่อตรวจพบของกลางเกี่ยวกับการกระทำความผิดกฎหมายให้นำส่งสำนวน นอกจากนี้ผู้ใหญ่บ้านยังมีอำนาจหน้าที่จับกุมผู้กระทำความผิด หรือจัดการให้เป็นไปตามหมายจับ หรือหมายค้น(ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา)

ผู้ใหญ่บ้าน อำนาจ เป็นเจ้าพนักงานฝ่ายปกครอง เมื่อกระทำการตามอำนาจหน้าที่ ผู้ใดดูหมิ่นหรือต่อสู้อันตรายต่อเจ้าพนักงานทำให้ได้รับโทษหนักขึ้นกว่าความผิดต่อบุคคลธรรมดา

ขณะเดียวกัน ผู้ใหญ่บ้าน อำนาจ ซึ่งเป็นเจ้าพนักงานอาศัยอำนาจหน้าที่กระทำความผิดย่อมมีความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ทำให้ได้รับโทษหนักขึ้น อันได้แก่ ความผิดฐานเจ้าพนักงานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบตามกฎหมายอาญา เป็นต้น

9. กฎหมายว่าด้วยการเช่าที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม

ผู้ใหญ่บ้านในหมู่บ้านที่อาศัยอยู่ในท้องที่ ที่มีการเช่าที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม เป็นคณะกรรมการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรมประจำตำบล (คชก. ตำบล) โดยตำแหน่งมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

กำหนดอัตราค่าเช่าชั้นสูงของแต่ละท้องที่

พิจารณาวินิจฉัยข้อพิพาทเกี่ยวกับการเรียกเก็บค่าเช่า การชำระค่าเช่า ระยะเวลาของการเช่า ตลอดจนข้อพิพาทอื่น ๆ หรือค่าเสียหายอันเกิดจากการเช่าตามคำร้องขอของผู้เช่าหรือผู้ให้เช่าและมีคำสั่งใด ๆ ให้ผู้เช่าหรือผู้ให้เช่าปฏิบัติหรือมิให้ปฏิบัติการใด ๆ เพื่อให้เกิดผลตามคำวินิจฉัย

กฎหมายกำหนดให้ (คชก. ตำบล) เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญาที่อำนาจ

เรียกผู้เช่า ผู้ให้เช่า หรือผู้ซึ่งเกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำหรือชี้แจง หรือส่งเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการเช่ามาประกอบการพิจารณาได้ นอกจากนี้มีอำนาจเข้าไปในที่ดินหรือที่เช่าหรือที่เก็บผลผลิตของผู้เช่า ผู้ให้เช่า หรือผู้ซึ่งเกี่ยวข้องในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตกเพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการเช่าได้

10. กฎหมายว่าด้วยป่าไม้

กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484 มีอำนาจหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการลักลอบตัดไม้ทำลายป่า และการกระทำผิดต่าง ๆ ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ภายในเขตท้องที่ที่รับผิดชอบ ดังนี้

การทำไม้หวงห้ามโดยไม่ได้รับอนุญาตหรือมีไม้หวงห้ามที่ขังไม่ได้แปรรูปไว้ในครอบครองโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ไม้หวงห้ามกำหนดไว้ให้มีประมาณ 200 ประเภท อันได้แก่ ไม้สัก ไม้ยาง ไม้ก่อกระทอน ชิงชัน เต็ง รัง จันทร์หอม ฯลฯ การเก็บหรือทำอันตรายของป่าหวงห้าม โดยไม่ได้รับอนุญาต ของป่าหวงห้าม ได้แก่ รวงผึ้ง น้ำผึ้ง น้ำมันยาง ยางสน ไม้สน ไม้พิน และถ่านไม้ทุกชนิด ก้วยไม้ เปลือกไม้ ฯลฯ

การแปรรูปไม้โดยไม่ได้รับอนุญาตหรือมีไม้แปรรูปไว้ในครอบครอง (ตามกฎหมายห้ามมิให้ไม้สักแปรรูปไม่ว่าจำนวนเท่าใดหรือไม้แปรรูปอื่น ๆ จำนวนเกินกว่า 0.20 ลูกบาศก์เมตร)

การเคลื่อนย้ายไม้เก่าโดยไม่ถูกต้อง

ไม้เรื่อนเก่าหรือเครื่องใช้เก่า การขนย้ายต้องมีใบอนุญาต (กรณีที่เป็น ไม้สัก) หรือมีหนังสือรับรอง

เกี่ยวกับการบุกรุกทำลายป่า โดยการเข้าไปก่อสร้าง แฝ้วถาง เผาป่าหรือเข้ายึดถือครอบครองป่า

เกี่ยวกับการบุกรุกทำลายป่า กระทรวงมหาดไทยได้สั่งการให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สอดส่องดูแลพื้นที่ป่าไม้ในความรับผิดชอบ เมื่อพบว่าป่าไม้ในเขตท้องที่ถูกรุกทำลาย ให้รายงานอำเภอหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจทราบโดยเร็วและให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ในการแก้ไขการบุกรุกทำลายป่าตามโครงการต่าง ๆ เช่น โครงการปลูกป่า โครงการอนุรักษ์ต้นน้ำลำธาร โครงการดูแลป่าไม้ เป็นต้น

11. กฎหมายว่าด้วยการสงวนแห่งชาติ

กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 มีอำนาจหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการลักลอบตัดไม้ทำลายป่าในเขตป่าสงวนแห่งชาติ รวมทั้งมีอำนาจสั่งให้ผู้ใดออกจากป่าสงวนแห่งชาติ หรือ งดเว้นการกระทำใด ๆ ในเขตป่าสงวนแห่งชาติและมีอำนาจสั่งให้ผู้กระทำความผิดแก้ไข รื้อถอนสิ่งที่เป็นอันตรายต่อป่า หรือทำให้ป่าเสื่อมสภาพ หากไม่ปฏิบัติตามก็หรือ ทำลาย แก้ไข ได้ทั้งนี้ ให้มีอำนาจและหน้าที่ภายในเขตท้องที่ที่รับผิดชอบ

12. กฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า

กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสงวนการคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 มีอำนาจหน้าที่ในการป้องกัน และปราบปรามการกระทำผิดตามกฎหมายนี้ รวมทั้งตรวจสอบการอนุญาตต่าง ๆ ภายในเขตท้องที่ที่รับผิดชอบ ดังนี้

ห้ามมิให้ผู้ใดล่าสัตว์ป่าสงวน ครอบครองสัตว์ป่าสงวน หรือซากสัตว์ป่าสงวน

ห้ามมิให้ผู้ใดล่าสัตว์ป่าคุ้มครอง ครอบครองสัตว์ป่าคุ้มครองเกินปริมาณที่กำหนด หรือค้าสัตว์ป่าคุ้มครอง เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่

ห้ามมิให้ผู้ใดค้า หรือมีซากสัตว์ป่าคุ้มครองชนิดที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่

13. กฎหมายว่าด้วยชลประทานราษฎร

การชลประทานราษฎรหมายความว่า การชลประทานที่ราษฎรได้ร่วมกันจัดทำขึ้น เพื่อประโยชน์แก่การเพาะปลูกของราษฎรในท้องที่

การจัดทำการชลประทานส่วนราษฎรให้เป็นไปตามความเห็นชอบของราษฎรส่วนมากที่จะได้รับประโยชน์จากการชลประทานนั้น โดยนายอำเภอมีอำนาจตั้งบุคคลที่สมควรตามความเห็นชอบของราษฎรส่วนมากที่ได้รับประโยชน์ในเขตการชลประทานเป็นหัวหน้าการชลประทานหรือเป็นผู้ช่วยตามจำนวนที่เห็นสมควรและให้มีอำนาจถอดถอนบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งเมื่อราษฎรส่วนมากเห็นสมควร

กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีอำนาจหน้าที่

เกณฑ์แรงงานหรือเครื่องอุปกรณ์การชลประทานส่วนราษฎรในเวลาฉุกเฉินการเกณฑ์แรงงานหรือเครื่องอุปกรณ์การชลประทานให้กำหนดเอาตามเนื้อที่ทำการเพาะปลูกต้องจัดให้ผู้อื่นที่สมควร ไปทำแทน หรือจะให้เงินทดแทนค่าแรงงานตามปริมาณแห่งงานที่จะต้องทำได้

เป็นผู้แบ่งและควบคุมงานในการแบ่งปันการงานและเครื่องอุปกรณ์การชลประทานส่วนราษฎร

แบ่งปันน้ำในเขตชลประทานส่วนราษฎร โดยแบ่งปันตามส่วนของจำนวนเนื้อที่ทำการเพาะปลูก เว้นแต่กรณีที่เกิดกลกกันไม่ได้ จึงให้นายอำเภอหรือผู้แทน กำนันผู้ใหญ่บ้าน และหัวหน้าการชลประทานในส่วนที่เกี่ยวข้องนั้นไม่น้อยกว่าสามนาย เป็นผู้พิจารณาสั่งชี้ขาดตามเสียงข้างมาก

ในเวลาจำเป็นพอแจกจ่ายให้เป็นประโยชน์แก่การเพาะปลูกได้ทั่วถึงกันให้นายอำเภอหรือผู้แทนประชุมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และหัวหน้าการชลประทานในเขตการชลประทานนั้นพิจารณาเพื่อชี้ขาดตามเสียงข้างมาก

ผู้ใดขัดขืนคำสั่งเจ้าพนักงานหรือมิปฏิบัติตามความข้างต้นผู้นั้นมีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าสิบบาท หรือจำคุกไม่เกินสิบวันหรือทั้งปรับทั้งจำ

14. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารการใช้น้ำ และการบำรุงรักษาแหล่งน้ำขนาดเล็ก พ.ศ. 2525

การขอโครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก อันได้แก่ การก่อสร้างอ่างเก็บน้ำ ขุดลอกหนอง และบึงธรรมชาติ ขุดสระเก็บน้ำ ก่อสร้างฝาย บ่อน้ำตื้น บ่อบาดาล ฯลฯ กำนันผู้ใหญ่บ้านมีหน้าที่

ประสานงานการขอโครงการกับกลุ่มราษฎร องค์กรระดับหมู่บ้าน เช่น กรรมการหมู่บ้านร่วมกันพิจารณาเสนอขอโครงการตามความต้องการและเหมาะสมเสนอสภาตำบล

จัดหางบประมาณหรือแรงงานสมทบการก่อสร้างตามที่จำเป็น

จัดตั้งกลุ่มใช้น้ำและสนับสนุนให้มีการวางระเบียบเพื่อบริหารการใช้น้ำ

ดำเนินกิจกรรมต่อเนื่องของโครงการและมีการวางแผนการนำน้ำไปใช้และการใช้น้ำให้เกิดประโยชน์สูงสุด

เร่งรัดกลุ่มผู้ใช้น้ำให้มีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาและซ่อมแซมโครงการ โดยการซ่อมแซมไม่เกิน 5,000 บาท ให้กลุ่มผู้ใช้น้ำเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายเอง ส่วนการซ่อมแซมเกินกว่า 5,000 บาท ให้กลุ่มผู้ใช้น้ำเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายเอง ส่วนการซ่อมแซมเกินกว่า 5,000 บาท ให้จัดทำโครงการรับการสนับสนุนงบประมาณในลักษณะ 3 ประสาน จากกรมการปกครอง โดยผ่านที่ทำการปกครองอำเภอ

กฎหมายว่าด้วยชลประทานหลวง การชลประทานหลวงเป็นกิจการที่กรมชลประทานจัดทำขึ้นนั้น กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน ในท้องที่ซึ่งอยู่ในเขตชลประทานมีหน้าที่ดูแลรักษาคันคลองและทางน้ำชลประทานที่อยู่ในเขตท้องที่

15. บทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามพระราชบัญญัติกามีบำรุงท้องที่ พ.ศ. 2508

กรณีในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล นายอำเภอมอบหมายให้องค์การบริหารส่วนตำบลรับผิดชอบในการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ในเขตท้องที่ของตนเอง โดยพิจารณาแต่งตั้งกำนันผู้ใหญ่บ้าน เป็นเจ้าพนักงานสำรวจตามแบบแสดงรายการที่ดิน (ภ.บ.ท.5) โดยมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

15.1 จัดทำประกาศกำหนด วัน เวลา ที่จะทำการสำรวจที่ดินเพื่อให้เจ้าของที่ดิน หรือผู้แทนทราบ เพื่อมาชี้เขตและแจ้งจำนวนเนื้อที่ดิน (ม.28)

15.2 กรณีเจ้าของที่ดิน ไม่ยอมแจ้งจำนวนเนื้อที่ดิน ชี้แนวเขตหรือแจ้งจำนวนเนื้อที่ดินหรือไม่อำนวยความสะดวก เจ้าพนักงานสำรวจมีอำนาจเข้าไปในที่ดินหรือสถานที่ที่เกี่ยวข้องเพื่อการสำรวจตามที่เห็นว่าถูกต้องได้ (ม.8 วรรค 2)

15.3 สำรวจและยื่นแบบแสดงรายการที่ดิน (ภ.บ.ท.5) ต่อเจ้าพนักงานประเมินแทนเจ้าของที่ดินเป็นรายแปลง (ม.24 วรรค 2)

15.4 ทำการสำรวจที่ดินกรณีรับแจ้งจากเจ้าของที่ดินว่าเป็นเจ้าของที่ดินรายใหม่หรือจำนวนเนื้อที่ดินเปลี่ยนไป (ม.3 1) หรือมีการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินอันมีเหตุให้ศาลหย่อนหรืออัตราภาษีบำรุงท้องที่เปลี่ยน ไป ให้ยื่นแบบ ภ.บ.ท.5 หรือ ภ.บ.ท.8 หรือ ภ.บ.ท.8 ก แล้วแต่กรณีต่อเจ้าพนักงานประเมินแทนเจ้าของที่ดิน ภายใน 30 วัน นับตั้งแต่วันที่รับแจ้งจากเจ้าของที่ดิน (ม.32)

16. กฎหมายว่าด้วยโรคติดต่อ

ในกรณีที่โรคติดต่ออันตราย หรือโรคติดต่อที่ต้องแจ้งความเกิดขึ้น หรือมีเหตุสงสัยว่าได้มีโรคติดต่อดังกล่าวเกิดขึ้นในบ้านให้เข้าบ้านหรือผู้ควบคุมดูแลบ้านเมืองหรือแพทย์ผู้ทำการรักษาพยาบาลต้องแจ้งต่อทางราชการเพื่อหาทางป้องกัน

กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หากพบโรคติดต่อเกิดขึ้น หรือสงสัยว่าได้มีโรคติดต่อก่อเกิดขึ้นในตำบลหมู่บ้าน ต้องรีบแจ้งให้ทางราชการทราบเพื่อดำเนินการป้องกันมิให้โรคระบาดดังกล่าวลุกลามต่อไป

17. ตามกฎหมายว่าด้วยการกำจัดผักตบชวา

ถ้าในที่ผักตบชวาเกิดขึ้น หรือมีอยู่ในท้องที่ใด ให้ถือว่า เป็นหน้าที่ของผู้นั้น จะต้องทำลายผักตบชวา

ถ้าผักตบชวามีในที่ใดมากมาเกินกำลังผู้อยู่ในที่นั้นจะกำจัดได้ ให้เจ้าพนักงานผู้ปกครองท้องที่ (กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน) เรียกระดมราษฎรช่วยกันกำจัดให้ถือว่าการกำจัดผักตบชวาเป็นสาธารณประโยชน์อย่างหนึ่ง

การประนีประนอมข้อพิพาทของคณะกรรมการหมู่บ้าน

การประนีประนอมยอมความมีหัวใจสำคัญที่การทำสัญญาประนีประนอมกันซึ่งอาจมีการไกล่เกลี่ยหรือไม่มีการ ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทตกลงกันเองได้ แต่กระทรวงมหาดไทยได้เล็งเห็นความสำคัญให้มีการ ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทด้วยข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการปฏิบัติงานประนีประนอมข้อพิพาทของคณะกรรมการหมู่บ้าน พ.ศ. 2530 ได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประนีประนอมข้อพิพาทของ

คณะกรรมการไว้ดังนี้

1.หลักเกณฑ์การประนีประนอมข้อพิพาท

1.1 ข้อพิพาทที่คณะกรรมการหมู่บ้านจะประนีประนอมได้ คือ

(1) ความแย้งทุกประเภท

(2) ความอาญาที่เป็นความผิดอันยอมความได้

1.2 คู่กรณีทั้งสองฝ่ายตกลงให้คณะกรรมการหมู่บ้านประนีประนอมข้อพิพาท

1.3 ข้อพิพาทดังกล่าวเกิดขึ้นในหมู่บ้านหรือคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีภูมิลำเนาอยู่

ใน

2. ขั้นตอนและวิธีการประนีประนอมข้อพิพาท

2.1 เมื่อมีข้อพิพาทเกิดขึ้น (ความแฟงหรือความอาญ่าอันยอมความได้)

2.2 คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งทั้งสองฝ่ายประสงค์จะให้ข้อพิพาทนั้นยุติลงในระดับหมู่บ้านก็แจ้งให้ผู้ใหญ่บ้านทราบ

2.3 ผู้ใหญ่บ้านแจ้งคู่กรณีทั้งสองฝ่ายมาตกลงทำบันทึกยินยอมให้คณะกรรมการหมู่บ้านทำการประนีประนอมข้อพิพาท

2.4 ผู้ใหญ่บ้านนัดหมายคณะกรรมการหมู่บ้านขณะนัดหมายเพื่อประนีประนอมข้อพิพาทโดยไม่ชักช้า

(1) คณะกรรมการหมู่บ้านจะมอบหมายให้คณะกรรมการ ไม่น้อยกว่า 2 คน ดำเนินการแทนได้

(2) คณะกรรมการหมู่บ้านหรือคู่กรณี จะเชิญบุคคลอื่นที่เห็นสมควรเข้าร่วมการประนีประนอมด้วยก็ได้

(3) คณะกรรมการหมู่บ้านอาจเชิญที่ปรึกษาที่มีความรู้ในเรื่องดังกล่าว เช่น นายอำเภอ ปลัดอำเภอ พนักงานอัยการ ข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตร เจ้าหน้าที่สาธารณสุข หรือข้าราชการอื่นที่มีความรู้ในเรื่องดังกล่าว ฯลฯ มาเป็นผู้ให้คำปรึกษาแนะนำก็ได้

(4) ให้คณะกรรมการหมู่บ้านดำเนินการประนีประนอมโดยกระทำอย่างเปิดเผยต่อหน้าคู่กรณี ณ ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน หรือที่อื่นที่เห็นว่าเหมาะสม ดังนี้

(ก) สอบถามข้อเท็จจริงจากคู่กรณีและบุคคลอื่นที่เห็นว่าเกี่ยวข้องกับข้อพิพาท

(ข) เชิญผู้ที่เกี่ยวข้องมาสอบถามข้อเท็จจริงจำเป็น

(ค) ตรวจสอบเอกสารหรือวัสดุ หรือสถานที่ที่เกี่ยวข้อง ตามความยินยอมของเจ้าของหรือผู้ครอบครอง

(5) ให้คณะกรรมการดำเนินการประนีประนอม โดยอาศัยหลักกฎหมายหรือจารีตประเพณีแห่งท้องถิ่นซึ่งไม่ขัดต่อกฎหมาย

(6) เมื่อการประนีประนอมแล้วเสร็จ

(ก) ถ้าตกลงกันไม่ได้ให้ดำเนินการดังนี้

ยุติการประนีประนอมข้อพิพาทนั้นและแจ้งให้คู่กรณีทราบ

รายงานให้นายอำเภอทราบเพื่อดำเนินตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

(ข) ถ้าตกลงกันได้ ให้ดำเนินการ ดังนี้

ทำสัญญาประนีประนอมยอมความที่มีข้อความถูกต้องตรงกันขึ้น 4 ฉบับ อ่านและอธิบายให้ คู่กรณีเข้าใจ และให้ลงลายมือชื่อคู่กรณีไว้ในสัญญา โดยกรรมการหมู่บ้านอย่างน้อย 2 คน ลงนามเป็นพยาน มอบสัญญาให้คู่กรณีฝ่ายละ 1 ฉบับ

มอบให้ผู้ใหญ่บ้านเก็บรักษาไว้ 1 ฉบับ

รายงานผลพร้อมสัญญาอีก 1 ฉบับให้นายอำเภอทราบในวันประชุมประจำเดือน

คดีอาญาประเภทความผิดอันยอมความกันได้

ความผิดอาญาอาจแบ่งออกเป็นความผิดอันยอมความกันได้ ความผิดอันยอมความกันได้ มีความแตกต่างจากความผิดอาญาแผ่นดินในการดำเนินคดี เช่น พนักงานสอบสวนได้ต้องมีคำร้องทุกข์เสียก่อน หรือถ้ามีการถอนคำร้องทุกข์ สิทธินำคดีอาญามาฟ้องย่อมระงับและถ้าผู้เสียหายไม่ได้ร้องทุกข์ภายใน 3 เดือน เป็นอันขาดอายุความ

สรุป ได้ว่า ผู้ใหญ่บ้าน ต้องปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบที่บัญญัติไว้ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 11) พ.ศ.2551 ได้ดังนี้

หน้าที่และอำนาจของผู้ใหญ่บ้าน ได้มีตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 (แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน) ได้แก่

มาตรา 27 ผู้ใหญ่บ้าน เป็นหัวหน้าของราษฎรในหมู่บ้านของตน ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ จะมีหน้าที่และอำนาจในทางปกครอง และรักษาความสงบเรียบร้อย ของราษฎร ดังจะกล่าวต่อไปนี้คือ

ข้อ 1 ที่จะรักษาความสงบ และความสุขสำราญ ช่วยป้องกันความทุกข์ภัย ของลูกบ้านตามสมควร และสามารถทำได้ การที่กล่าวนี้ถ้าสมควรจะปรึกษาหารือและ ช่วยกันกับเพื่อนผู้ใหญ่บ้านก็ดี กับกำนันนายตำบลก็ดีให้เป็นหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านที่จะ ต้องปฏิบัติให้สมควรแก่การที่จะรักษาประโยชน์ และความสุขของลูกบ้าน ซึ่งได้มอบไว้ เป็นธุระในพระราชบัญญัตินี้

ข้อ 2 ถ้าความทุกข์ภัยเกิดแก่ลูกบ้านซึ่งจะต้องขอความป้องกันจากรัฐบาล ก็เป็นหน้าที่ของ
ผู้ใหญ่บ้านที่จะนำความแจ้งต่อเจ้าพนักงานปกครองตั้งแต่กำนัน นายอำเภอ เป็นต้นขึ้นไปโดยลำดับ

ข้อ 3 ถ้ารัฐบาลจะประกาศหรือจะสั่งราชการใดให้ราษฎรทราบเป็นหน้า- ที่ของผู้ใหญ่บ้านที่จะรับ
ข้อความอันนั้นไปแจ้งต่อลูกบ้านของคนให้ทราบ

ข้อ 4 เป็นหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน ที่จะทำบัญชีสำมะโนครัวในหมู่บ้านของ ตน และคอยแก้ไขบัญชี
นั้นให้ถูกต้องเสมอ

ข้อ 5 ถ้าผู้ใหญ่บ้านรู้เห็นเหตุการณ์แปลกประหลาดอันใดที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านของตนหรือใน
ลูกบ้านของตน ซึ่งอาจจะเป็นคุณหรือให้โทษแก่ราชการบ้านเมืองก็ดี แก่ประชาชนในที่นั้นก็ดี
ยกตัวอย่างข้างฝ่ายโทษ ดังรู้เห็นว่ามีผู้คนที่มิมีทรัพย์สินของแปลก ประหลาดอันน่าสงสัยว่าเป็นของ
ใดมาทางโจรกรรมก็ดี หรือว่าถ้าเห็นผู้คนล้มตายหรือ มีบาดแผลอันควรสงสัยว่าจะมีผู้อื่นกระทำเอา
โดยทุจริตหรือ ไปกระทำทุจริตต่อผู้อื่นแล้ว จึงเกิดเหตุขึ้นก็ดี เหล่านี้เป็นต้น ให้รีบนำความแจ้งต่อ
กำนันนายตำบลของตน

ข้อ 6 ถ้ามีคนจรแปลกหน้านอกสำมะโนครัวหมู่บ้านนั้นเข้ามาอาศัย เป็น หน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน
จะต้องไต่ถามให้เข้าตัว และเหตุการณ์ที่มาอาศัย ถ้าเห็นว่าไม่ได้ มาโดยสุจริตให้เอาตัวผู้นั้นส่ง
กำนันนายตำบลของตน

ข้อ 7 ถ้าเกิดเหตุกลางลี้ภัย ฆ่ากันตายก็ดี ตีชิงก็ดี ปล้นทรัพย์ก็ดี หรือไฟไหม้ก็ดี หรือเหตุร้ายสำคัญ
อย่างไร ๆ ในหมู่บ้านของตน หรือหมู่บ้านที่ใกล้เคียงอันสมควรจะช่วยเหลือ เป็นหน้าที่ของ
ผู้ใหญ่บ้านจะต้องเรียกลูกบ้านของตนออกช่วยต่อสู้ติดตาม จับผู้ร้ายเอาของกลางคืน หรือดับไฟ
หรือช่วยอย่างอื่นที่สมควร โดยเต็มกำลัง

ข้อ 8 ผู้ใหญ่บ้านที่เห็นลูกบ้านของตนคนใดแสดงความอาฆาตมาดร้ายแก่ ผู้นั้นก็ดี หรือเป็นคนจร
จัดไม่ปรากฏการทำมาหาเลี้ยงชีพ และไม่สามารถจะชี้แจงให้เห็น ความบริสุทธิ์ของตน ได้ก็ดี
ผู้ใหญ่บ้าน มีอำนาจหน้าที่ที่จะเรียกลูกบ้านคนนั้นมาไต่ถาม และว่ากล่าวสั่งสอน ถ้าไม่ฟังจึงให้
นำเอาตัวส่งกำนันจัดการตามความในมาตรา 52 แห่ง พระราชบัญญัตินี้

- ข้อ 9 ควบคุมและดูแลลูกบ้านให้ปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งต้องพึงกระทำตามกฎหมาย- หมาย หรือระเบียบแบบแผนของทางราชการ
- ข้อ 10 ฝึกหัดอบรมให้คนไทยเจ้าหน้าที่และกระทำการในเวลาครบ
- ข้อ 11 ทำการอบรมสั่งสอน หรือชี้แจงข้อราชการแก่ราษฎร ในการนี้ก็ให้ เรียกราษฎรมาประชุมได้ตามครั้งคราวที่สมควร
- ข้อ 12 ให้บำรุง ส่งเสริมการอาชีพของราษฎรในทางเกษตรกรรม พาณิชยกรรม และอุตสาหกรรม
- ข้อ 13 ตรวจตราและรักษาประโยชน์ในการอาชีพของราษฎร
- ข้อ 14 สั่งให้ราษฎรช่วยเหลือในการสาธารณประโยชน์เพื่อบำบัดปกป้อง ภัยอันตรายซึ่งมีมาเป็นสาธารณะโดยฉุกเฉิน และให้ทำการช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ราษฎรผู้ ประสบสาธารณภัย
- ข้อ 15 จัดการป้องกันโรคติดต่อ หรือโรคระบาดซึ่งเกิดขึ้น หรือจะเกิดขึ้น ในหมู่บ้าน เพื่อมิให้ติดต่อลุกลามต่อไป
- ข้อ 16 จัดหมู่บ้านให้เป็นระเบียบเรียบร้อยและตงด้วยสุขลักษณะ ข้อ 17 จัดให้มีการประชุมกรรมการหมู่บ้าน
- ข้อ 18 ปฏิบัติการตามคำสั่งของกำนัน หรือทางราชการ และรายงานเหตุการณ์ซึ่งเกิดขึ้นในหมู่บ้าน ให้กำนันทราบเพื่อให้กำนันรายงานต่อคณะกรรมการอำเภอ
- ข้อ 19 กระทำตนให้เป็นอย่างแก่ราษฎรตามที่ทางราชการได้แนะนำ (ความในมาตรา 27 ข้อ 9 ถึงข้อ 19 บัญญัติเพิ่มโดยมาตรา 6 แห่ง พ.ร.บ.ลักษณะ ปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2486)
- มาตรา 28 ผู้ใหญ่บ้านมีหน้าที่และอำนาจในการที่เกี่ยวข้องกับความอาญา ดังต่อไปนี้
- ข้อ 1 เมื่อทราบข่าวว่าได้มีการกระทำความผิดกฎหมายเกิดขึ้น หรือสงสัยว่าได้ เกิดขึ้นในหมู่บ้านของตน ต้องแจ้งความต่อกำนันนายตำบลให้ทราบ

ข้อ 2 เมื่อทราบข่าวว่าได้มีการกระทำผิดกฎหมายเกิดขึ้น หรือสงสัยว่าได้ เกิดขึ้นในหมู่บ้าน

ใกล้เคียงต้องแจ้งความต่อผู้ใหญ่บ้านนั้นให้ทราบ

ข้อ 3 เมื่อตรวจพบของกลางที่ผู้กระทำผิดกฎหมายมีอยู่ก็ลี หรือสิ่งของที่ สงสัยว่าได้มาโดยการกระทำผิดกฎหมาย หรือเป็นสิ่งของสำหรับใช้ในการกระทำผิดกฎหมายก็ลี ให้จับสิ่งของนั้นไว้ และรีบนำส่งต่อกำนันนายตำบล

ข้อ 4 เมื่อปรากฏว่าผู้ใดกำลังกระทำผิดกฎหมายก็ลีหรือมีเหตุควรสงสัยว่า เป็นผู้ที่ได้กระทำผิดกฎหมายก็ลี ให้จับตัวผู้นั้นไว้แล้วรีบนำส่งต่อกำนันนายตำบล

ข้อ 5 ถ้ามีหมายหรือคำสั่งตามหน้าที่ทางราชการให้จับผู้ใดในหมู่บ้านนั้น เป็นหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านที่จะจับผู้นั้นและรีบนำส่งต่อยังกำนัน หรือกรมการอำเภอ ตาม สมควร

ข้อ 6 เมื่อเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ออกหมายสั่งให้คนหรือให้ยึด ผู้ใหญ่บ้าน ต้องจัดการให้เป็นไปตามกฎหมาย

2.1.4 พระราชบัญญัติลักษณะการปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457

การปกครองท้องที่เริ่มต้นตั้งแต่ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ด้วยทรงมีพระราชดำริให้มีการจัดระเบียบการปกครองในระดับ "หมู่บ้าน" ที่มีมาตั้งแต่เดิมขึ้นมาใหม่ เพราะพระองค์ทรงเล็งเห็นแล้วว่าการปกครองในระดับนี้มีความจำเป็นและสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการบริหารราชการแผ่นดิน เนื่องจากเป็นหน่วยการปกครองที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด ในการนี้พระองค์ได้ทรงให้มีการทดลองจัดระเบียบการปกครองตำบล หมู่บ้าน ขึ้นที่อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เมื่อ ร.ศ. 111 หรือ พุทธศักราช 2435 โดยให้ประชาชนเป็นผู้เลือกผู้ใหญ่บ้านแทนการแต่งตั้งโดยเจ้าเมือง ในเวลาต่อมาจึงได้มีการจัดระเบียบการปกครองตำบล หมู่บ้าน ตามหัวเมืองต่าง ๆ โดยตราเป็นพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ ร.ศ. 116 (พ.ศ. 2440) ซึ่งถือเป็นกฎหมายลักษณะปกครองท้องที่ฉบับแรกของประเทศไทย จนถึงสมัยรัชกาลที่ 6 ได้มีการตราพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 ขึ้นใช้บังคับแทน (บุญเกียรติ การะเวก พันธุ์, ม.ป.ป.)

ความสำคัญของลักษณะการปกครองท้องที่

บุญเกียรติ การะเวกพันธุ์ (ม.ป.ป.) อธิบายว่า การปกครองท้องที่คือการปกครองในตำบล และหมู่บ้าน เป็นการปกครองที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนในการปฏิบัติงานตามกฎหมายและ

แนวนโยบายของรัฐ เป็นผู้ช่วยเหลือนายอำเภอซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของราชการบริหารส่วนภูมิภาค โดยเฉพาะในการเป็นผู้ประสานงานระหว่างราชการส่วนภูมิภาคกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การรักษาความสงบเรียบร้อย การป้องกันและแก้ไขปัญหาคriminalต่าง ๆ นอกจากนี้ยังทำหน้าที่เป็นคนกลางในการไกล่เกลี่ย ประนีประนอมและจัดการระงับปัญหาความขัดแย้งในท้องที่ และยังมีฐานะเป็นตัวแทนของรัฐ ตัวแทนของประชาชนเกี่ยวกับเรื่องร้องทุกข์ ความเดือดร้อนของประชาชนเพื่อนำเสนอต่อส่วนราชการ

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงมีพระราชดำรัสกับหลวงเทศาภิบาล (เส็งวิริยศิริ) ที่ต่อมาได้เป็นปลัดทูลฉลองกระทรวงมหาดไทยว่า "เรามีหลักมาแต่โบราณแล้วว่ามิเจ้าบ้าน ผู้ใหญ่บ้าน กำนันแขวงตามบ้านนอกหรือหัวเมือง เวลามีเป็นบ้าน ๆ กำนันแขวงอยู่ข้างแล้ว การที่เราจะจัดใหม่ต่อไปนั้น เห็นว่าควรจะอนุโลมจัดท้องที่คล้ายคลึงกับที่เราจัดมีอยู่ข้างแล้วบางเมือง คือ กำหนดหลาย ๆ เจ้าบ้าน ที่อยู่ใกล้ชิดติดต่อกันเป็นกลุ่ม ๆ หนึ่งเข้าเป็นหมู่บ้านในกลุ่มนี้เรียกว่า "หมู่บ้าน" แล้ว ให้มีผู้ใหญ่บ้านปกครองคนหนึ่ง หลาย ๆ หมู่บ้านที่อยู่ในระยะใกล้เคียงกัน มากน้อยพอสมควรตั้งขึ้นเป็น "ตำบล" ให้มีกำนันเป็นหัวหน้าตำบลหลาย ๆ ตำบลรวมเป็นแขวงหรืออำเภอหนึ่ง การรวบรวมบ้านขึ้นเป็นหมู่เป็นตำบลเป็นอำเภอเช่นนี้คงมีเล็กบ้างใหญ่บ้างต้องถือเอาภูมิประเทศท้องที่เป็นหลัก"

การจัดการปกครองท้องที่ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457

การจัดการปกครองท้องที่ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 ประกอบด้วย 1) หมู่บ้าน 2) ตำบล และ 3) อำเภอและกิ่งอำเภอ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. หมู่บ้าน

1.1 หมู่บ้านที่จัดตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการ การจัดตั้งทำโดยประกาศจังหวัดภายใต้หลักเกณฑ์ตามพระราชบัญญัติลักษณะการปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 ได้วางหลักเกณฑ์การตั้งหมู่บ้านขึ้นไว้กว้าง ๆ 2 ประการ คือ

1.1.1 โดยจำนวนประชากร ถ้ามีประชากร 200 คน ให้จัดเป็นหมู่บ้าน

1.1.2 ในกรณีที่ผู้คนตั้งบ้านเรือนอยู่ห่างไกลกันถึงจำนวนประชากรจะน้อยแต่ถ้ามีจำนวนบ้านไม่ต่ำกว่า 5 บ้าน แล้วให้จัดเป็นหมู่บ้านต่อมาได้มีมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม 2539 ได้วางหลักเกณฑ์การจัดตั้งหมู่บ้าน ไว้ดังนี้

1.1.2.1 กรณีเป็นชุมชนหนาแน่น

- 1) เป็นชุมชนที่มีประชาชนไม่น้อยกว่า 1,200 คน หรือมีจำนวนบ้านไม่น้อยกว่า 240 บ้าน
- 2) เมื่อแยกหมู่บ้านใหม่แล้ว หมู่บ้านใหม่จะต้องมีประชาชนไม่น้อยกว่า 600 คน หรือมีจำนวนบ้านไม่น้อยกว่า 120 บ้าน
- 3) ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการหมู่บ้านสภาตำบลหรือสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและที่ประชุมหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ

1.1.2.2 กรณีเป็นชุมชนห่างไกล

- 1) เป็นชุมชนที่มีประชาชน ไม่น้อยกว่า 600 คน หรือมีจำนวนบ้าน ไม่น้อยกว่า 120 บ้าน
- 2) เมื่อแยกหมู่บ้านใหม่แล้วหมู่บ้านใหม่จะต้องมีประชาชนไม่น้อยกว่า 200 คน หรือมีจำนวนบ้านไม่น้อยกว่า 40 บ้าน
- 3) ชุมชนใหม่ห่างจากชุมชนเดิม ไม่น้อยกว่า 6 กิโลเมตร
- 4) ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการหมู่บ้านสภาตำบล หรือสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และที่ประชุมหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ

1.2 หมู่บ้านที่จัดตั้งขึ้นเป็นการชั่วคราวหรือหมู่บ้านชั่วคราว จัดเป็นหมู่บ้านที่จัดตั้งขึ้นในกรณีที่ท้องที่อำเภอใดที่มีประชาชนไปตั้งชุมชนทำการหาเลี้ยงชีพแค่ในบางฤดูกาล และจำนวนประชาชนที่ไปตั้งทำการอยู่เป็นจำนวนมากพอสมควร สามารถจัดเป็นหมู่บ้านตามหลักเกณฑ์การตั้งหมู่บ้านปกติได้ เพื่อความสะดวกแก่การปกครองให้นายอำเภอประชุมประชาชนในหมู่บ้านนั้น ๆ เลือกว่าที่ผู้ใหญ่บ้าน มีอำนาจ และหน้าที่เหมือนผู้ใหญ่บ้านปกติ

1.3 การจัดระเบียบการปกครองหมู่บ้าน ตามกฎหมายลักษณะการปกครองท้องที่การบริหารงานของหมู่บ้าน มีองค์ประกอบที่สำคัญดังนี้

13.1 ผู้ใหญ่บ้านในหมู่บ้านหนึ่งมีผู้ใหญ่บ้าน 1 คน ทำหน้าที่ปกครองประชาชนในเขตหมู่บ้าน โดยมีที่มาจากการเลือกของประชาชนในหมู่บ้านนั้น

1.4 อำนาจหน้าที่ผู้ใหญ่บ้าน

1.4.1 อำนาจหน้าที่หน้าที่ในทางปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย

1.4.1.1 อำนวยความเป็นธรรมและดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยให้แก่ประชาชนในหมู่บ้าน

1.4.1.2 การสร้างความสมานฉันท์ ความสามัคคีให้เกิดขึ้นในหมู่บ้าน รวมถึงการส่งเสริมวัฒนธรรมและประเพณีในเขตท้องที่

1.4.1.3 การประสานงานหรือการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนในหมู่บ้านในการติดต่อ หรือการเข้ารับบริการกับส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.4.1.4 การรับฟังปัญหาและนำความเดือดร้อนต่าง ๆ ความทุกข์ความสุข และความต้องการที่จำเป็นให้แก่ประชาชนในหมู่บ้าน โดยแจ้งต่อส่วนราชการ หน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือองค์กรอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การแก้ไขหรือช่วยเหลือ

1.4.1.5 การให้การสนับสนุน การส่งเสริมและการอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่ หรือการให้บริการของส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.4.1.6 การควบคุมดูแลประชาชนในหมู่บ้านให้ปฏิบัติตามให้เป็นไปตามกฎหมายอย่างถูกต้อง หรือตามระเบียบแบบแผนที่ทางราชการกำหนดไว้ โดยการกระทำตนให้เป็นตัวอย่างแก่ประชาชนตามที่ทางราชการได้แนะนำ

1.4.1.7 การอบรมหรือการชี้แจงให้ประชาชนได้มีทักษะ และความรู้ความเข้าใจในข้อราชการเกี่ยวกับกฎหมาย หรือระเบียบแบบแผนของทางราชการ ในการนี้สามารถเรียกประชาชนมาประชุมได้ตามสมควร

1.4.1.8 แจ้งให้ประชาชนให้ความช่วยเหลือในกิจการอันเป็นสาธารณประโยชน์ เพื่อบำบัดป้องกันอันตรายสาธารณะอันมีมาโดยฉุกเฉิน รวมถึงการช่วยเหลือบรรเทาทุกข์แก่ผู้ประสบภัย

1.4.1.9 จัดให้มีการประชุมประชาชน และคณะกรรมการหมู่บ้านเป็นประจำอย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้ง

1.4.1.10 ปฏิบัติตามคำสั่งของกำนัน หรือทางราชการและรายงานเหตุการณ์ที่ไม่ปกติ ซึ่งเกิดขึ้นในหมู่บ้านให้กำนันทราบ พร้อมทั้งรายงานต่อนายอำเภอด้วย

1.4.1.1 1 ปฏิบัติตามภารกิจ หรืองานอื่นตามกฎหมาย หรือระเบียบแบบแผนของทางราชการหรือตามที่กระทรวง ทบวง กรม หน่วยงานอื่นของรัฐ ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือนายอำเภอมอบหมาย

1.4.2 อำนาจหน้าที่เกี่ยวกับความอาญา

1.4.2.1 เมื่อทราบข่าวว่ามีเหตุการณ์การกระทำผิดความผิดตามกฎหมายเกิดขึ้น หรือสงสัยว่าได้เกิดขึ้นในหมู่บ้านของตนนั้น จะต้องแจ้งความต่อกำนันนายตำบลให้ทราบ

1.4.2.2 เมื่อทราบข่าวว่ามีกรกระทำผิดกฎหมายเกิดขึ้น หรือหากสงสัยว่าได้เกิดขึ้นภายในหมู่บ้านหรือพื้นที่ใกล้เคียง จะต้องแจ้งความต่อผู้ใหญ่บ้านหมู่บ้านนั้น ให้ทราบทันที

1.4.2.3 เมื่อตรวจพบของกลางที่ผู้ที่กระทำความผิดตามกฎหมายมีอยู่ก็ดี หรือพบสิ่งของที่ต้องสงสัยว่าได้มาโดยการกระทำความผิดตามกฎหมาย หรือเป็นสิ่งของสำหรับใช้ในการกระทำความผิดกฎหมายก็ดี ให้ดำเนินการจับสิ่งของนั้น ไว้และรีบนำส่งต่อกำนันนายตำบลทันที

1.4.2.4 เมื่อปรากฏว่าผู้ใดกำลังกระทำความผิดกฎหมายก็ดี หรือมีเหตุควรสงสัยว่าเป็นผู้ที่ได้กระทำความผิดกฎหมายก็ดี ให้จับตัวผู้นั้นไว้ และรีบนำส่งต่อกำนันนายตำบล

1.4.2.5 ถ้ามีหมายหรือมีคำสั่งตามหน้าที่ราชการให้จับผู้ใดในหมู่บ้านนั้น เป็นหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านที่จะจับผู้นั้น และรีบส่งต่อกำนัน หรือกรรมการอำเภอตามสมควร

1.4.2.6 เมื่อเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ออกหมายสั่งให้ค้น หรือให้ยึดผู้ใหญ่บ้านต้องจัดการให้เป็นไปตามหมาย

2. ตำบล

ตำบล เป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 ซึ่งกำหนดให้ตำบลประกอบด้วยหลาย ๆ หมู่บ้านรวมกัน โดยมาตรา 29 ได้กำหนดให้หลายหมู่บ้านรวมกันราว 20 หมู่บ้าน ให้จัดเป็นตำบลหนึ่งกระทรวงมหาดไทยได้วางหลักเกณฑ์การจัดตั้งตำบลไว้ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม 2539 ดังนี้

2.1 กรณีเป็นชุมชนหนาแน่น

2.1.1 เป็นชุมชนที่มีประชาชน ไม่น้อยกว่า 4,800 คน

2.1.2 มีหมู่บ้าน ไม่น้อยกว่า 8 หมู่บ้าน

2.1.3 ได้รับความเห็นชอบจากสภาตำบล หรือสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและที่ประชุมหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ

2.2 กรณีเป็นชุมชนห่างไกล

2.2.1 เป็นชุมชนที่มีประชาชน ไม่น้อยกว่า 3,600 คน

2.2.2 มีหมู่บ้าน ไม่น้อยกว่า 6 หมู่บ้าน

2.2.3 ชุมชนใหม่ห่างจากชุมชนเดิม ไม่น้อยกว่า 6 กิโลเมตร

2.2.4 ได้รับความเห็นชอบจากสภาตำบลหรือสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และที่ประชุมหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอการจัดระเบียบปกครองตำบลการบริหารราชการตำบลตามกฎหมายลักษณะการปกครองท้องที่การบริหารงานของตำบลมีองค์ประกอบที่สำคัญดังนี้

2.2.4.1 กำหนดในตำบลหนึ่งมีกำนันหนึ่งคนทำหน้าที่ปกครองประชาชนในตำบลนั้น โดยมาจากการการเลือกตั้งกันเองของผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้นขึ้นเป็นกำนันตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการเลือกกำนัน พ.ศ. 2551

2.2.4.2 การประชุมคัดเลือกกำนันให้นายอำเภอเป็นประธานในที่ประชุม ปลัดอำเภอเป็นเลขานุการ การประชุมคัดเลือกกำนันต้องเป็นไปโดยเปิดเผย และต้องมีผู้ใหญ่บ้านมาประชุม ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนผู้ใหญ่บ้านทั้งหมดที่มีอยู่ในตำบลนั้น ผู้ใหญ่บ้านในตำบลมีสิทธิเสนอชื่อผู้ใหญ่บ้านในตำบลหรือเสนอชื่อตนเองเป็นกำนันได้หนึ่งคน ผู้ใหญ่บ้านที่ได้รับการเสนอชื่อต้องอยู่ในที่ประชุมและต้องยินยอมให้เสนอชื่อคนได้ถ้ามีการเสนอชื่อผู้สมควร

1) อำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการปกครองท้องที่ ได้แก่การตรวจตรารักษาความสงบเรียบร้อยในตำบล ให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎหมายการป้องกันภัยอันตรายส่งเสริมความสุขของประชาชน รับเรื่องความเดือดร้อนของประชาชน แจ้งทางราชการและรับข้อราชการประกาศให้ประชาชนได้ทราบและดำเนินการ

ให้เป็นไปตามกฎหมาย เช่น การตรวจ และเก็บภาษีอากรรวมทั้งการปกครอง
ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน

2) อำนาจหน้าที่ทุกอย่างเช่นเดียวกับผู้ใหญ่บ้าน

3) อำนาจหน้าที่เกี่ยวกับความอาญา และรักษาความสงบเรียบร้อย

(1) มีการกระทำผิดอาญา หรือสงสัยจะเกิดให้แจ้งนายอำเภอ หรือถ้า
เกิดในตำบลข้างเคียงให้แจ้งกำนันตำบลข้างเคียงนั้นทราบ

(2) พบคนกำลังกระทำผิดกฎหมาย หรือเหตุควรสงสัย หรือมีหมาย
หรือคำสั่งให้จับผู้ใดในตำบลให้จับผู้นั้นส่งอำเภอ

(3) ค้นหรือยึดตามหมายที่ออกโดยกฎหมาย

(4) อายัดตัวคน หรือสิ่งของที่ได้มาด้วยการกระทำผิดกฎหมายแล้ว
นำส่งอำเภอ

(5) เมื่อเกิดเหตุการณ์ร้าย หรือพบความแปลกประหลาดรายงานต่อ
นายอำเภอ

(6) เมื่อเกิดเหตุการณ์จลาจล ปล้น ฆ่า ชิงทรัพย์ ไฟไหม้ หรือ เหตุร้าย
 ฯลฯ ให้แจ้งต่อเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทันที

(7) เมื่อทราบว่ามีคนอาชญากรรมร้าย หรือคนจรจัด ให้เรียกประชุม
ผู้ใหญ่บ้านเพื่อปรึกษาหารือหรือเพื่อสืบสวน หรือหากมีหลักฐานให้เอาตัวส่งไปที่
อำเภอ

(8) เมื่อมีคนจรหรือคนแปลกหน้านอกทะเบียนประชาชนเดินทางเข้ามา
ในท้องที่ ให้ดำเนินการหารือกับผู้ใหญ่บ้าน เพื่อขับไล่ออกจากท้องที่

(9) เมื่อมีผู้ใดตั้งทับ กระโจม หรือโรงเรือน โคคเดียว ซึ่งอาจจะเป็น
อันตรายอาจจะสั่งการให้เข้ามาอยู่เสียในหมู่บ้าน และนำความนั้นแจ้งนายอำเภอ

(10) เมื่อมีผู้ปล่อยละทิ้งบ้านให้ชำรุดรุงรัง โสโครก อันอาจเกิดอันตราย
แก่ผู้อื่น หรืออาจเกิดอัคคีภัยให้ปรึกษากับผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบลบังคับให้
ผู้อยู่ในที่นั้นแก้ไขถ้าไม่ปฏิบัติตามให้นำความร้องเรียนต่อนายอำเภอ

(11) ในกรณีที่เกิดอันตรายแก่การทำมาหากินของประชาชนให้ปรึกษากับผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบลหาทางป้องกันแก้ไข ถ้าเกินความสามารถให้แจ้งต่อนายอำเภอ

4) อำนาจหน้าที่ในการดูแลให้คนที่เดินทางเข้ามาในตำบล ซึ่งไม่มีเหตุอันควรสงสัยว่าเป็นผู้ร้ายให้มีที่พักตามสมควร และถ้าเป็นผู้เดินทางมาในราชการก็ต้องช่วยเหลือหาคนนำทางหาเสบียงอาหารให้

5) อำนาจหน้าที่ดูแลรักษาสิ่งซึ่งเป็นสาธารณประโยชน์ที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน เช่น สระน้ำ ศาลาอาศัย ที่เลี้ยงปศุสัตว์ ห้ามมิให้ผู้ใดรกล้ำยึดถือครอบครองหรือทำให้ทรัพย์สินเสียหาย

6) อำนาจเกี่ยวกับการทะเบียนต่าง ๆ ในตำบล เช่น งานทะเบียนประชาชนเกี่ยวกับ การแจ้งคนเกิดคนย้ายคนตายงานทะเบียนสัตว์พาหนะ และมีหน้าที่ของจดทะเบียนสมรส เพื่อนำส่งนายอำเภอให้จดทะเบียนสมรสให้โดยคู่สมรสไม่ต้องไปที่ว่าการอำเภอในท้องที่ที่ผู้ว่าราชการจังหวัด ได้ออกประกาศไว้ตลอดจนทำบัญชี ทะเบียนสิ่งสาธารณะประโยชน์ที่อยู่ในตำบลนั้น

7) อำนาจหน้าที่เกี่ยวกับภาษีอากรในการช่วยเหลือการจัดเก็บภาษีอากร การสำรวจและประเมินราคาเพื่อเสียภาษีอากร โดยจัดทำบัญชีสิ่งของที่ต้องเสียภาษีอากรยื่นต่อนายอำเภอ เพื่อนำไปเสียภาษีตามกฎหมายภาษีอากร

8) อำนาจหน้าที่เรียกประชุมและให้ช่วยงานตามหน้าที่ไม่ว่าการประชุมประชาชน คณะกรรมการสภาตำบลและผู้ใหญ่บ้าน เพื่อหารือร่วมกัน และเรียกบุคคลมาให้ช่วยเหลืองาน

9) หน้าที่ทั่ว ๆ ไป เป็นอำนาจหน้าที่ที่ปรากฏในกฎหมาย อื่น ๆ ที่กระทรวงทบวงกรมอื่นให้ช่วยเหลือ และเป็นที่น่าสังเกตว่ากระทรวงทบวงกรมอื่นส่วนใหญ่มักกำหนดให้กำนันมีแต่หน้าที่ส่วนอำนาจนั้นมักไม่มอบให้ จึงทำให้การปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายไม่ได้ผลเท่าที่ควรไม่เหมือนกับการงานในหน้าที่ของฝ่ายปกครอง

10) หน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการรักษาความปลอดภัย

(1) ผู้ใหญ่บ้านในฐานะประธานกรรมการหมู่บ้าน จะต้องจัดให้มีการประชุมคณะกรรมการหมู่บ้าน เพื่อปรึกษาหารือการกำหนดมาตรการรักษาความปลอดภัยของหมู่บ้าน ได้แก่ การจัดทำผังหมู่บ้านเพื่อสะดวกต่อการกำหนดมาตรการรักษาความปลอดภัยบริเวณจุดต่าง ๆ เช่น จุดล่อแหลมต่อการโจรกรรม หรือการก่อการร้ายจุดพื้นที่เสี่ยงภัยธรรมชาติจุดที่ได้รับผลกระทบจากการสู้รบบริเวณชายแดน เป็นต้น

(2) ผู้ใหญ่บ้านจะต้องชี้แจงถึงความจำเป็นในการกำหนดมาตรการรักษาความปลอดภัยของหมู่บ้านให้ประชาชนในหมู่บ้านทราบและเข้าใจ เพื่อให้เกิดความร่วมมือของประชาชนในการดำเนินการรักษาความปลอดภัยของหมู่บ้าน

(3) กรณีที่เหตุร้ายหรือภัยพิบัติที่คาดว่าจะเกิดขึ้น และเกินความสามารถของประชาชนในหมู่บ้านให้ผู้ใหญ่บ้านขอความช่วยเหลือจากผู้ใหญ่บ้านข้างเคียงหรือรายงานกำนันและนายอำเภอตามลำดับ เพื่อดำเนินการให้ความช่วยเหลือต่อไป

(4) ดำเนินการตามมาตรการรักษาความปลอดภัยที่กำหนด ทั้งนี้ให้เป็นไปตามระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

11) หน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนกำนันผู้ใหญ่บ้านต้องเป็นแกนหลักในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนและยุติปัญหาข้อพิพาทและปัญหาข้อพิพาทในระดับพื้นที่ตำบล หมู่บ้าน ภายใต้แนวคิด "ปัญหาเกิดขึ้นที่ใด ต้องได้รับการแก้ไขให้ยุติที่นั่น"

(1) การแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในเบื้องต้นกำนันผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ ต้องเข้าเผชิญปัญหาความเดือดร้อน โดยลงพื้นที่เพื่อรับแจ้งเหตุรับทราบปัญหาและทำความเข้าใจในการแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างกัน เพื่อนำไปสู่การพิจารณาแก้ไขตามวิธีการที่เหมาะสม เช่น การชี้แจงความเข้าใจกับคู่กรณีในประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นหรือการนำประเด็นปัญหาเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

(2) ประธานปลัดอำเภอประจำตำบล และหรือชุดปฏิบัติการประจำตำบล (ชปต.) คณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) ในการลงพื้นที่ตรวจสอบข้อเท็จจริงเรื่อง ร้องเรียนและปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนโดยเร่งด่วน โดยอาจพิจารณา ไปสู่การแก้ไขตามกระบวนการของศูนย์ดำรงธรรมหมู่บ้าน (ศดธ.ม.)

(3) หากไม่สามารถยุติปัญหาได้ในระดับพื้นที่ให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ รายงานผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นทราบโดยเร็วเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาอย่าง ทันที

12) อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายอื่น

(1) ตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนประชาชนและระเบียบสำนัก ทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนประชาชนฯ กรมการปกครอง ผู้ใหญ่บ้าน เป็นนายทะเบียนผู้รับแจ้งกรณีมีคนเกิด คนตาย ย้ายที่อยู่ หรือปลูกสร้าง รื้อถอน บ้าน เมื่อรับเรื่องจากประชาชนแล้วต้องส่งต่อนายทะเบียนอำเภอ ให้ถือยศจำรอง บุคคล

(2) ตามกฎหมายว่าด้วยบัตรประจำตัวประชาชน แจงให้ประชาชนผู้มี สัญชาติไทยที่มีอายุครบ 7 ปีบริบูรณ์ และบุคคลที่ต้องขอมิบัตรไปยื่นคำขอมิบัตร ประจำตัวประชาชน (บ.ป.1) เป็นเจ้าพนักงานตรวจบัตร (เมื่อได้รับการแต่งตั้ง)

13) ตามกฎหมายว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัวผู้ใหญ่บ้านอาจจะต้อง เป็นพยานบุคคลรับรองบุคคลที่ประสงค์จะจดทะเบียนสมรส ทะเบียนหย่า ทะเบียนรับรองบุตร ทะเบียนรับบุตรบุญธรรม ทะเบียนเลิกรับบุตรบุญธรรม ทะเบียนบันทึกฐานะภรรยา และทะเบียนบันทึกฐานะแห่งครอบครัว โดยแนะนำ ให้ไปติดต่อยังอำเภอ

14) ตามกฎหมายว่าด้วยสัตว์พาหนะ

(1) เจ้าของ หรือตัวแทน พร้อมด้วยผู้ใหญ่บ้านหรือพยานดำเนินการจด ทะเบียนตัวรูปพรรณจากนายทะเบียนท้องที่ที่สัตว์นั้นอยู่ในระยะเวลาที่ กำหนดไว้ตามกฎหมายเป็นกรณี ๆ ไป

15) ตามพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. 2497

(1) ต้องนำประกาศของนายอำเภอแจ้งให้ชายสัญชาติไทยที่มีอายุย่างเข้าปีที่ 18 ไปลงบัญชีทหารกองเกิน ณ ที่ว่าการอำเภอท้องที่

(2) ต้องนำประกาศของนายอำเภอไปแจ้งให้ทหารกองเกินที่มีอายุย่างเข้าปีที่ 21 ใน พ.ศ. นั้น ไปแสดงตนเพื่อรับหมายเรียก ณ ที่ว่าการอำเภอท้องที่

(3) นำประชาชนไปแสดงตนเพื่อคัดเลือกทหาร

(4) แนะนำทหารผู้ที่หลบหนีราชการทหารให้กลับกรมกอง

(5) จับทหารกองเกินที่ไม่มารับหมายเรียก หรือขาดการตรวจเลือกส่งอำเภอ

(6) ประกาศให้ทหารกองเกิน หรือกองหนุนในคราวที่มีการระดมพลเพื่อฝึกวิชาทหารและทดลองความพร้อม

16) ตามพระราชบัญญัติป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ.2522 เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา (มาตรา 43) มีอำนาจเข้าจัดการใด ๆ และสั่งให้บุคคลใด ๆ เข้าช่วยเหลือเท่าที่จำเป็นเพื่อจัดภัยเช่นว่านั้น ไปพลางก่อนได้ โดยมีข้อปฏิบัติที่สำคัญ คือ การรายงานเหตุคว่นให้อำเภอทราบ การแจ้งเตือนภัย การบรรเทาและระงับภัยที่เกิดขึ้น

17) ตามกฎหมายว่าด้วยการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

(1) ผู้ใหญ่บ้านในหมู่บ้านที่อยู่ในท้องที่ที่มีการเช่าที่ดินเพื่อการเกษตรกรรมเป็นคณะกรรมการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรมประจำตำบล (คชก. ตำบล)

(2) กำนัน (ตำบลที่ผู้ร้องมีภูมิลำเนาหรือที่ดินพิพาทตั้งอยู่) เป็นอนุกรรมการส่วนอำเภอ (อชก.ส่วนอำเภอ) โดยมีที่ทำการปกครองอำเภอเป็นเจ้าของเรื่อง มีอำนาจหน้าที่พิจารณาช่วยเหลือเกษตรกร และผู้ยากจนที่ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายเกี่ยวกับหนี้สินที่ดินทำกินและคิดความต่าง ๆ โดยสำนักงานกลางช่วยเหลือเกษตรกรและผู้ยากจน สำนักนายกรัฐมนตรียุบรวมกับสำนักงานคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและประโยชน์ของประชาชน (สคช.) สำนักงานอัยการสูงสุดเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือ

(3) กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484 มีอำนาจหน้าที่ในการป้องกัน จับกุม ปราบปรามผู้กระทำความผิดและยึดของกลางตามกฎหมายดังกล่าวภายในเขตท้องที่ที่รับผิดชอบ

(4) กระทรวงมหาดไทยได้สั่งการให้กำนันผู้ใหญ่บ้าน สอดส่อง ดูแลพื้นที่ป่าไม้ในความรับผิดชอบ เมื่อพบว่าป่าไม้ในเขตท้องที่ถูกรุกทำลายให้รายงานอำเภอ หรือเจ้าหน้าที่ตรวจทราบ โดยเร็ว และให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ในการแก้ไขปัญหาการบุกรุกทำลายป่า

18) ตามกฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 มีอำนาจหน้าที่ในการป้องกัน และปราบปรามการลักลอบตัดไม้ทำลายป่าในเขตป่าสงวนแห่งชาติ รวมทั้งมีอำนาจสั่งให้ผู้ใดออกจากป่าสงวนแห่งชาติหรืองดเว้นการกระทำใด ๆ ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ และมีอำนาจสั่งให้ผู้กระทำความผิดแก้ไขหรือถอนสิ่งที่เป็นอันตรายต่อป่าหรือทำให้ป่าเสื่อมสภาพ ทั้งนี้มีอำนาจและหน้าที่ได้ภายในเขตท้องที่ที่รับผิดชอบ

19) ตามกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติ สงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 มีอำนาจหน้าที่ในการป้องกัน และปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายนี้ รวมทั้งตรวจสอบการอนุญาตต่าง ๆ ภายในเขตท้องที่ที่รับผิดชอบ

20) ตามกฎหมายว่าด้วยการชลประทานประชาชน

(1) เกณฑ์แรงงาน หรือเครื่องอุปกรณ์การชลประทานส่วนประชาชนในเวลา

(2) เกณฑ์เป็นผู้แบ่ง และควบคุมงานในการแบ่งปันการงานและเครื่องอุปกรณ์การชลประทานส่วนประชาชน

(3) เกณฑ์แบ่งปันน้ำเขตชลประทานส่วนประชาชน

22) ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารการใช้น้ำ และการบำรุงรักษาแหล่งน้ำขนาดเล็ก พ.ศ. 2525

(1) ประสานงานการขอโครงการร่วมกับกลุ่มประชาชน และองค์กรระดับหมู่บ้าน

(2) จัดหางบประมาณ หรือแรงงานสมทบการก่อสร้างที่จำเป็น

(3) จัดตั้งกลุ่มใช้น้ำและสนับสนุนให้มีการวางระเบียบ เพื่อบริหารการใช้น้ำฉุกเฉิน

(4) ดำเนินกิจกรรมต่อเนื่องของโครงการและมีการวางแผนการนำน้ำไปใช้และใช้น้ำให้เกิดประโยชน์สูงสุด

(5) เร่งรัดกลุ่มผู้ใช้น้ำให้มีส่วนร่วมในการบำรุงรักษา ซ่อมแซมโครงการและพื้นที่แหล่งน้ำ

23) ตามพระราชบัญญัติภาษีบำรุงท้องที่ พ.ศ. 2508 กรณีในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นเจ้าของพนักงานสำรวจตามแบบแสดงรายการที่ดิน (ภ.บ.ท.5) ในเขตท้องที่นั้น ๆ (ต้องได้รับการแต่งตั้งจากองค์การบริหารส่วนตำบลสำหรับการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว)

24) ตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ในการรับแจ้งสัตว์ป่วย หรือตาย เมื่อมีกรณี ดังต่อไปนี้

(1) มีสัตว์ป่วย หรือตายโดยรู้ว่าเป็นโรคระบาด

(2) มีสัตว์ป่วย หรือตายโดยไม่รู้สาเหตุ

(3) ในหมู่บ้านเดียวกัน หรือบริเวณใกล้เคียงกันมีสัตว์ป่วย หรือตายมีอาการคล้ายคลึงกันในระยะเวลาดังกล่าวไม่เกิน 1 วัน เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ในการออกคำสั่งเป็นหนังสือให้เจ้าของสัตว์จัดการ

25) ตามกฎหมายว่าด้วยโรคติดต่อเมื่อเกิดโรคระบาดในพื้นที่ต้องรีบแจ้งให้ทางราชการทราบ เพื่อดำเนินการป้องกันมิให้โรคระบาดลุกลาม

3. อำเภอกอง และกิ่งอำเภอกอง

3.1 การจัดตั้งอำเภอกอง การจัดตั้งอำเภอกองจะต้องกระทำโดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา การตั้งอำเภอกองนอกจากจะอาศัยอำนาจตามกฎหมายว่าด้วยการจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน

แล้ว ยังต้องดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 ที่กำหนดไว้ดังนี้

3.1.1 ให้กำหนดเขตท้องที่อำเภอ มีเครื่องหมายและจดเขตอำเภออื่นทุกด้าน อย่าให้มีที่ว่างเปล่าอยู่นอกเขตอำเภอ

3.1.2 ให้กำหนดจำนวนตำบลที่รวมเข้าเป็นอำเภอ และให้กำหนดเขตตำบลให้ตรงกับเขตอำเภอ ถ้ามีที่ว่างเปล่าเช่นทุ่งหรือป่า เป็นต้น อยู่ใกล้เคียงที่อำเภอใด หรือจะตรวจตราปกครองได้สะดวกจากอำเภอใดก็ให้กำหนดที่ว่างนั้นเป็นที่อยู่ในเขตอำเภอนั้น

3.1.3 ให้กำหนดที่ตั้ง ที่ว่าการอำเภอ ให้อยู่ในที่ซึ่งจะทำการปกครองประชาชนในอำเภอนั้น ได้สะดวกนอกจากหลักเกณฑ์ข้างต้น กระทรวงมหาดไทยโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม 2539 ยังได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการจัดตั้งอำเภอไว้เป็นแนวทางปฏิบัติดังนี้ 1) เป็นกิ่งอำเภอมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี หรือ 2) เป็นกิ่งอำเภอมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี ในกรณีที่มีเหตุผลความจำเป็นทางการปกครอง และการบริการประชาชน คือ มีประชาชนตั้งแต่ 30,000 คนขึ้นไป และ 3) ได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัด และสภาจังหวัด

3.2 การจัดระเบียบการปกครองอำเภอ การจัดระเบียบการปกครองอำเภอ คือ อำเภอมีเจ้าหน้าที่บริหารงานและดำเนินการปกครอง ดังนี้

3.2.1 นายอำเภอ หมายถึง เป็นหัวหน้าปกครองบังคับบัญชาข้าราชการในอำเภอและรับผิดชอบในการบริหารราชการของอำเภอ นอกจากนั้นยังมีอำนาจปกครองบังคับบัญชาและควบคุมการปฏิบัติงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตท้องที่อำเภอของตนอีกด้วย นายอำเภอเป็นข้าราชการสังกัดกระทรวงมหาดไทย (กรมการปกครอง) มีอำนาจและตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 65 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 นอกจากนี้ตามมาตรา 62 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 ยังกำหนดให้นายอำเภอมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการของกมกาอำเภอหรือนายอำเภอตาม พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457

3.2.2 ปลัดอำเภอ หมายถึง ในอำเภอหนึ่ง ๆ นอกจากจะมีนายอำเภอเป็นผู้ปกครองบังคับบัญชาและรับผิดชอบงานบริหารราชการของอำเภอแล้วยังมีปลัดอำเภอ เป็นผู้ช่วยเหลือในการปฏิบัติ

ราชการของนายอำเภอ ปลัดอำเภอเป็นข้าราชการสังกัดกรมการปกครองอำเภอหนึ่ง ๆ จะมี ปลัดอำเภอ จำนวนมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับปริมาณงานและความรับผิดชอบ รวมทั้งความสมควร แก่ราชการเป็นสำคัญ นอกจากนี้ปลัดอำเภอยังรับผิดชอบในการปฏิบัติงานของกรมการปกครองที่ ทหารปกครองอำเภอด้วย

3.2.3 หัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ หมายถึง ในแต่ละอำเภอนอกจากจะมีนายอำเภอ และปลัดอำเภอแล้ว ยังมีหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอซึ่งกระทรวง ทบวง กรมต่างๆ ส่งไป ประจำทำงานในหน้าที่ของตน หัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอนั้น ปกติให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ ช่วยเหลือนายอำเภอ และมีอำนาจปกครองบังคับบัญชาบรรดาข้าราชการส่วนภูมิภาค ซึ่งสังกัด กระทรวง ทบวง กรมนั้นในอำเภอนั้น หัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอจะมีมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับ กฎหมาย และความจำเป็นของงานในอำเภอนั้นเป็นสำคัญ หัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอที่ สำคัญและจำเป็นจะต้องมี เช่น สาธารณสุขอำเภอ พัฒนาการอำเภอ เป็นต้น

3.3 อำนาจหน้าที่ของอำเภอตามพระราชบัญญัติปกครองท้องถิ่น

3.3.1 ตรวจตราและจัดการปกครองตำบลและหมู่บ้านและให้มีหน้าที่เช่นเดียวกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

3.3.2 ต้องเอาใจใส่สมาคมให้คุ้นเคยกับกำนันผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และเป็น ที่ปรึกษาหรือ ช่วยแก้ไขในการบริหารงาน

3.3.3 เรียกประชุมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล หรือเรียกประชุมเฉพาะกำนัน

3.3.4 รักษาสถานที่ว่าการอำเภอ สรรพหนังสือและบัญชี ตลอดจนบริเวณที่ว่าการอำเภอให้ เรียบร้อย

3.3.5 ให้ประชาชนที่มีกิจธุระเข้าพบและรับเรื่องราวร้องทุกข์

3.3.6 ตรวจท้องที่ในเขตอำเภอและท้องที่อำเภออื่นที่ติดต่อกันให้รู้ความเป็นไปในท้องที่ นั้นๆ

3.3.7 ทำบัญชีสำมะโนครัวและงานทะเบียน

3.3.8 รายงานราชการในเรื่องดังต่อไปนี้

3.3.8.1 ข้อ 1 คุณแลความทุกข์สุขของประชาชน และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในท้องที่ของตน การอันใดที่รัฐบาลควรรู้เพื่อความสุขของประชาชนและประโยชน์ของราชการ จะต้องรายงานให้รัฐบาลทราบความตามที่เป็นจริง

3.3.8.2 ข้อ 2 ถ้ามีคำสั่งโดยเฉพาะว่าให้รายงานการอย่างใดต่อผู้ใดแล้วให้รายงานต่อผู้ว่าราชการจังหวัดด้วย

3.3.8.3 ข้อ 3 รายงานต่อผู้ว่าราชการจังหวัดไม่น้อยกว่าเดือนละหนึ่งครั้งและถ้ามีเหตุด่วนต้องรีบรายงานทันทีการแต่งตั้งผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน การออกจากตำแหน่งของผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วย

ผู้ใหญ่บ้าน

มาตรา 9 ในหมู่บ้านหนึ่งให้มีผู้ใหญ่บ้านคนหนึ่ง และมีผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครองหมู่บ้านละสองคน เว้นแต่หมู่บ้านใดมีความจำเป็นต้องมีมากกว่าสองคน ให้ขออนุมัติกระทรวงมหาดไทยในหมู่บ้านใดผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นสมควรให้มีผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบก็ให้มีได้ตามจำนวนที่กระทรวงมหาดไทยจะเห็นสมควรผู้ใหญ่บ้านจะได้รับเงินเดือนแต่มีใช้จากเงินงบประมาณประเภทเงินเดือน ส่วนผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครองจะได้รับเงินตอบแทนตามที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

มาตรา 10 ผู้ใหญ่บ้านมีอำนาจหน้าที่ปกครองบรรดาประชาชนที่อยู่ในเขตหมู่บ้าน

มาตรา 11 ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้านต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

(1) มีสัญชาติไทยและมีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ในวันที่ 1 มกราคมของปีที่มีการเลือก

(2) ไม่เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช

(3) ไม่เป็นคนวิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนๆ ไม่สมประกอบ

(4) มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ประจำ และมีชื่อในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนประชาชนในหมู่บ้านนั้นติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่าสามเดือนจนถึงวันเลือก

มาตรา 32 ผู้ที่จะได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

- (1) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด
- (2) จะต้องมียุไม่ต่ำกว่ายี่สิบห้าปีบริบูรณ์ในวันรับเลือกตั้ง
- (3) จะต้องมิถูกลำเนาหรือมีถิ่นที่อยู่เป็นประจำ และจะต้องมีชื่อในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนประชาชนในหมู่บ้านนั้นติดต่อกันมาแล้วจะต้องไม่น้อยกว่าสองปีจนถึงวันเลือกและเป็นผู้ที่ประกอบอาชีพเป็นหลักฐาน
- (4) เป็นผู้เลื่อมใสในการปกครองตามรัฐธรรมนูญด้วยความบริสุทธิ์ใจ
- (5) ไม่เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช
- (6) ไม่เป็นผู้มีร่างกายทุพพลภาพจนไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ วิกลจริต จิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบบิดาเสพติดให้โทษ หรือเป็นโรคตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา
- (7) ไม่เป็นสมาชิกรัฐสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นข้าราชการการเมือง ข้าราชการประจำ พนักงานเจ้าหน้าที่ หรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ หรือของรัฐวิสาหกิจ หรือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือลูกจ้างของส่วนราชการ หรือลูกจ้างของเอกชนซึ่งมีหน้าที่งานประจำ
- (8) ไม่เป็นผู้มีอิทธิพลหรือเสียชื่อในทางพาลหรือทางทุจริต หรือเสื่อมเสียในทางศีลธรรม
- (9) ไม่เป็นผู้เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพราะทุจริตต่อหน้าที่ และยังไม่พ้นกำหนดเวลาสิบปีนับแต่วันถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออก
- (10) ไม่เป็นผู้เคยต้องรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุด เว้นแต่โทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ และยังไม่พ้นกำหนดเวลาสิบปีนับแต่วันพ้นโทษ
- (11) ไม่เป็นผู้เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำผิดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ กฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า กฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยศุลกากร กฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืนในฐานความผิดเกี่ยวกับอาวุธ

ป็นเครื่องกระสุนปืน หรือวัตถุระเบิด ที่นายทะเบียนไม่อาจดำเนินการออกใบอนุญาตให้
ได้ กฎหมายว่าด้วยที่ดินในฐานะความผิดเกี่ยวกับที่ดินสาธารณประโยชน์ กฎหมายว่าด้วย
เรื่องยาเสพติด กฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้ง และกฎหมายว่าด้วยการพนัน ในฐานะความผิด
เป็นเจ้าของหรือเป็นเจ้าของสำนัก

(12) ไม่เป็นผู้ซึ่งเคยถูกไล่ออกจากตำแหน่ง ตามมาตรา 14 (6) หรือ (7) และยังไม่
พ้นกำหนดระยะเวลาสิบปีนับแต่วันถูกไล่ออกจากตำแหน่ง

(13) ไม่เป็นผู้ซึ่งเคยถูกลงโทษให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากตำแหน่งกำนัน
ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล หรือผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ตามกฎหมายว่าด้วยเรื่องระเบียบ
ข้าราชการพลเรือน และยังไม่พ้นกำหนดระยะเวลาสิบปีนับแต่วันถูกให้ออก ปลดออก
หรือไล่ออก

(14) มีความรู้ไม่ต่ำกว่าการศึกษาภาคบังคับ หรือที่กระทรวงศึกษาธิการเทียบไม่ต่ำ
กว่าการศึกษาภาคบังคับ เว้นแต่ในท้องที่ใดไม่อาจเลือกผู้มีความรู้ดังกล่าวได้ ผู้ว่าราชการ
จังหวัด โดยอนุมัติรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย อาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา
ยกเว้นหรือผ่อนผันได้

(15) ไม่เป็นผู้อยู่ในระหว่างเสียสิทธิในกรณีที่ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือถูกเพิก
ถอนสิทธิเลือกตั้ง

มาตรา 13 การเลือกผู้ใหญ่บ้านต้องเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และให้กระทำโดยวิธี
ลับทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา
เพื่อประโยชน์ในการเลือกผู้ใหญ่บ้าน ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งซึ่งนายอำเภอแต่งตั้งจาก
เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่เกินสามคน และราษฎรผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้านในหมู่บ้าน ซึ่งเป็นที่ยอมรับนับ
ถือของประชาชนในหมู่บ้านจำนวนไม่น้อยกว่าสี่คนแต่ต้องไม่เกินเจ็ดคน เพื่อทำหน้าที่ในการ
ตรวจสอบคุณสมบัติ และลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านการแต่งตั้งกรรมการ
วิธีการเลือกประธานกรรมการ และวิธีการตรวจสอบตามวรรคสองให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และ
วิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อประชาชนส่วนใหญ่เลือก
ผู้ใดเป็นผู้ใหญ่บ้านแล้ว ให้นายอำเภอออกคำสั่งเพื่อแต่งตั้งและ

ให้ถือว่าผู้นั้นเป็นผู้ใหญ่บ้านนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง ซึ่งในกรณีที่ผู้รับเลือกมีคะแนนเสียงเท่ากันนั้นจะให้ใช้วิธีจับสลากเพื่อหาผู้ชนะ ทั้งนี้เมื่อนายอำเภอได้มีคำสั่งแต่งตั้งผู้ใหญ่บ้านแล้ว จะต้องรายงานให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทราบ เพื่อออกหนังสือสำคัญให้ไว้เป็นหลักฐานในกรณีที่มีการคัดค้านว่าผู้ซึ่งได้รับการเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านตามวรรคสี่ ได้รับการเลือกมาโดยไม่สุจริตและไม่เที่ยงธรรมนั้น ให้นายอำเภอดำเนินการสอบสวน และถ้าหากผลการสอบสวนได้ความตามที่มีผู้คัดค้านนั้น ให้นายอำเภอรายงานให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทราบ ทั้งนี้ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งโดยรีบด่วน ทั้งนี้ต้องภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่นายอำเภอมีคำสั่งแต่งตั้ง

การพ้นจากตำแหน่งของผู้ใหญ่บ้านตามวรรคห้า ไม่กระทบกระเทือนกิจการที่ผู้ใหญ่บ้านได้กระทำลงไปในขณะที่ดำรงตำแหน่ง

มาตรา 14 ผู้ใหญ่บ้านต้องพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุใดเหตุหนึ่งดังต่อไปนี้

(1) มีอายุครบหกสิบปี

(2) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 12 เว้นแต่ในกรณีที่ได้รับอนุญาตจากผู้ว่าราชการจังหวัดให้ลาอุปสมบทหรือบรรพชาตามประเพณี มิให้ถือว่ามิใช่ลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 12 (5)

(3) ตาย

(4) ได้รับอนุญาตจากนายอำเภอให้ลาออก

(5) หมู่บ้านที่ปกครองถูกยุบ

(6) เมื่อประชาชนผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 11 ในหมู่บ้านนั้นจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของประชาชนผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 11 ทั้งหมดเข้าชื่อกันขอให้ออกจากตำแหน่ง ในกรณีเช่นนั้นให้นายอำเภอสั่งให้พ้นจากตำแหน่ง

(7) ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้พ้นจากตำแหน่ง เมื่อได้รับรายงานการสอบสวนของนายอำเภอว่าบกพร่องในหน้าที่ หรือประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่ง

(8) ออกไปจากหมู่บ้านที่ตนเองปกครองติดต่อกันเกินสามเดือน เว้นแต่มีเหตุอันสมควร และได้รับอนุญาตจากนายอำเภอ

(9) ขาดการประชุมประจำเดือนของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามที่นายอำเภอเรียกประชุมสามครั้งติดต่อกันโดยไม่มีเหตุอันควร

(10) ถูกปลดออกหรือไล่ออกจากตำแหน่ง เนื่องจากกระทำความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรง

(11) หากไม่ผ่านการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งจะต้องทำการประเมินผลอย่างน้อยทุก ๆ ห้าปีนับแต่วันที่ได้รับการแต่งตั้ง ทั้งนี้จะต้องยึดตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทย กำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ในกรณีที่ผู้ใหญ่บ้านพ้นจากตำแหน่งตาม (6) ให้นายอำเภอรายงานให้ผู้ว่าราชการจังหวัด ทราบโดยด่วน

ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดใน (11) ต้องกำหนดให้ประชาชน ในหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านด้วย

มาตรา 15 ผู้ใหญ่บ้านและกำนันห้องที่ต้องร่วมกันพิจารณาคัดเลือกประชาชนซึ่งมี คุณสมบัติตามมาตรา 16 แต่งตั้งเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครองและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษา ความสงบ

มาตรา 16 ผู้มีสิทธิจะได้รับคัดเลือกเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง หรือผู้ช่วย ผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 12

มาตรา 17 เมื่อผู้ใดได้รับคัดเลือกเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง หรือผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ฝ่ายรักษาความสงบ ให้กำนันรายงานไปยังนายอำเภอ เพื่อออกหนังสือสำคัญไว้เป็นหลักฐาน และ ให้ถือว่าผู้นั้นเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง หรือผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบตั้งแต่วันที่ นายอำเภอออกหนังสือสำคัญ

มาตรา 1 ทวิ ในหมู่บ้านใดมีผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ ผู้ว่าราชการจังหวัดจะ แต่งตั้งให้ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง เป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบอีกตำแหน่งหนึ่งก็ ได้ส่วนเงินค่าตอบแทนให้เป็นไปตามที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

มาตรา 18 ผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครองและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบอยู่ในตำแหน่ง คราวละห้าปี

นอกจากออกจากตำแหน่งตามวาระ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง และผู้ใหญ่บ้านฝ่าย รักษาความสงบต้องออกจากตำแหน่งเพราะขาดคุณสมบัติ หรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 12 หรือเฉพาะเหตุเช่นเดียวกับที่ผู้ใหญ่บ้านต้องออกจากตำแหน่งตามมาตรา 14 (2) ถึง (7)

ถ้าตำแหน่งผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง หรือผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบว่างลง ให้มีการคัดเลือกผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครองหรือผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบแทน และให้นำความในมาตรา 15 มาตรา 16 และมาตรา 17 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ผู้ซึ่งได้รับคัดเลือกตามวรรคสามอยู่ในตำแหน่งตามวาระของผู้ซึ่งตนแทน เมื่อผู้ใหญ่บ้านต้องออกจากตำแหน่งไม่ว่าด้วยเหตุใด ให้ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครองและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบต้องออกจากตำแหน่งด้วย

มาตรา 1 เมื่อปรากฏเหตุอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ ให้เลือกผู้ใหญ่บ้านขึ้นใหม่

(1) กรณีที่หมู่บ้านใดมีจำนวนประชาชนเพิ่มขึ้นไม่ว่าด้วยเหตุใดก็ตาม เมื่อกำหนดและผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้นปรึกษากันเห็นว่าจำนวนประชาชนนั้นเกินกว่าความสามารถของผู้ใหญ่บ้านคนเดียวจะดูแลปกครองให้เรียบร้อยได้ ให้กำนันรายงานต่อนายอำเภอเพื่อพิจารณาและเสนอความเห็นไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดนั้น ๆ และในกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นสมควรแล้ว ให้จัดตั้งหมู่บ้านขึ้นใหม่ และให้ทำการเลือกผู้ใหญ่บ้านเพิ่มเติมขึ้นใหม่ได้

(2) กรณีที่ผู้ใหญ่บ้านของหมู่บ้านใดเกิดว่างลง ให้ดำเนินการเลือกผู้ใหญ่บ้านภายในกำหนดสามสิบวันนับตั้งแต่วันที่ผู้ใหญ่บ้านของหมู่บ้านนั้นว่างลง

ในกรณีที่มีความจำเป็นแต่ไม่อาจจัดให้มีการเลือกผู้ใหญ่ภายในกำหนดตาม (2) ได้นั้น ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดขยายเวลาออกไปได้อีกเท่าที่จำเป็น และในระหว่างที่ยังมิได้มีการเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านขึ้นนั้น ผู้ว่าราชการจังหวัดจะต้องแต่งตั้งผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้นคนใดคนหนึ่งให้เป็นผู้รักษาการแทนผู้ใหญ่บ้านที่ว่าง หรือจะแต่งตั้งบุคคลผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 12 ให้เป็นผู้รักษาการผู้ใหญ่บ้าน จนกว่าจะมีการเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านก็ได้

มาตรา 20 เมื่อผู้ใหญ่บ้านต้องออกจากตำแหน่งด้วยเหตุประการใด ๆ เป็นหน้าที่ของกำนันนาตำบลนั้น จะต้องเรียกหมายตั้ง และสำมะโนครัวทะเบียนบัญชีที่ได้ทำขึ้นไว้ในหน้าที่ผู้ใหญ่บ้านนั้นคืนมารักษาไว้เมื่อผู้ใดรับตำแหน่งเป็นผู้ใหญ่บ้านก็ให้มอบสำมะโนครัวและทะเบียนบัญชีทั้งปวงให้แก่หมายตั้งนั้นกำนันต้องรีบส่งให้กรมการอำเภอ อนึ่ง การที่จะเรียกคืนหมายตั้งและสำมะโนครัวทะเบียนบัญชีที่ได้กล่าวมาในข้อนี้ ถ้าขัดข้องประการใด กำนันต้องรีบแจ้งความต่อกรมการอำเภอ

มาตรา 21 ถ้าผู้ใหญ่บ้านคนใดจะทำการในหน้าที่ไม่ได้ในครั้งหนึ่งคราวหนึ่ง ให้มอบหน้าที่ให้แก่ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครองคนใดคนหนึ่งเป็นผู้รักษาการแทนจนกว่าผู้ใหญ่บ้านนั้นจะทำการในหน้าที่ได้ และรายงานให้กำนันทราบ ถ้าการมอบหน้าที่นั้นเกินกว่าสิบห้าวัน ให้กำนันรายงานให้นายอำเภอทราบด้วย

2.1.5 การใช้อำนาจพิเศษตามพระราชกำหนดการบริหารในสถานการณ์ฉุกเฉิน

พ.ศ.2548

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา (2554) ให้คำนิยามของคำว่าสถานการณ์ฉุกเฉินไว้ว่า หมายถึง สถานการณ์อันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงหรือความปลอดภัยแห่งรัฐ หรืออันอาจทำให้รัฐตกอยู่ในภาวะคับขัน หรือภาวะสงคราม การใช้อำนาจพิเศษตามพระราชกำหนดการบริหารในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 นั้น ซึ่งเป็นการให้อำนาจฝ่ายบริหารประเทศมีอำนาจในการประกาศว่าพื้นที่ใดที่กำลังตกอยู่ในสถานการณ์เช่นนั้น ทั้งนี้ต้องอาศัยอำนาจตามกฎหมาย ซึ่งจะทำให้ฝ่ายบริหารมีอำนาจพิเศษในการบริหารจัดการกับสถานการณ์ฉุกเฉิน การประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน ซึ่งการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินนั้นจะเกิดขึ้นภายหลังจากที่เกิดเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดความไม่สงบ การเกิดภัยธรรมชาติต่าง ๆ หรือการประกาศสงคราม ฯลฯ ซึ่งอาจส่งผลให้เจ้าหน้าที่บางฝ่ายจะต้องงดการปฏิบัติการตามอำนาจหน้าที่ลงเป็นการชั่วคราว โดยอำนาจหน้าที่นี้อาจรวมศูนย์ไปยังเจ้าหน้าที่เพื่ออำนวยความสะดวกในการควบคุมสถานการณ์โดยไม่ชักช้า และอาจจะนำไปสู่การห้ามออกจากเคหสถาน หรือการห้ามมั่วสุมชุมนุมกันเพื่อการใด ๆ ก็ตาม ณ พื้นที่นั้น ๆ ในช่วงระหว่างที่มีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน (วิกิพีเดีย, ม.ป.ป.)

พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ได้ประกาศใช้ในวันที่ 16 กรกฎาคม พ.ศ. 2548 โดยให้อำนาจนายกรัฐมนตรีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน ซึ่งในสถานการณ์ดังกล่าว นายกรัฐมนตรีมีอำนาจสั่งการลัดชั้นตอนปกติ, มีอำนาจออกกฎหมายเพื่อบังคับแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉิน, และพนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมาย นอกจากนี้สิทธิและเสรีภาพของประชาชนยังถูกจำกัดอย่างกว้างขวาง รวมทั้งการจับกุม คุมขัง คั่นเคหสถานสิทธิในการเดินทาง แสดงความเห็น และการเสนอข่าว โดยการใช้อำนาจพิเศษตามพระราชกำหนดนี้จนถึง พ.ศ. 2563 มีการประกาศใช้จำนวน 8 ครั้ง ส่วนครั้งล่าสุดมีการประกาศใช้ใน พ.ศ.2563 ในการระบอบคั่วของไวรัสโคโรน่าปีนี้ และยังเป็นครั้งแรกที่ประกาศใช้สถานการณ์ฉุกเฉินทั่วประเทศ

ได้มีการออกแถลงการณ์สำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 ความว่า

ตามที่นายกรัฐมนตรีด้วยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี ในการประชุมเมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2563 และตามคำแนะนำของผู้บริหารและนักวิชาการด้านการแพทย์และสาธารณสุข ได้อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินในทุกเขตท้องที่ทั่วราชอาณาจักร ตั้งแต่วันที่ 26 มีนาคม พ.ศ. 2563 เป็นต้นไป นั้นการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินดังกล่าวเป็นไปตามกฎหมายที่มีอยู่แล้วตั้งแต่ พ.ศ.2548 อันเนื่องจากขณะนี้ได้เกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ซึ่งเป็นโรคระบาดใหญ่เพิ่งเกิดขึ้นใหม่แต่แพร่ไปทั่วโลกอย่างรวดเร็วและประเทศไทยได้รับผลกระทบ เช่นกัน ในขณะนี้ ยังไม่มีวัคซีนป้องกันและยารักษาที่ได้ผล รัฐบาลได้ใช้มาตรการการป้องกัน สกัดกั้น ชะลอ และสร้างความรับรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนมาเป็นลำดับและประเมินสถานการณ์เป็นรายวัน ตามความคืบหน้าของสถานการณ์ ข้อมูลข่าวสาร และคำแนะนำทางการแพทย์ของบรรดาผู้เชี่ยวชาญทั้งหลายโดยคำนึงถึงผลกระทบต่อประชาชนด้านสังคมความเป็นอยู่ เศรษฐกิจการครองชีพ ทรัพยากรของรัฐด้านการสาธารณสุขและป้องกันการตื่นตระหนกเกินกว่าเหตุ

บัดนี้ทุกฝ่ายเห็นว่าสถานการณ์ควรยกระดับขึ้นสู่การบังคับใช้มาตรการขั้นสูงสุดได้แล้ว เพื่อว่ารัฐจะสามารถนำมาตราการอื่น ๆ มาบังคับใช้เพิ่มขึ้นจากเดิม ส่วนจะเลือกใช้มาตรการใดก่อนหลังจะมีการออกประกาศและข้อกำหนดแจ้งให้ทราบต่อไป แต่ในเบื้องต้นจำเป็นต้องประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินเสียก่อน ซึ่งได้ประกาศแล้วในวันนี้ ผลจากการประกาศดังกล่าวคือรัฐบาลจะมีช่องทางตามกฎหมายเข้าควบคุมหรือบริหารสถานการณ์ได้ เช่น จะมีการโอนอำนาจบางประการของรัฐมนตรีตามกฎหมายบางฉบับมาเป็นของนายกรัฐมนตรีเท่าที่จำเป็นและเป็นการชั่วคราว เพื่อความรวดเร็วและบูรณาการ จะมีการออกข้อกำหนดคือ ข้อห้ามหรือข้อปฏิบัติบางอย่าง เช่น ห้ามเข้าออกสถานที่บางแห่ง ห้ามหรือจำกัดการเข้าออกราชอาณาจักรและการเคลื่อนย้ายประชาชนจำนวนมากข้ามเขตพื้นที่ การควบคุมการใช้ยานพาหนะ เส้นทางจราจร การควบคุมสินค้าและเวชภัณฑ์ มาตรการเหล่านี้แม้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินและแม้ว่าสถานการณ์จากตัวเลขจำนวนผู้ได้รับเชื้อและเสียชีวิตในประเทศจนถึงปัจจุบันจะยังไม่สูงมากนักเมื่อเทียบกับประเทศอื่น แต่หากยังคงมีการเคลื่อนย้ายหรือเดินทาง การรวมกลุ่มคนจำนวนมากเพื่อทำกิจกรรมร่วมกัน การติดต่อสัมผัสหรือใกล้ชิด และการขาดความรู้ ความเข้าใจ ความรับผิดชอบ ตลอดจนการไม่ปฏิบัติตามให้ถูกต้องตามมาตรการป้องกันโรคตามหลักสากล ประกอบกับกำลังจะเข้าสู่ช่วงเทศกาลและการเปลี่ยนฤดูกาลตามธรรมชาติ เชื้อโรคโควิด 19 ย่อมมีโอกาสแพร่ไปได้เร็ว

และเพิ่มจำนวนผู้ติดเชื้อมากขึ้นจนเป็นอันตรายอย่างยิ่งเพราะจะกระทบต่อประสิทธิภาพในการให้บริการทางการแพทย์และกระทบต่อการใช้ทรัพยากรด้านการสาธารณสุขของประเทศ เช่น แพทย์ พยาบาล โรงพยาบาล ยา และเวชภัณฑ์ต่าง ๆ จนอาจขาดแคลนเข้าวันหนึ่ง อันจะนำมาซึ่งความสูญเสียรุนแรงสุดจะประมาณได้ ดังที่ปรากฏในบางประเทศในขณะนี้ รัฐบาลจึงจำเป็นต้องประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินเสียแต่บัดนี้เพื่อความไม่ประมาท อันจะเป็นการสร้างเชื่อมั่นแก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติและคลายความวิตกกังวลของประชาชน การประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินเป็นความจำเป็นเร่งด่วนเฉพาะช่วงเวลานี้ โดยรัฐบาลจะพิจารณาเลือกใช้เฉพาะมาตรการเท่าที่จำเป็นตามคำแนะนำทางการแพทย์และสาธารณสุขเพื่อป้องกันและระงับยับยั้งการแพร่ระบาดของโรค โดยถือว่าการดูแลสุขภาพสภาพอนามัยและชีวิตของประชาชน การจัดสรรทรัพยากร เวชภัณฑ์ และการให้บริการทางการแพทย์ให้ทั่วถึงเพียงพอแก่ประชาชนในระหว่างนี้ย่อมลดน้อยลงกว่าเดิม เพราะทุกคนต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรม แต่ประชาชนยังสามารถใช้ชีวิตได้ตามปกติโดยไม่เกิดภาวะขาดแคลนส่วน มาตรการช่วยเหลือเยียวยาผู้เดือดร้อนจะได้ทยอยดำเนินการต่อไปในยามนี้กำลังต่อสู้กับ มหันตภัยที่มองไม่เห็นตัวคือเชื้อโรคและอาจจู่โจมมาถึงเราทุกคนในทุกพื้นที่ได้ทุกเมื่อ จึงจำเป็นต้องควบคุมสถานการณ์และบังคับใช้มาตรการขั้นสูงสุดเพื่อความอยู่รอดร่วมกัน ซึ่งจะเป็นเช่นนี้ไประยะหนึ่ง ตามที่กฎหมายให้อำนาจรัฐบาลประกาศได้เป็นคราว ๆ ไป คราวละไม่เกินสามเดือน แต่อาจประกาศขยายเวลาต่อได้อีกตามความเป็นแห่งสถานการณ์ อันที่จริงการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินได้กระทำมาหลายปีแล้ว ในขณะนี้ในบางพื้นที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ แต่อาศัยเหตุแห่งการประกาศใช้ที่แตกต่างไปจากในครั้งนี้

รัฐบาลให้ประชาชนวางใจในระบบการสาธารณสุขของประเทศ และโปรดดูแลสุขภาพของตนเอง เพราะความไม่มีโรคเป็นลาภอันประเสริฐโดยแท้ ขณะเดียวกัน โปรดให้ความร่วมมือกับทางการในการปฏิบัติตามมาตรการและคำแนะนำทางการแพทย์อย่างเคร่งครัด ตลอดจนรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่เผยแพร่ทางช่องทางที่เป็นทางการ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ที่ระบุแหล่งข่าวอ้างอิงเชื่อถือได้ มิใช่ข่าวลือหรือข่าวที่ไม่ปรากฏแหล่งที่มา หากมีข้อสงสัยให้สอบถามได้ที่กระทรวงสาธารณสุข หรือศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด 19) หมายเลขโทรศัพท์ 1111 ขณะนี้ การอยู่กับบ้านตามคำกล่าวที่ว่า "อยู่บ้าน หยุดเชื้อ เพื่อชาติ" การไม่รวมกลุ่มกับผู้คนจำนวนมาก การใช้มาตรการป้องกันโรคเพื่อตนเองและแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม เช่น การใช้น้ำกากอนามัย เจลล้างมือ การหมั่นล้างมือ การไม่สัมผัสหรือรับเชื้อที่มากับฝอยละอองน้ำลาย การเว้นระยะสัมผัสห่างจากผู้อื่น การไปพบแพทย์ในกรณีต้องสงสัย เป็นที่ยอมรับทั่วโลกแล้วว่าสามารถลดความเสี่ยงได้ดีที่สุดเท่าที่เราจะป้องกันตนเอง คนที่ท่านรัก และประเทศชาติได้ (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2563)

อาจสรุปสาระสำคัญของพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ได้ดังนี้

- ห้ามมิให้บุคคลได้ออกนอกเคหสถานภายในระยะเวลาที่กำหนด
- ห้ามมิให้มีการชุมนุม หรือมั่วสุมกัน
- ห้ามการเสนอข่าว การจำหน่าย หรือทำให้แพร่หลายซึ่งหนังสือ สิ่งพิมพ์ หรือสิ่งอื่นใด ที่มีเจตนาบิดเบือนข้อมูลข่าวสาร
- ห้ามการใช้เส้นทางคมนาคม หรือยานพาหนะ หรือกำหนดเงื่อนไขการใช้เส้นทาง
- ห้ามการใช้อาคาร หรือเข้าไป หรืออยู่ในสถานที่ใดๆ
- ให้อพยพประชาชนออกจากพื้นที่ที่กำหนดเพื่อความปลอดภัย

2.1.6 พระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ.2558 (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2563

ในการเกิดการระบาดของโรคระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 ได้มีประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง แต่งตั้งเจ้าพนักงานควบคุมโรคติดต่อตามพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2563 ประกาศ ณ วันที่ 12 มีนาคม พ.ศ. 2563 โดยมีเนื้อความดังนี้

โดยที่เป็นการสมควรให้มีการแต่งตั้งเจ้าพนักงานควบคุมโรคติดต่อตามพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ.2558 เพิ่มเติม เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติการเฝ้าระวัง ป้องกันและควบคุมโรคติดต่อหรือโรคระบาด

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติควบคุมโรคติดต่อ พ.ศ. 2558 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข จึงออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ประกาศนี้เรียกว่า "ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง แต่งตั้งเจ้าพนักงานควบคุมโรคติดต่อตามพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ.2558 (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2563"

ข้อ 2 ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ 3 ให้ข้าราชการสังกัดกระทรวงสาธารณสุขซึ่งรับผิดชอบงานด้านระบาดวิทยา การเฝ้าระวังการป้องกัน หรือการควบคุมโรคติดต่อ ในสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ โรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป โรงพยาบาลชุมชน หรือโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเป็นเจ้าพนักงานควบคุมโรคติดต่อตามพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ.2558 เฉพาะในเขตท้องที่ที่ตนมีอำนาจหน้าที่ดูแลและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการ

ข้อ 4 ให้ข้าราชการและเจ้าหน้าที่สังกัดกระทรวงมหาดไทย ซึ่งดำรงตำแหน่งต่อไปนี้เป็น
เจ้าพนักงานควบคุมโรคติดต่อตามพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ.2558 เฉพาะในเขตท้องที่ที่ตนมี
อำนาจหน้าที่ดูแลและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการ

- (1) เจ้าพนักงานปกครอง เจ้าหน้าที่ปกครอง ประจำศาลากลางจังหวัด
- (2) เจ้าหน้าที่ปกครอง ประจำที่ว่าการอำเภอ
- (3) กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล สารวัตรกำนัน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน

ข้อ 5 ให้ข้าราชการสังกัดราชการส่วนท้องถิ่นซึ่งดำรงตำแหน่งต่อไปนี้เป็นเจ้าพนักงาน
ควบคุมโรคติดต่อตามพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ.2558 เฉพาะในเขตท้องที่ที่ตนมีอำนาจหน้าที่
ดูแลและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการ

- (1) ข้าราชการสังกัดเมืองพัทยา ซึ่งดำรงตำแหน่งต่อไปนี้เป็น

- (1.1) นายกเมืองพัทยา
- (1.2) ปลัดเมืองพัทยา
- (1.3) ผู้อำนวยการสำนักงานสาธารณสุข
- (1.4) ผู้อำนวยการสำนักสิ่งแวดล้อม

(1.5) ข้าราชการสังกัดเมืองพัทยาหรือข้าราชการที่ได้รับมอบหมายให้ไปช่วย
ราชการหรือปฏิบัติการในสังกัดเมืองพัทยา ซึ่งดำรงตำแหน่งนายแพทย์ เกษัชกร พยาบาล
วิชาชีพ นักวิชาการสาธารณสุข นักวิทยาศาสตร์การแพทย์ นักเทคนิคการแพทย์
นายสัตวแพทย์ เจ้าพนักงานเกษัชกรรม พยาบาลเทคนิค เจ้าพนักงานสาธารณสุข เจ้าพนักงาน
วิทยาศาสตร์การแพทย์หรือสัตวแพทย์

(2) ข้าราชการสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่ง
ดำรงตำแหน่งต่อไปนี้เป็น

- (2.1) นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด
- (2.2) นายกเทศมนตรี
- (2.3) นายกองค์การบริหารส่วนตำบล
- (2.4) ผู้อำนวยการสำนักงานสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาล
- (2.5) ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาล
- (2.6) หัวหน้ากองหรือหัวหน้าฝ่ายสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาล
- (2.7) ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม องค์การบริหารส่วนตำบล
- (2.8) หัวหน้ากองหรือหัวหน้าฝ่ายสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม องค์การบริหาร
ส่วนตำบล หรือตำแหน่งที่คล้ายคลึงกัน

(2.9) ข้าราชการสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล หรือข้าราชการที่ได้รับมอบหมายให้ไปช่วยราชการหรือปฏิบัติราชการในสังกัด องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งดำรงตำแหน่ง นายแพทย์ เกษัชกรพยาบาลวิชาชีพ นักวิชาการสาธารณสุข นักวิทยาศาสตร์การแพทย์ นักเทคนิคการแพทย์ นายสัตวแพทย์ เจ้าพนักงานเภสัชกรรม พยาบาลเทคนิค เจ้าพนักงานสาธารณสุข เจ้าพนักงานวิทยาศาสตร์การแพทย์ หรือ สัตวแพทย์ (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2563)

2.2 ทฤษฎีการเรียนรู้

2.2.1 ความหมายการเรียนรู้

ชิฟแมน และ คานุก (Schifinan & Kanuk, 2000: 146) การเรียนรู้ คือ กระบวนการที่บุคคลแต่ละคนมีการเลือก การประมวลผลและการตีความเกี่ยวกับตัวกระตุ้นออกมา ให้ความหมายและได้ภาพของโลกที่มีเนื้อหา

อุบลวรรณ ภาวกานันท์และคณะผู้เขียน (2554) ให้ความหมายการเรียนรู้และการรับรู้ คือ การที่อวัยวะรับความรู้สึกมีหน้าที่รับรู้ข้อมูลที่อยู่รอบ ๆ ตัวเรา ส่งผ่านเส้นประสาทขึ้นสู่สมอง ข้อมูลจะอยู่ในรูปของพลังงานต่าง ๆ เช่น ความร้อน แสง เสียง ฯลฯ อวัยวะรับความรู้สึกแต่ละชนิด จะรับพลังงานได้เฉพาะเช่น ตารับแสง หูรับเสียง ผิวหนังรับอุณหภูมิ สัมผัส ฯลฯ ข้อมูลเรื่ออวัยวะรับความรู้สึกให้แปรพลังงานเหล่านี้เป็นกระแสประสาทเดินทางสู่สมองจะเกิดความรู้สึก เช่น มองเห็น ได้ยิน นั่นคือการรับรู้จึงเป็นขบวนการรับรู้

ลักขณา สิริวัฒน์ (2549) ให้ความหมายการเรียนรู้ หมายถึง การเกิดสัมผัสอย่างมีความหมาย และเป็นประสาทสัมผัสเกิดการสัมผัสขึ้น และตีความแห่งการสัมผัสได้รับออกมาเป็นหนึ่งสิ่งใดที่มีความหมายอันเป็นสิ่งที่รู้จักและเข้าใจกัน และในการแปลความหมายของการสัมผัสนั้นจำเป็นที่อินทรีย์จะต้องใช้ประสบการณ์เดิมหรือความรู้เดิม ดังนั้นหากคนเราไม่มีความรู้เดิมหรือเดิมเรื่องนั้นๆ ไปก็จะไม่มีการรับรู้ในสิ่งนั้น ๆ แต่จะเกิดเฉพาะการสัมผัสกับสิ่งเร้าเท่านั้น

สิทธิโชค วรรณสันติคุณ (2546 : 84) กล่าวว่า การรับรู้ คือกระบวนการที่อินทรีย์หรือสิ่งมีชีวิตพยายามทำความเข้าใจสิ่งแวดล้อมโดยผ่านทางประสาทสัมผัส กระบวนการนี้เริ่มต้นจากการใช้อวัยวะสัมผัสจากสิ่งเร้าและจัดระบบสิ่งเร้าใหม่ภายในระบบการคิดในสมอง จากนั้นจะแปล

สิ่งเร้าที่รับสัมผัสว่าสิ่งเร้านั้นคืออะไร ขึ้นแปลความหมายนี้เป็นขั้นที่มีการใช้ประสบการณ์เก่าเป็นพื้นฐานของการแปลความหมาย

บรยองค์ โทจินดา (2543: 287) ให้ความหมายการรับรู้ว่า หมายถึง การที่บุคคลได้รับตีความและตอบสนองต่อสิ่งที่เกิดขึ้น การรับรู้แบ่งได้เป็น 2 กิจกรรม คือ การรับข้อมูลและการแปลข้อมูลให้เป็นข้อความตามความเข้าใจ การรับรู้จะต้องคำนึงถึงความรู้ความเข้าใจในข้อมูลข่าวสาร ความสนใจและประสบการณ์จึงสามารถทำให้แปลความถูกต้อง

จากความหมายข้างต้นสรุปได้ว่า การรับรู้ (Perception) หมายถึง กระบวนการที่บุคคลได้รับความรู้สึกและแปลความหมายหรือตีความจากสิ่งเร้าที่รับเข้ามา ผ่านการวิเคราะห์ โดยอาศัยความจำ ความรู้ผสมผสานกับประสบการณ์เดิมที่มีอยู่ ออกมาเป็นความรู้ความเข้าใจ ดังแสดงใ

2.2.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้

กัญญา สุวรรณแสง (2544) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดการรับรู้ไว้ว่าสิ่งเร้าอย่างเดียวกันอาจจะทำให้คนสองคนสามารถรับรู้ต่างกัน ได้ การที่มนุษย์สามารถรับรู้สิ่งต่าง ๆ ได้ต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่างและจะรับรู้ได้คิมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้เช่น ประสบการณ์ วัฒนธรรม การศึกษาดังนั้นการที่บุคคลจะเลือกรับรู้สิ่งเร้าใจอย่างใดอย่างหนึ่งในขณะใดขณะหนึ่งนั้นจึงขึ้นอยู่กับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้มี 2 ประเภท คือ

1. อิทธิพลที่มาจากภายนอก ได้แก่ ความเข้มและขนาดของสิ่งเร้า (Intensively and Size) การกระทำซ้ำ ๆ (Repetition) สิ่งตรงกันข้าม (Contrast) การเคลื่อนไหว (Movement)

2.อิทธิพลที่มาจากภายใน ได้แก่ แรงจูงใจ (Motive) การคาดหวัง (Expectancy) ความสนใจ อารมณ์ความคิดและจินตนาการ ความรู้สึกต่างๆ ที่บุคคลได้รับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะคือ ประการแรกลักษณะของผู้รับรู้กับประการที่สองลักษณะของสิ่งเร้า ดังนี้

ปัจจัยการรับรู้มี 2 ประเภท คือ

1. ลักษณะของผู้รับรู้ลักษณะของผู้รับรู้ พิจารณาจากการที่บุคคลจะเลือกรับรู้สิ่งใดก่อนหรือหลังมากหรือน้อยอย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับลักษณะ ของผู้รับรู้ด้วยเป็นสำคัญประการหนึ่ง ปัจจัยที่เกี่ยวกับผู้รับรู้สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ด้าน คือ ด้านกายภาพกับด้านจิตวิทยา

1.1 ค่านกายภาพ หมายถึง อวัยวะสัมผัส เช่น น ตา จมูก และอวัยวะสัมผัสอื่น ๆ ปกติ หรือไม่ มีความรู้สึกสัมผัสสมบูรณ์เพียงใด ความสมบูรณ์ของอวัยวะสัมผัส จะทำให้รับรู้ได้ดี การรับรู้บางอย่างเกิดจากอวัยวะสัมผัส 2 ชนิดทำงานร่วมกัน เช่น ลิ้นและจมูกช่วยกันรับรู้รส การรับรู้จะมีคุณภาพดีขึ้นถ้าเราได้รับสัมผัสหลายทาง เช่น เห็นภาพและได้ยินเสียงในเวลาเดียวกันทำให้เราแปลความหมายของสิ่งเร้าได้ถูกต้อง

1.2 ด้านจิตวิทยา ปัจจัยทางจิตวิทยาของคนที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้นั้นมีหลายประการ เช่น ความจำ อารมณ์ ความพร้อม สติปัญญา การสังเกตพิจารณา ความสนใจความตั้งใจ ทักษะ ค่านิยม วัฒนธรรมประสบการณ์เดิม เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เป็นผลจากการเรียนรู้เดิมและประสบการณ์เดิม

นอกจากปัจจัยสำคัญดังกล่าวแล้วยังมีปัจจัยอื่นๆ ที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้อีก ได้แก่สมรรถภาพของอวัยวะสัมผัส ความสามารถของสมอง และประสาทสัมผัสที่จะ ได้รับ เลือกรับจดหมวดหมู่และตอบสนองรวมทั้งขนาดและชนิดของสิ่งเร้า ดังเช่น บุคคลจะรับรู้สิ่งเร้าได้ดีและรวดเร็ว ถ้าสิ่งเร้านั้นมีความเข้มมากขนาดของสิ่งเร้านั้นใหญ่และสะดุดตา โดยเฉพาะสิ่งเร้าใหม่ๆ ที่เราไม่คุ้นเคย บุคคลจะใส่ใจและเกิดการรับรู้ หากพบว่าความแตกต่างกันของสิ่งเร้าเกิดขึ้นและสิ่งเร้านั้นเกิดขึ้นซ้ำๆ และมีการเคลื่อนไหวบุคคลจะรับรู้ต่อสิ่งเร้านั้นได้ดีและรวดเร็ว

2. ลักษณะของสิ่งเร้า

ลักษณะของสิ่งเร้านั้นพิจารณาจาก การที่บุคคลจะเลือกรับรู้สิ่งใด ก่อนหรือหลัง มากหรือน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับว่าสิ่งเร้าดึงดูดความสนใจ ความตั้งใจมากน้อยเพียงใด หรือไม่ลักษณะของสิ่งเร้าที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้มีดังนี้

2.1 สิ่งเร้าภายนอกที่ดึงดูดความสนใจและความตั้งใจ ได้แก่คุณสมบัติและคุณลักษณะของสิ่งเร้าที่จะทำให้เกิดการรับรู้ตนเอง ซึ่งถ้าสิ่งเร้ามีคุณสมบัติและลักษณะที่สนองธรรมชาติในการรับรู้ของคนเราก็จะทำให้มีความตั้งใจในการรับรู้ดีขึ้น

2.2 การจัดลักษณะหมวดหมู่ของวัตถุที่เป็นสิ่งเร้า

สุปราณี สนธิรัตน์ และคณะ(2545) ได้กล่าวถึงกระบวนการรับรู้ว่า เครื่องมือของกระบวนการรับรู้ประกอบด้วยอวัยวะสำคัญ คือ Sensory Organs ซึ่งทำหน้าที่เก็บข่าวสารการกระตุ้นต่างๆ และ Sensory Centers ซึ่งทำหน้าที่รวบรวมและแปลข่าวสารของการกระตุ้น ดังนี้

1. Sensory Organs หรือ อวัยวะสัมผัส Sensations ต่าง ๆ เช่น

Sensory organ ของตา ทำหน้าที่รับรู้แสง (Visual sensation)

Sensory organ ของหู ทำหน้าที่รับรู้เสียง (Hearing sensation)

Sensory organ ของลิ้น ทำหน้าที่รับรู้รสชาติ (Tastes sensation)

Sensory organ ของจมูก ทำหน้าที่รับรู้กลิ่น (Smell sensation)

Sensory organ ของผิวหนังและอวัยวะอื่น ๆ ของร่างกายซึ่งจะรับรู้ ความเจ็บปวด ร้อน เย็นตึงแน่น ฯลฯ

2. Sensory Centers ประกอบด้วย กลุ่มเซลล์บางกลุ่มในสมอง ซึ่งเป็นศูนย์การรับรู้ และทำหน้าที่แปลข่าวสารข้อมูลที่ได้รับ ซึ่งศูนย์เหล่านี้มีความสลับซับซ้อนมากแต่มีวงจรที่แน่นอน สำหรับการรับรู้ และแปลเฉพาะ การทำหน้าที่รับรู้และแปรสิ่งกระตุ้น ของ Sensory Centers ทำให้สามารถรับรู้

- มองเห็นในที่มืด ลักษณะ สี ขนาดของวัตถุ และแยกการรับรู้ได้ว่ามีความสวยหรือไม่สวย ไกลหรือใกล้ หรือมีความเหมือนหรือแตกต่างกัน

- รับรู้เสียงหนักเบา สามารถแยกแยะเสียงเข้าใจความหมายของคำพูด หรือภาษาต่าง ๆ ที่สื่อสารออกมาได้

- รับรู้รสชาติเปรี้ยว หวาน ขม เค็ม สามารถแยกแยะได้ว่ารสชาติอร่อยหรือไม่อร่อย

- รับรู้กลิ่นต่าง ๆ รู้จักกลิ่นเฉพาะ สามารถแยกแยะได้ว่ามีกลิ่นหอมหรือไม่หอม หรือกลิ่นเหม็นอันไม่พึงประสงค์

- รับรู้ความร้อนเย็น รับรู้ความเจ็บปวด หรือรับรู้การเจ็บไข้ไม่สบาย

2.2.3 องค์ประกอบของการรับรู้

องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ ของบุคคลมีดังต่อไปนี้(ลักษณะ สิริวัฒน์,2549:50)

1. ความตั้งใจ (Attention) คือการเอาใจใส่ต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ดังนั้นการรับรู้จะเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ สิ่งที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจของคนแยกได้ดังนี้

1) สิ่งเร้าภายนอก คุณสมบัติของสิ่งเร้าภายนอกที่ดึงดูดความตั้งใจหรือความสนใจ คือ สิ่งของที่มีขนาดใหญ่ ระดับความเข้มหรือความหนักเบาของสิ่งเร้า การกระทำซ้ำๆ การเคลื่อนที่หรือการเปลี่ยนระดับการเคลื่อนย้ายไปมา การตัดกัน

2) สิ่งเร้าภายใน ได้แก่ความสนใจ ความต้องการ หรือความหวัง แบ่งเป็น 2 ประเภทคือ

1.2.1) ความสนใจชั่วขณะ (Momentary Interest) ได้แก่ความสนใจที่มีอยู่ขณะนั้นๆ เช่นนักกีฬาอึ้งเสียงสัญญาณ

1.2.2) ความสนใจที่คิดเป็นนิสัย (Habitual Interest) ได้แก่ความสนใจเดิมที่บุคคลคิดเป็นนิสัยคนที่มีความพร้อมที่จะเลือกสนใจสิ่งใดสิ่งหนึ่งตามความสนใจเดิมของตน

2. การเตรียมพร้อมที่จะรับ(Preparatory Set) หมายถึง สภาพของจิตใจที่สงบและแน่วแน่ในสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพียงสิ่งเดียว การรับรู้พร้อมที่จะเกิดขึ้นได้

3. ความต้องการ หมายถึง สภาพะจิตใจที่อยากได้สิ่งใดสิ่งหนึ่งเมื่อเป็นความอยากได้ การรับรู้ที่เกิดขึ้นก็จะมีประสิทธิผล

และวิภาทร มาพบสุข (2540 : 242) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของการรับรู้ ดังนี้

1. มีสิ่งเร้าที่จะรับรู้ (Stimulus) เช่น รูป รส กลิ่น เสียง
2. ประสาทสัมผัส (Sense Organs) และความรู้สึกสัมผัส เช่น 4 ตา จมูก ลิ้น ผิวหนัง
3. ประสบการณ์เดิม หรือความรู้เดิมเกี่ยวกับสิ่งเร้าที่ได้สัมผัส
4. การแปลความหมายจากสิ่งที่สัมผัส เช่น ขับรถเห็นสัญญาณไฟแดงที่สี่แยก หมายถึงให้รถหยุดเป็นต้น

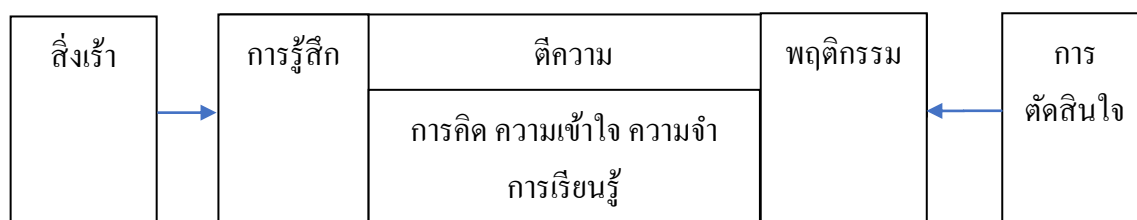
จากองค์ประกอบของการรับรู้ข้างต้น ทำให้เกิดกระบวนการรับรู้เป็นลำดับขั้นตอน โดยวิภาทร มาพบสุข (2540 : 241) ได้กล่าวไว้ว่า การรับรู้จะเกิดขึ้นได้นั้น ต้องเป็นไปตามขั้นตอนของกระบวนการดังนี้

ขั้นที่ 1 สิ่งเร้า (Stimulus) มากระทบอวัยวะสัมผัส เมื่อบุคคลได้รับสิ่งเร้าจะมีการจัดระบบ เพื่อแยกแยะสิ่งเร้าที่เกิดออกมาเป็นส่วนที่สนใจ หรือมุ่งความสนใจไปยังสิ่งนั้นเป็นพิเศษ และจัด สิ่งเร้าให้รับรู้และเข้าใจมากขึ้น

ขั้นที่ 2 กระแสประสาทสัมผัสวิ่งไปยังระบบประสาทส่วนกลาง ซึ่งมีศูนย์อยู่ที่สมองเพื่อสั่ง การ ตรงนี้เกิดการรับรู้ (Perception) ซึ่งเป็นตัวกำหนดข่าวสารว่าจะยอมรับหรือไม่ยอมรับ โดยเป็น กระบวนการเลือกที่จะรับรู้ทำให้เกิดการรับรู้เด่นชัดเฉพาะสิ่งที่สนใจเท่านั้น

ขั้นที่ 3 สมองแปลความหมายออกมาเป็นความรู้ความเข้าใจโดยอาศัย ความรู้เดิมและ ประสบการณ์เดิม ความจำ เจตคติ ความต้องการ ปทัสถาน บุคลิกภาพ เซวรณ์ปัญญา ทำให้เกิดการ ตอบสนองอย่างใดอย่างหนึ่ง การรับรู้ (Perception)

จากขั้นตอนการรับรู้ทำให้เกิดกระบวนการของการรับรู้ (Process of Perception) ซึ่งเป็น กระบวนการที่คาบเกี่ยวกันระหว่างความเข้าใจ (Understand) การคิด (Thinking) การรู้สึก (Sensing) ความจำ (Memory) การเรียนรู้ (Learning) การตัดสินใจ (Decision) การแสดงพฤติกรรม (Behavior) โดยแสดงกระบวนการรับรู้ดังนี้ ได้ดังนี้ (กันยา สุวรรณแสง,2544)

ภาพที่ 2.2.3 ขบวนการรับรู้

ที่มา : กันยา สุวรรณแสง.จิตวิทยาทั่วไป,2544

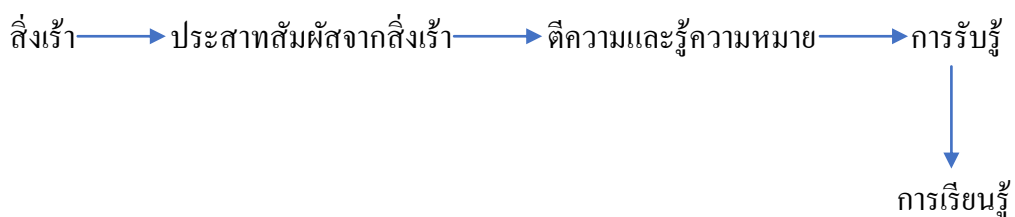
จากขั้นตอนกระบวนการรับรู้ก่อให้เกิด การสัมผัสกับกระบวนการรับรู้ การรับรู้เป็น กระบวนการที่เกิดขึ้น โดยสิ่งเร้าจากภายนอกเข้ามากระทบระบบประสาทสัมผัสที่ทำหน้าที่รับ ความรู้สึก แล้วส่งข้อมูลการรู้สึกนั้นไปยังสมองซึ่งประกอบด้วย การมองเห็น การได้ยิน การได้ กลิ่น การรู้รส และการสัมผัสผิวซึ่งเป็นบทบาทของประสาทสัมผัสทั้ง 5 ของการรับรู้ ดังนี้ (ลักขณา สิริวัฒน์,2549:51)

1. การมองเห็น เกิดโดยผ่านสายตามีสิ่งเร้า คือแสง และแสงกระตุ้นเซลล์ประสาทรับความรู้สึกในจอตา เซลล์ประสาทจะนำความรู้สึกที่ตาส่งไปยังสมองเซลล์ประสาทที่สมองจะส่งกระแสความรู้สึกกลับมาที่ประสาทการมองเห็น
2. การได้ยิน เกิดโดยผ่านทางหูเมื่อมีการสั่นสะเทือนหรือคลื่นเสียงจะเป็นตัวกระตุ้นที่อวัยวะการรับรู้ทางเสียง รับกันเป็นทอดๆ จากหูส่วนนอก หูส่วนกลาง หูชั้นในซึ่งความเหลวที่อยู่ในโพรงหูเป็นรูปหอยทากจะรับประสาทความรู้สึกแล้วถูกส่งไปยังกระแสประสาทนำความรู้สึกสู่สมอง โดยผ่านประสาทการได้ยิน
3. การได้กลิ่น เกิดจากสิ่งเร้าจำพวกสารเคมีที่ลอยอยู่ในอากาศไปกระตุ้นให้เกิดกระแสประสาทจะส่งผลต่อ ไปยังอวัยวะส่วนกลางอยู่ตอนหน้าของสมองบริเวณหรือเพดานจมูก กระแสประสาทจะส่งไปยังสมองส่วนหน้าซึ่งจะทำหน้าที่เกี่ยวกับกลิ่นต่อไป
4. การรับรู้รส เกิดจากสิ่งเร้าที่ทำให้เกิดรสมีลักษณะเป็นสารเคมีไปกระตุ้นปุ่มรับรู้รสที่มีกระจายอยู่บริเวณลิ้น ที่ผิวค้ำบนและข้างๆ ลิ้นที่มีเซลล์ประสาทรับความรู้สึกรวมกันเป็นปุ่มเล็กๆ รูปดอกบัวตูม ปุ่มนี้สามารถตอบสนองต่อรสพื้นฐาน 4 รส คือ รสหวาน รสเปรี้ยว รสขม และรสเค็ม
5. การสัมผัสผิว การรับรู้ที่ได้จากการสัมผัสเกิดขึ้นเพราะผลกระทำของตัวรับความรู้สึก 3 ชนิดที่ทำงานผสมผสานกัน คือ แรงแค อุณหภูมิ และความเจ็บปวด การสัมผัสผิวยังมีรู้สึกเคลื่อนไหวและการทรงตัว การที่เรารู้ว่าขณะนี้อวัยวะใดทำงานอะไร ความรู้สึกเช่นนี้เรียกว่า ความรู้สึกการเคลื่อนไหว โดยมีตัวประสาทรับความรู้สึกการเคลื่อน ไหวอยู่ทั่วไปในกล้ามเนื้อและ ข้อต่ออวัยวะต่างๆ ในร่างกายทำหน้าที่ส่งข้อมูลการเคลื่อนไหวรับภระน้ำหนัก สภาวะการหดตัวและการคลายตัวของกล้ามเนื้อไปสู่สมองทำให้สมองรับรู้เกี่ยวกับการเคลื่อนไหวได้ตลอดเวลา

2.2.4 ความสำคัญของการรับรู้

กันยา สุวรรณแสง (2544 ได้ให้ความสำคัญของการรับรู้ ดังนี้

1. การรับรู้มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ โภชการรับรู้ทำให้เกิดการเรียนรู้ ถ้าไม่มีการรับรู้ การเรียนรู้อาจเกิดขึ้นไม่ได้ สังเกตได้จากกระบวนการดังนี้

ภาพที่ 2.2.4 แผนผังขบวนการรับรู้
ที่มา : กัญญา สุวรรณแสง.จิตวิทยาทั่วไป,2544

ในการทำงานเดียวกัน การเรียนรู้มีผลต่อการรับรู้ครั้งใหม่ เนื่องจากความรู้พื้นฐานเดิมจะช่วยแปลความหมายให้ทราบว่าเป็นอะไร

2. การรับมีความสำคัญต่อเจตคติ อารมณ์ และแนวโน้มของพฤติกรรม เมื่อรับรู้แล้วย่อมเกิดความรู้สึก เกิดอารมณ์ พัฒนาเป็นเจตคติ แล้วพัฒนาสู่องค์ความรู้ในที่สุด

2.3งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.3.1 “บทบาทหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการนำนโยบายการป้องกันโรคไวรัสโคโรนา 2019 ไปปฏิบัติในพื้นที่ตำบลราชาเทวะ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ” ชัชวาล ผึ้งทอง *บทความเรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระเรื่อง บทบาทหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการนำนโยบายการป้องกันโรคไวรัสโคโรนา 2019 ไปปฏิบัติ ในพื้นที่ตำบลราชาเทวะ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ **นักศึกษาลัทธิรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง

การวิจัยเรื่อง บทบาทหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการนำนโยบายการป้องกันโรคโคโรนา 2019 ไปปฏิบัติ ในพื้นที่ตำบลราชาเทวะ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 10 คน มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการนำนโยบายการป้องกันโรคไวรัสโคโรนา 2019 ไปปฏิบัติในการควบคุมโรคติดต่อในตำบลราชาเทวะ 2) เพื่อศึกษา อุปสรรค ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการปฏิบัติหน้าที่เจ้าพนักงานควบคุมโรคตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข 3) เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการนำนโยบายการป้องกันโรคไวรัสโคโรนา 2019 ไปปฏิบัติในการควบคุมโรคติดต่อในตำบลราชาเทวะ

ผลการวิจัยพบว่า 1) กำนัน ผู้ใหญ่บ้านตำบลราชาเทวะมีบทบาทหน้าที่เจ้าพนักงานควบคุมโรคติดต่อตามพระราชบัญญัติสาธารณสุข 2558 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2563 มีหน้าที่ในการนำนโยบายต่างๆ ในการป้องกันโรคไวรัสโคโรนา 2019 ไปปฏิบัติในท้องถิ่นที่ตนเองดูแลรับผิดชอบ 2) ปัญหาและอุปสรรคการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ได้แก่ ขาดความรู้เกี่ยวกับโรคไวรัสโคโรนา 2019 จึงทำให้การปฏิบัติหน้าที่ได้ไม่เต็มกำลังความสามารถ ประกอบกับประชาชนไม่เข้าใจในระบบการปฏิบัติงานของทางราชการ และรัฐบาลไม่มีงบประมาณเพียงพอในการจัดซื้ออุปกรณ์ในการป้องกันโรคดังกล่าว 3) ควรจัดให้มีการฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับโรคไวรัสโคโรนา 2019 แลพหลักสูตรอื่นๆ เพื่อพัฒนาศักยภาพให้แก่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

2.3.2 “การรับรู้ของประชาชนต่อความอยู่ดีมีสุขในชุมชนบางไผ่” ชื่อผู้เขียน : นิตยา สุภาภรณ์ ปีการศึกษา : 2552

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับการรับรู้ของประชาชนที่มีต่อความอยู่ดีมีสุขประกอบด้วย สุขภาพอนามัย ความรู้ ชีวิตการทำงาน รายได้และการกระจายรายได้ ชีวิตครอบครัวสภาพแวดล้อมในการดำรงชีวิต และการบริหารจัดการที่ดีของภาครัฐ และเพื่อเปรียบเทียบระดับการรับรู้ความอยู่ดีมีสุขของประชาชนชุมชนบางไผ่ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือประชาชนทั่วไปที่อาศัยอยู่บริเวณชุมชนตำบลบางไผ่ จำนวน 401 คน ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย การเก็บข้อมูลใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือการทำวิจัย และวิเคราะห์ผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า

1. ประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ต่อความอยู่ดีมีสุขในตัวดัชนีชี้วัดทั้ง 7 ด้านอยู่ในระดับดีทุกด้าน โดยเรียงลำดับการรับรู้จากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านรายได้และการกระจายรายได้ ด้านชีวิตการทำงานด้านความรู้ ด้านชีวิตครอบครัว ด้านสภาพแวดล้อมในการดำรงชีวิต ด้านการบริหารจัดการที่ดีของรัฐ ด้านสุขภาพ ตามลำดับ

2. ประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะส่วนบุคคลแตกต่างกันมีการรับรู้ต่อความอยู่ดีมีสุขใน

ตัวชี้วัดทั้ง 7 ด้าน พบว่าผลการเปรียบเทียบคั่นเพศโดยรวมเพศชายรับรู้มากกว่าเพศหญิง ผลการเปรียบเทียบช่วงอายุต่อการรับรู้ความอยู่ดีมีสุข พบว่า ประชาชนมีช่วงอายุ 61 ปีขึ้นไปรับรู้มากที่สุดรองลงมาคือช่วงอายุที่รับรู้ต่ำกว่า 30 ปี สำหรับช่วงอายุ 41 - 50 ปีรับรู้่น้อยที่สุด ผลการเปรียบเทียบระดับการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรีรับรู้มากที่สุด รองลงมาคือระดับการศึกษาปริญญาตรี และระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีรับรู้่น้อยที่สุด ผลการเปรียบเทียบอาชีพพบว่า ประชาชนที่มีข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจรับรู้มากที่สุด รองลงมาคือมีอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว สำหรับอาชีพเกษตรกรรับรู้่น้อยที่สุด ผลการเปรียบเทียบระยะเวลาที่อาศัยในหมู่บ้าน/ชุมชนพบว่า ระยะเวลาที่อาศัยในหมู่บ้าน/ชุมชนในช่วงเวลา 21 - 30 ปีมากที่สุด รองลงมาคือระยะเวลาที่อาศัยในหมู่บ้าน/ชุมชนในช่วงเวลา 31 ปีขึ้นไป สำหรับระยะเวลาที่อาศัยในหมู่บ้าน/ชุมชนต่ำกว่า 5 ปีรับรู้่น้อยที่สุด ผลการเปรียบเทียบรายได้เฉลี่ยครอบครัว พบว่า ประชาชนมีรายได้เฉลี่ยตั้งแต่ 40,001 บาทขึ้นไปรับรู้ต่อความอยู่ดีมีสุขในระดับมากที่สุดสำหรับประชาชนที่มีรายได้ครอบครัวต่ำกว่า 10,000 บาทรับรู้่น้อยที่สุด

3. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม การเสริมสร้างความอยู่ดีมีสุขของประชาชน ควรส่งเสริมในด้านการอยู่กันของคนในสังคมให้มีความสามัคคีในหมู่บ้าน/ชุมชน มีน้ำใจซึ่งกันและกัน มีกิจกรรมร่วมกันในหมู่บ้านเพื่อทำให้ทุกคนในหมู่บ้านมีความใกล้ชิด มีความสัมพันธ์ที่ดีทำให้หมู่บ้านและชุมชนมีความเข้มแข็ง และการส่งเสริมให้มีการออกกำลังกายเพื่อให้มีสุขภาพแข็งแรง

2.3.3 “บทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้านตามความคาดหวังของประชาชนหลังประกาศบังคับใช้พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 11) พ.ศ.2551 กรณีศึกษา : อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี” ผู้เขียน : นฤมล จันทร์พร หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมืองและการบริหารจัดการ คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา สิงหาคม 2557

การศึกษาเรื่อง บทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้านตามความคาดหวังของประชาชนหลังประกาศบังคับใช้พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 11) พ.ศ.2551 กรณีศึกษา : อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้านตามความคาดหวังของประชาชนหลังประกาศบังคับใช้พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 11) พ.ศ.2551 เพื่อเปรียบเทียบบทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้านตามความคาดหวังของประชาชนหลังบังคับใช้พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 11) พ.ศ.2551 ที่มีเพศ สถานภาพ สมรส อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน แตกต่างกัน โดยการวิจัยเชิงกลุ่มตัวอย่างคือประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี จำนวน 398 คน

ปรากฏผลสรุปดังนี้ บทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้านตามความคาดหวังของประชาชนในพื้นที่ อยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการปกครองประชาชนในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ด้านการดูแลรักษาสิ่งสาธารณะประโยชน์ อยู่ในระดับปานกลาง ด้านอำนวยความสะดวก อยู่ในระดับปานกลาง ด้านรักษาความสงบเรียบร้อย อยู่ในระดับปานกลาง และด้านการบริการ อยู่ในระดับปานกลางตามลำดับผลการเปรียบเทียบบทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้านตามความคาดหวังของประชาชนจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า การศึกษาและอาชีพที่แตกต่างกันมีความคาดหวังต่อบทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนเพศสถานภาพ อายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีความคาดหวังต่อบทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ไม่แตกต่างกัน ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยคือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านนิกจากจะเป็นนักปกครองที่ดีแล้ว ควรเป็นผู้ให้บริการที่ดีในการให้คำแนะนำ อำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในหมู่บ้าน

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “การรับรู้บทบาทและความคาดหวังของประชาชนต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในช่วงสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 ในมุมมองของประชาชนในพื้นที่กรณีศึกษา : บ้านหนองไผ่ หมู่ที่ 3 ตำบลทุ่งทอง อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี” ครั้งนี้เป็นการศึกษาแบบผสมผสานระหว่างวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ โดยมีการกำหนดรูปแบบและรายละเอียดต่างๆ ไว้ดังนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ
- 3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ
- 3.4 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ
- 3.5 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ
- 3.6 การเก็บรวบรวมคำตอบเชิงคุณภาพ
- 3.7 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

โดยรูปแบบและกระบวนการผู้วิจัยจะได้อธิบายการดำเนินงานของแต่ละขั้นตอนไว้ดังนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร

ประชากร ได้แก่ประชากรทั้งหมดตามทะเบียนราษฎร์กระทรวงมหาดไทย รวมทุกเพศ ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปอาศัยอยู่ในพื้นที่ บ้านหนองไผ่ หมู่ที่ 3 ตำบลทุ่งทอง อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี โดยมีจำนวนประชากรรวม 1,553 คน แยกเป็นชายจำนวน 720 คน หญิงจำนวน 833 คน และจำนวนครัวเรือน 621 หลัง (ข้อมูลเมื่อวันที่ 1 กันยายน พ.ศ.2565 จากระบบงานทะเบียนราษฎร์ อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี)

3.1.2 กลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม

กลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม ได้แก่ประชากรที่อาศัยอยู่จริงในพื้นที่กรณีศึกษา โดยเป็นกลุ่มประชากรที่เป็นตัวแทนครัวเรือน ๆ ละ 1 คนในพื้นที่ บ้านหนองไผ่ หมู่ที่ 3 ตำบลทุ่งทอง อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี โดยยึดจากแบบสำรวจของกระทรวงมหาดไทย ที่เรียกว่า Thai Quarantine Monitor (Thai QM) ซึ่ง Thai QM คือระบบสารสนเทศบริหารสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา โดยออกแบบตามมาตรา 9 ของ พรก.ฉุกเฉิน 2548 ฉบับที่ 16 ลงวันที่ 3 มกราคม พ.ศ.2564 ซึ่งในที่นี้จึงสามารถคิดจำนวนครัวเรือนที่อาศัยอยู่จริงในพื้นที่ทั้งแบบที่มีชื่อและบ้านอยู่ในพื้นที่ และแบบไม่มีชื่อแต่มีบ้านอยู่ในพื้นที่ได้จำนวน 424 ครัวเรือน ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่จะนำมาใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ที่จำนวน 424 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นที่เกี่ยวกับ ความเห็นต่อ บทบาทหน้าที่การปฏิบัติงานของผู้ใหญ่บ้านในช่วงสถานการณ์โรคระบาดโควิด-2019 และ สอบถามความคาดหวังของประชากรในพื้นที่กรณีศึกษาถึงบทบาทการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในช่วงสถานการณ์โรคระบาดอื่นๆ ต่อไปในอนาคต รวมถึงข้อเสนอแนะจากประชาชนในพื้นที่ หากต้องการให้มีการปรับปรุงบทบาทด้านต่างๆ ของผู้ใหญ่บ้าน และแบบคำถามสัมภาษณ์แบบ เฉพาะเจาะจงที่ใช้สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่ได้ทำการเลือกสรรไว้ โดยเครื่องมือของงานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการนำรูปแบบและแนวทางของเครื่องมือสำหรับงานวิจัย โดยการใช้ลักษณะรูปแบบ คำถามวิจัยมาจากงานวิจัยที่ผู้วิจัยได้นำมาทำการทบทวนวรรณกรรมไว้ในบทที่ 2 โดยทำการยก รูปแบบเครื่องมือของ “นฤมล จันทร์พร : งานวิจัยเรื่อง บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านตามความคาดหวังของประชาชนหลังประกาศบังคับใช้ พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 11) พ.ศ.2551 กรณีศึกษา : อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี” (พ.ศ.2557) มาใช้เป็นแนวทางทั้งรูปแบบของงานวิจัยทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ โดยทำการสร้างแบบสอบถาม ออกมาได้ดังนี้

แบบสอบถามความคิดเห็นและความคาดหวังต่อบทบาทการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน
ในมุมมองของประชาชนในพื้นที่กรณีศึกษา : บ้านหนองไผ่ หมู่ที่ 3 ตำบลทุ่งทอง อำเภอนาทมวง
จังหวัดกาญจนบุรี แบ่งออกเป็น 5 ตอน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นการสำรวจข้อมูลพื้นฐานของประชาชนในพื้นที่กรณีศึกษาตามเกณฑ์ที่กำหนด
ไว้ โดยที่ต้องการเก็บข้อมูลซึ่งจะมีรายละเอียดต่างๆ ที่สำคัญเช่น เพศ , อายุที่ใช้การระบุ , การศึกษา
, อาชีพหลัก , แหล่งที่อยู่อาศัย (ข้อนี้สามารถทำให้ทราบได้ว่าเป็นประชากรจริง หรือประชากรแฝง) ,
ประวัติการรับวัคซีนป้องกันโรคโควิด-19 , ประวัติคนในครอบครัวถึงการติดเชื้อโควิด-19 หรือไม่
และการเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) หรือไม่ รวมจำนวน 8 ข้อคำถาม เพื่อ
เป็นการรวบรวมข้อมูลของผู้ทำแบบประเมินในเบื้องต้น ซึ่งในตอนนี้เป็นข้อมูลที่เป็นข้อมูล
ทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามที่ต้องทำการแปลงฐานข้อมูล เช่น

เพศ (SEX) กำหนดการแปลงไว้คือ ชาย = 1 , หญิง = 2

อายุ (AGE) กำหนดไว้ในช่วงอายุ 18-25 ปี = 1 , 26-35 ปี = 2 , 36-45 ปี = 3 ,
46-60 ปี = 4 และ มากกว่า 60 ปีขึ้นไป = 5 ตามลำดับ

การศึกษา (STUDY) กำหนดเป็น ประถมศึกษา = 1 , มัธยมศึกษาตอนต้น = 2 ,
มัธยมศึกษาตอนปลาย = 3 , อนุปริญญาฯ-ปวส. = 4 , ปริญญาตรี = 5 , สูงกว่าปริญญา
ตรี = 6

อาชีพหลัก (OCCUPATION) กำหนดไว้เป็น รับราชการ = 1 , พนักงานเอกชน
= 2 , พนักงานรัฐวิสาหกิจ = 3 , เกษตรกร = 4 , รับจ้างทั่วไป = 5 , ค้าขาย-ธุรกิจ
ส่วนตัว = 6 , วางงาน = 7 , อื่นๆ = 8

แหล่งที่อยู่อาศัย (HABITAT) กำหนดได้เป็น มีชื่อและบ้านในพื้นที่ = 1 , ไม่มี
ชื่อแต่มีบ้านในพื้นที่ = 2

เคยรับวัคซีนป้องกันโควิด-2019 หรือไม่ (VACCINE) กำหนดเป็น เคยฉีด 1
เข็ม = 1 , เคยฉีด 2 เข็ม = 2 , เคยฉีด 3 เข็ม = 3 , เคยฉีด 4 เข็มหรือมากกว่า = 5 , ไม่
เคยฉีดเลย = 0

มีคนในครอบครัวเคยติดเชื้อโควิด-2019 หรือไม่ (COVID19) กำหนดไว้เป็น
เคย = 1 , ไม่เคย = 0

เป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)หรือไม่ (VOLUNTEEN)

กำหนดได้ว่า เป็น = 1 , ไม่เป็น = 0

ตอนที่2 เป็นการสอบถามความคิดเห็นในมุมมองของประชาชนต่อการปฏิบัติหน้าที่ของ ผู้ใหญ่บ้านในช่วงสถานการณ์โควิด-19 ที่ผ่านมา ด้วยการใช้หลักการและรูปแบบคำถามเพื่อค้นหา ระดับความคิดเห็นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในช่วงการระบาดโรคโควิด-19 โดยอิงด้านการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านจาก กฎหมายลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 ฉบับที่11 พ.ศ.2551 (มาตรา27) , พระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ.2558 (ฉบับที่4) พ.ศ.2563 และพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 เช่น 1.)ด้านการปกครองประชาชน 2.)ด้านการรักษาความสงบ และ 3.)ด้านการบริการ มาเป็นตัวกำหนดคำถาม ซึ่งในส่วนนี้จะมีข้อคำถามย่อยรวมทั้ง 3 ด้านจำนวน 15 ข้อ โดยการให้คะแนนในระดับความคิดเห็นของประชาชนในแต่ละด้าน แบ่งเป็น 5 ระดับดังนี้

ค่าระดับ	ระดับความเห็น	ความหมาย
5	เห็นด้วยอย่างมาก	ข้อความในข้อคำถามนั้นอธิบายความรู้สึกเห็นด้วยระดับมากที่สุด
4	เห็นด้วยมาก	ข้อความในข้อคำถามนั้นอธิบายความรู้สึกเห็นด้วยระดับมาก
3	เห็นด้วยปานกลาง	ข้อความในข้อคำถามนั้นอธิบายความรู้สึกเห็นด้วยระดับปานกลาง
2	เห็นด้วยน้อย	ข้อความในข้อคำถามนั้นอธิบายความรู้สึกเห็นด้วยระดับน้อย
1	เห็นด้วยน้อยที่สุด	ข้อความในข้อคำถามนั้นอธิบายความรู้สึกเห็นด้วยระดับน้อยที่สุด

ตาราง ตอนที่2 ระดับคะแนนความเห็นด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในมุมมองของประชาชน

ตอนที่3 เป็นการสอบถามระดับความคาดหวังต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในอนาคต ในมุมมองของของประชาชน โดยอิงการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านจาก กฎหมายลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 ฉบับที่11 พ.ศ.2551(มาตรา27) , พระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ.2558 (ฉบับที่4) พ.ศ.2563 และพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 เช่น 1.)ด้านการปกครองประชาชน 2.)ด้านการรักษาความสงบ และ 3.)ด้านการบริการ มาเป็นตัวกำหนด

คำถาม ซึ่งในส่วนนี้จะมีข้อความย่อยรวมทั้ง 3 ด้านจำนวน 15 ข้อ โดยการให้คะแนนความคาดหวังของประชาชนในแต่ละด้าน แบ่งออกเป็น 5 ระดับดังนี้

ค่าระดับ	ระดับความเห็น	ความหมาย
5	คาดหวังอย่างมาก	ข้อความในข้อคำถามนั้นอธิบายความรู้สึกความคาดหวังมากที่สุด
4	คาดหวังมาก	ข้อความในข้อคำถามนั้นอธิบายความรู้สึกความคาดหวังมาก
3	คาดหวังปานกลาง	ข้อความในข้อคำถามนั้นอธิบายความรู้สึกความคาดหวังปานกลาง
2	คาดหวังน้อยน้อย	ข้อความในข้อคำถามนั้นอธิบายความรู้สึกความคาดหวังน้อย
1	คาดหวังน้อยที่สุด	ข้อความในข้อคำถามนั้นอธิบายความรู้สึกความคาดหวังน้อยที่สุด

ตาราง ตอนที่ 3 ระดับคะแนนความคาดหวังต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในมุมมองของประชาชน

ตอนที่ 4 เป็นการจัดลำดับความคาดหวังในแต่ละด้านต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านต่อไปในอนาคต จากมากไปน้อย ตามความคาดหวังของประชาชนในพื้นที่ ที่ประชาชนในพื้นที่เห็นว่าต้องการที่สุดในการรับมือกับสถานการณ์โรคระบาดอื่นๆ ในอนาคต โดยอิงการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านจาก กฎหมายลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 ฉบับที่ 11 พ.ศ.2551 (มาตรา 27) , พระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ.2558 (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2563 และพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 เพื่อนำมาเรียงลำดับจากความสำคัญมากที่สุดไปหาความสำคัญน้อยสุด จากด้านการปฏิบัติหน้าที่ทั้ง 3 ด้าน คือ 1.ด้านการปกครองประชาชน 2.ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย และ 3.ด้านการบริการ ด้วยการเรียงลำดับ และแทนค่าตัวแปรดังนี้ ด้านการปกครองประชาชน แทนค่าด้วย 1 , ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย แทนค่าด้วย 2 และด้านการบริการ แทนค่าด้วย 3 โดยในช่องรับข้อความช่องที่ 1 จะแทนความหมาย คือ สำคัญมาก , ช่องที่ 2 แทนความหมาย คือ ปานกลาง และช่องที่ 3 แทนความหมาย คือ สำคัญน้อย

ตอนที่ 5 เป็นข้อสอบถามความเห็นแบบปลายปิด ถึงความพึงพอใจในบทบาทการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านที่ปฏิบัติมาในแต่ละด้านตามที่ยกตัวอย่างไว้ หรือความต้องการให้มีการปรับปรุงบทบาทในแต่ละด้านของการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในแต่ละด้านเพิ่มเติม โดยอิงจากข้อคำถามการปฏิบัติหน้าที่ทั้ง 3 ด้านจากตอนที่ 2 ตอนที่ 3 และ ตอนที่ 4 มาเป็นตัวกำหนดความพึงพอใจ ซึ่งสอดคล้องกับบทบาทการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านจาก กฎหมายลักษณะปกครอง

ท้องที่ พ.ศ.2457 ฉบับที่ 11 พ.ศ.2551(มาตรา27) , พระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ.2558 (ฉบับที่4) พ.ศ.2563 และพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 ทั้ง 3 ด้าน คือ 1. ด้านการปกครองประชาชน 2.ด้านการรักษาความสงบ และ 3.ด้านการบริการ ด้วยวิธีการให้เลือก อยู่ 2 ลักษณะ คือ ดีแล้ว ไม่ต้องปรับปรุง หรือ ควรปรับปรุง เรื่อง (.....) ใ้สิ่งที่ควร หรือต้องการให้ปรับปรุงตามที่ต้องการ จนครบทั้ง 3 ด้านการปฏิบัติหน้าที่ ที่ทำการยกมา

เมื่อออกแบบเครื่องมือเสร็จ เดิมทีผู้วิจัยมีเจตนาใช้แบบสอบถามที่เป็นเอกสารชุดจำนวน 5 ตอนเพื่อใช้สอบถามประชาชนกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่กรณีศึกษา แต่เมื่อออกแบบเครื่องมือแล้วเสร็จ ผู้วิจัยพบว่าในพื้นที่กรณีสศึกษานั้น ผู้วิจัยได้นำเทคโนโลยีที่ใช้ในการรับเรื่องร้องทุกข์ และไว้ใช้แจ้งข่าวสารให้แก่ประชาชนในพื้นที่ทราบ คือ แอปพลิเคชัน ไลน์ ที่มีชื่อกลุ่มว่า “ ข่าวสารบ้านหนองไผ่ ” และพอสำรวจฐานข้อมูลผู้ใช้แอปพลิเคชันไลน์นี้แล้ว พบว่าได้มีประชาชน หรือตัวแทนครัวเรือนที่เข้าใช้แอปพลิเคชันนี้ครบทั้งหมู่บ้าน ผู้วิจัยจึงได้ทำการเปลี่ยนรูปแบบของแบบสอบถามจากเอกสารเป็นชุด ๆ มาเป็นแบบสอบถามที่ถูกสร้างจากโปรแกรม Google Form แทนในการสร้างเครื่องมือพร้อมกับส่งแบบสอบถามแก่ประชาชนในพื้นที่

ด้วยวิธีการส่งแบบสอบถามแบบ Google Form ผู้วิจัยสามารถกระตุ้นการมีส่วนร่วม และการตอบกลับแบบสอบถามของตัวแทนประชาชนในแต่ละครัวเรือน ด้วยการประชาสัมพันธ์ชี้แจงทางระบบเสียงตามสาย และทางแอปพลิเคชัน ไลน์ เพื่อกระตุ้นความร่วมมือในการทำแบบสอบถาม และมีการกำหนดวันสิ้นสุดการรับแบบสอบถามอย่างชัดเจน โดยมีการกำหนดระยะเวลาในการเปิดให้ทำแบบสอบถามเป็นระยะเวลา 14 วัน

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ด้านความคิดเห็นของประชาชนตั้งแต่ช่วงสถานการณ์โควิด-2019 เข้ามาสู่ประเทศไทย , ด้านความคาดหวังต่อบทบาทการปฏิบัติหน้าที่และความคาดหวังของผู้ใหญ่บ้านในช่วงสถานการณ์โรคระบาดอื่นๆ ต่อไปในอนาคต ในมุมมองของประชาชนในพื้นที่ โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชาสัมพันธ์ให้แก่ประชาชนในพื้นที่ กรณีศึกษาทราบถึงโครงการฯ เพื่อขอความร่วมมือในการทำแบบสำรวจ ด้วยระบบแอปพลิเคชัน ไลน์ข่าวสารประจำหมู่บ้าน

ชื่อ (ชาวสารบ้านหนองไผ่) และทางวาจา ทั้งโดยตรง และผ่านทางคณะกรรมการหมู่บ้าน ซึ่งในส่วนคณะกรรมการหมู่บ้านจะถูกแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบคือ คณะกรรมการโดยตำแหน่ง และคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ คณะกรรมการโดยตำแหน่งจะประกอบไปด้วยผู้ใหญ่บ้าน เป็นประธานคณะกรรมการ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ทั้ง 2 คนเป็นรองประธาน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และกลุ่มแกนนำในหมู่บ้านที่ได้รับมอบหมายหน้าที่ เช่น ประธานกลุ่มแม่บ้าน ฯลฯ อีกส่วนหนึ่งคือ คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งจะมีที่มาแตกต่างกันออกไป เช่นการเลือกขึ้นมาจากชาวบ้าน หรือการร้องขอจากประธานหมู่บ้าน ซึ่งทั้งคณะกรรมการหมู่บ้านทั้งหมดนี้ ปฏิบัติหน้าที่ภายในหมู่บ้านตามกฎหมายพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พุทธศักราช 2457 ทั้งสิ้น

2. ส่งแบบสอบถาม แบบ Google Form ลงผ่านแอปพลิเคชันไลน์ ”ชาวสารบ้านหนองไผ่” ให้แก่ประชาชนในพื้นที่ และลงสำรวจแบบเคาะประตูบ้านแล้วใช้สำรวจผ่านแอปพลิเคชันไลน์ด้วยตนเอง ในกรณีกลุ่มชาวบ้านที่ยังไม่ได้เพิ่มเข้าสู่ระบบไลน์ ชาวสารบ้านหนองไผ่ พร้อมชี้แจงรายละเอียดเพิ่มเติม
3. ทำการประชาสัมพันธ์ซ้ำในทุกๆ เช้าของวันใหม่เพื่อให้เกิดการตื่นตัวและเป็นการขอความร่วมมือกับกลุ่มชาวบ้านที่ยังไม่ได้ทำแบบสอบถามความคิดเห็น ตามระยะเวลาที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ (ในที่นี้กำหนดไว้ 14 วัน)
4. เมื่อครบกำหนดระยะเวลาตามที่ผู้วิจัยกำหนดเอาไว้ ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลโดยผ่านระบบของ Google Form เพื่อดูความถูกต้องและจำนวนผู้ทำแบบสอบถาม
5. ทำการโหลดข้อมูลจาก Google Form ตามขั้นตอนแล้วแบ่งไฟล์ออกเป็น 2 ส่วนเพื่อป้องกันการผิดพลาด โดยไฟล์ส่วนที่จะนำมาเพื่อใช้งานจริง
6. ผู้วิจัยได้ทำการแปลงฐานข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาทำการแปลงค่า จากค่าการเก็บข้อมูลที่เป็นแบบตัวอักษร ทำการแปลงให้เป็นตัวเลข เพื่อสะดวกต่อการนำไปประมวลผลเพื่อวิเคราะห์ระบบด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ต่อไป

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยเรื่องการรับรู้บทบาทและความคาดหวังของประชาชนต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในช่วงสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 ในมุมมองของประชาชนในพื้นที่กรณีศึกษา : บ้านหนองไผ่ หมู่ที่3 ตำบลทุ่งทอง อำเภอนาทม จังหวัดกาญจนบุรี ได้ใช้การวิเคราะห์ดังนี้

1. เมื่อข้อมูลในการจัดเก็บตามแบบสอบถามได้ครบตามจำนวนที่กำหนดเอาไว้แล้วนั้น ผู้วิจัยจะทำการตรวจสอบความครบถ้วนและถูกต้องอีกครั้ง
2. ผู้วิจัยจะทำการดึงข้อมูลจากโปรแกรม Google Form ออกมาให้อยู่ในรูปแบบของไฟล์ในโปรแกรม Microsoft Excel และทำการคัดลอกไฟล์เก็บสำรองไว้ 2 ที่
3. ทำการแปลค่าในส่วนแบบสอบถามทั้งหมดตั้งแต่ตอนที่ 1 จนถึงตอนที่ 5 จากค่าตัวอักษร ให้เป็นค่าตัวเลข ตามที่กล่าวไว้ข้างต้น (ในส่วนของ **ข้อ 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.**)
4. เมื่อได้ฐานข้อมูลที่ถูกแปลงค่าเป็นตัวเลขเรียบร้อยแล้ว จึงทำการนำค่าต่างๆ ที่ขณะนี้อยู่ในรูปของไฟล์ Microsoft Excel คัดลอกเพื่อเตรียมการประมวลผลยังโปรแกรม IBM SPSS Statistics Data Editor แล้วทำการประมวลผลตามวิธีการและขั้นตอนต่อไป
5. เมื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม IBM SPSS Statistics Data Editor เสร็จสมบูรณ์แล้ว ผู้วิจัยจึงสามารถสรุปข้อมูลเบื้องต้นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ ดังนี้ เกณฑ์การให้ คะแนนแบบสอบถามและการแปลความหมายของคะแนนที่กำหนดไว้โดยแบ่งเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบ แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ สถิติที่ใช้ คือ ร้อยละ (Percentage) ค่าความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) นำเสนอ ในรูปตารางพร้อมการบรรยาย โดยจำแนกตามตัวแปรอิสระที่จะศึกษา

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อบทบาทการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในช่วงสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 ที่ผ่านมาในแต่ละด้าน ว่ามีความคิดเห็นหรือความ

พึงพอใจอยู่ในระดับใด เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ โดยเรียง จากมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ของลิเคิร์ต

การแปลความหมายของคะแนน ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์สำหรับวัดระดับ ความพึงพอใจของประชาชนในพื้นที่โดยเอาค่าเฉลี่ย (Mean) ของคะแนนเป็นตัวชี้วัด โดยเกณฑ์ ดังนี้

4.51-5.00 หมายถึง มีความเห็นด้วยในบทบาทผู้ใหญ่บ้าน ในช่วงสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 ในด้านฯ อยู่ในระดับมากที่สุด

3.51-4.50 หมายถึง มีความเห็นด้วยในบทบาทผู้ใหญ่บ้าน ในช่วงสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 ในด้านฯ อยู่ในระดับมาก

2.51-3.50 หมายถึง มีความเห็นด้วยในบทบาทผู้ใหญ่บ้าน ในช่วงสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 ในด้านฯ อยู่ในระดับปานกลาง

1.51-2.50 หมายถึง มีความพึงพอใจในบทบาทผู้ใหญ่บ้าน ในช่วงสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 ในด้านฯ อยู่ในระดับน้อย

1.00-1.50 หมายถึง มีความเห็นด้วยในบทบาทผู้ใหญ่บ้าน ในช่วงสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 ในด้านฯ อยู่ระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามถึงความคาดหวังต่อบทบาทการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในช่วงสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 ต่อไปในอนาคตในแต่ละด้านว่าอยู่ในระดับใด เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วน ประมาณค่า (Rating scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ โดยเรียงจากมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ของลิเคิร์ต

การแปลความหมายของคะแนน ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์สำหรับวัดระดับ ความคาดหวังในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 โดยเอาค่าเฉลี่ย (Mean) ของคะแนนเป็นตัวชี้วัด โดยเกณฑ์ดังนี้

4.51-5.00 หมายถึง มีความคาดหวังในบทบาทผู้ใหญ่บ้าน ในช่วงสถานการณ์โรคระบาดอื่นๆ ต่อไปในอนาคตด้านฯ ในระดับมากที่สุด

3.51-4.50 หมายถึง มีความคาดหวังในบทบาทผู้ใหญ่บ้านในช่วงสถานการณ์โรคระบาดอื่นๆ ต่อกันในอนาคตด้านๆ ในระดับมาก

2.5-3.50 หมายถึง มีความคาดหวังในบทบาทผู้ใหญ่บ้านในช่วงสถานการณ์โรคระบาดอื่นๆ ต่อกันในอนาคตด้านๆ ในระดับปานกลาง

1.51-2.50 หมายถึง มีความคาดหวังในบทบาทผู้ใหญ่บ้านในช่วงสถานการณ์โรคระบาดอื่นๆ ต่อกันในอนาคตด้านๆ ในระดับน้อย

1.00-1.50 หมายถึง มีความคาดหวังในบทบาทผู้ใหญ่บ้านในช่วงสถานการณ์โรคระบาดอื่นๆ ต่อกันในอนาคตด้านๆ ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 แบบสอบถามแบบจัดลำดับความคาดหวังในแต่ละด้านต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านต่อไปในอนาคต ในมุมมองของประชาชน เป็นแบบสอบถามชนิดจัดลำดับจากมากไปหาน้อย (Ranking scale) แบ่งเป็น 3 ระดับ โดยเรียงจาก มาก กลาง น้อย ซึ่งการแปลค่าใช้วิธีการและหลักเกณฑ์แบบสถิติที่ใช้ คือ ร้อยละ (Percentage) ค่าความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ดังนี้

ด้านการปกครองประชาชน (Domina) แทนค่าตัวเลขด้วย 1

ด้านการรักษาความสงบ (Calm) แทนค่าตัวเลขด้วย 2

ด้านการบริการ (Serve) แทนค่าตัวเลขด้วย 3

โดยในลำดับช่องการให้คะแนนความสำคัญ ช่องที่ 1 จะแทนความสำคัญอันดับ 1 (ระดับมาก) ช่องที่ 2 แทนความสำคัญอันดับ 2 (ระดับกลาง) และช่องที่ 3 แทนความสำคัญอันดับ 3 (ระดับน้อย) และเมื่อคะแนนรวมของช่องที่ 1 (ระดับมาก) ด้านการปฏิบัติหน้าที่ของทั้ง 3 ด้าน ด้านใดมีจำนวนมากสุด จึงสามารถสรุปได้ว่าด้านการปฏิบัติหน้าที่ด้านนั้นมีความสำคัญเป็นอันดับ 1 , ช่องที่ 2 จะแทนความสำคัญเป็นอันดับ 2 (ระดับกลาง) และเมื่อคะแนนรวมช่องที่ 2 (ระดับกลาง) ด้านใดมีจำนวนมากที่สุด จึงสามารถสรุปได้ว่าด้านการปฏิบัติหน้าที่ด้านนั้นมีความสำคัญเป็นอันดับ 2 (ระดับกลาง) , ช่องที่ 3 จะแทนความสำคัญเป็นอันดับ 3 (ระดับน้อย) และเมื่อคะแนน

รวมช่องที่ 3 (ระดับน้อย) ด้านใดมีจำนวนมากที่สุด จึงสามารถสรุปได้ว่าด้านการปฏิบัติหน้าที่ด้านนั้นมีความสำคัญเป็นอันดับ 3 (ระดับน้อย)

ตอนที่ 5 แบบสอบถามปลายปิดเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อบทบาทการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในอนาคต ซึ่งประกอบด้วย การปฏิบัติหน้าที่ทั้ง 3 ด้าน คือ 1. ด้านการปกครองประชาชน 2. ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย 3. ด้านการบริการ และใช้หลักการทางสถิติที่ใช้ คือ ร้อยละ (Percentage) ค่าความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) นำเสนอ ในรูปตารางพร้อมการบรรยาย โดยจำแนกตามตัวแปรอิสระที่จะศึกษา โดยการแปลงค่าข้อมูลส่วน “ดีแล้ว ไม่ต้องปรับปรุง” แทนค่าด้วยเลข 1 และ “ควรปรับปรุง เรื่อง” แทนค่าด้วยเลข 2 แล้วทำการเก็บรวบรวมข้อเสนอแนะที่ถูกแทนค่าด้วยเลข 2 ไว้เพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงแนวทางการปฏิบัติงานต่อไป

3.5 การเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ

เมื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลของตัวงานวิจัยเชิงปริมาณเสร็จสิ้นแล้ว ในเบื้องต้นจะพบผลสรุปได้ว่า บทบาทการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในช่วงสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 ที่ผ่านมา และความคาดหวังและการรับรู้ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านเพื่อเตรียมรับมือกับโรคระบาดอื่นๆ ต่อในอนาคต ในมุมมองของประชาชนในพื้นที่ที่จะสรุปได้ไปในทิศทางใด และมีข้อเสนออื่นๆ ที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ให้ดีขึ้นหรือไม่ และจุดอ่อนจากผลการวิจัย โดยผู้วิจัย จะทำการสรุป วิเคราะห์ พร้อมกับแยกแยะและทำการถ่วงถ่วงออกมาให้เป็นคำถามสัมภาษณ์เชิงคุณภาพต่อไป

3.5.1 กลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสัมภาษณ์

การตอบแบบสัมภาษณ์ เมื่อผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยจะทำการนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ และสรุปภาพรวมของปัญหาอุปสรรค และความคาดหวังของประชาชน และนำมาเป็นตัวกำหนดคำถามเพื่อใช้ในการสัมภาษณ์แบบเฉพาะเจาะจงจำนวน 10 คน ซึ่งได้แก่ 1) นายกองค้การบริหารส่วนตำบลทุ่งทอง 2) ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งทอง 3) กำนันประจำตำบล 4) ผู้ใหญ่บ้านหมู่บ้านข้างเคียงจำนวน 2

คน 5) ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลทุ่งทองจำนวน 2 คน 6) เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลทุ่งทอง 2 คน และ 6) ตัวแทนผู้นำชุมชนจำนวน 2 คน

3.6 การเก็บรวบรวมคำตอบเชิงคุณภาพ

เมื่อผู้วิจัยได้ทำการสรุปคำถามที่จะใช้สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงจำนวน 10 คนได้แล้วนั้น ผู้วิจัยจะได้ทำการนัดหมายผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 10 คน ตามลำดับที่ได้วางและเตรียมไว้ โดยในการสัมภาษณ์นี้ ผู้ให้สัมภาษณ์ได้ลงชื่อ-นามสกุล และตำแหน่ง เพื่อเอาไว้ใช้ประโยชน์ในการนำคำตอบหรือบทสัมภาษณ์ไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขบทบาทของผู้นำหมู่บ้านให้ดีขึ้น และตรงความต้องการทั้งต่อประชาชนในพื้นที่ และผู้นำชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการควบคุม และป้องกันโรคระบาดอื่นๆ ต่อไปในอนาคตนั่นเอง จากผลสรุปของคำถามเชิงปริมาณ ผู้วิจัยสามารถสรุปปัญหา หรือข้อมูลในส่วนเชิงลบที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลของเชิงปริมาณเพื่อที่จะนำมากำหนดเป็นคำถามในเชิงคุณภาพ พบว่ากลุ่มประชาชนช่วงอายุ 18-25 ปี ,กลุ่มอาชีพหลัก โดยเฉพาะกลุ่มว่างงาน (ไม่มีอาชีพหลัก) และกลุ่มแหล่งที่อยู่อาศัย เช่นประชาชนที่มีไม่มีชื่อแต่มีบ้านพักอยู่ในพื้นที่ (ประชากรแฝง) ถือได้ว่าเป็นกลุ่มที่ให้ผลตอบสนองต่อการรับรู้ และความคาดหวังต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้นำหมู่บ้านในพื้นที่อยู่ในระดับต่ำ ผู้วิจัยจึงได้นำกลุ่มประชาชนทั้ง 3 กลุ่มนี้มากำหนดเป็นคำถามเพื่อหาแนวทางที่จะปรับปรุงคุณภาพการปฏิบัติหน้าที่ของผู้นำหมู่บ้านต่อไป เพื่อให้เกิดการตอบสนองต่อการปฏิบัติหน้าที่ของทุกกลุ่มประชาชนในพื้นที่อย่างทั่วถึง

3.7 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ในกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลของการสัมภาษณ์เชิงคุณภาพ คำตอบที่ได้จากการสัมภาษณ์ จะถูกรวบรวมและทำการแยกประเภทคำตอบ ในกรณีที่คำตอบออกมาในลักษณะเดียวกัน คำตอบในส่วนนั้นจะถูกจัดและรวบรวมไว้ให้เป็นหมวดคำตอบเดียวกัน แต่หากมีคำตอบที่มีการเห็นต่าง รวมทั้งคำตอบที่มีข้อเสนอแนะเพื่อใช้ปรับปรุงบทบาทการปฏิบัติหน้าที่ของผู้นำหมู่บ้านในสถานการณ์โรคระบาดอื่นๆ ต่อไปในอนาคต ก็ให้ทำการแยกและรวบรวมคำตอบเหล่านั้นออกมาเพื่อจะได้นำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงบทบาทการปฏิบัติหน้าที่ของผู้นำหมู่บ้านต่อไป

ในบทที่ 3 นี้เป็นบทที่ว่าด้วยการวิจัย ซึ่งจะเป็นการขยายความแนวทางในการได้มาซึ่งข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานที่ผู้วิจัยได้กำหนดขึ้นไว้ในบทที่ 1 โดยเนื้อหาในบทนี้ได้นำเสนอถึงรายละเอียดของรูปแบบการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล สำหรับในบทต่อไปจะเป็นการนำเสนอผลการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามและผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการคำนวณค่าสถิติต่างๆ ซึ่งจะนำไปสู่การสรุปผลข้อค้นพบจากการวิจัยในลำดับต่อไป

บทที่ 4

ผลการศึกษา

จากบทที่ 3 ที่ผ่านมาผู้วิจัยได้นำเสนอรายละเอียดของรูปแบบการวิจัย ไม่ว่าจะเป็น ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือการวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ วิธีการเก็บรวบรวม ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล สำหรับในบทที่ 4 นี้จะเป็นการ นำเสนอของการศึกษาโดยจะนำเสนอตั้งแต่ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการวิเคราะห์ ข้อมูลด้านความคิดเห็นในมุมมองของประชาชน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคาดหวังต่อการ ปฏิบัติหน้าที่ ไปจนถึงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพของงานวิจัยนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้ทำการส่งแบบสอบถามด้วยวิธีการตามที่ได้กล่าวไว้ในบทที่ 3 ซึ่งได้มีกลุ่ม ประชากรตามที่ได้กำหนดไว้ร่วมกันทำแบบสอบถามด้วยระบบ Google Form เต็มจำนวนตามที่ได้ กำหนดไว้ คิดเป็น 100% ของกลุ่มประชากรกลุ่มเป้าหมาย โดยผู้วิจัยได้สรุปข้อมูลของกลุ่มประกร ที่ร่วมทำแบบสำรวจ และสรุปข้อแยกตามข้อมูลพื้นฐานที่สอบถาม ไปออกเป็นตารางแบบคิด จำนวน และร้อยละได้ดังนี้

ผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	160	37.7
1.2 หญิง	264	62.3
รวม	424	100.0
2. อายุ		
2.1 18 – 25 ปี	24	5.7
2.2 26 – 35 ปี	49	11.6

2.3 36-45 ปี	100	23.6
2.4 46-60 ปี	161	38.0
2.5 มากกว่า 60 ปีขึ้นไป	90	21.2
รวม	424	100.0
3. การศึกษา		
3.1 ประถมศึกษา	76	17.9
3.2 มัธยมศึกษาตอนต้น	52	12.3
3.3 มัธยมศึกษาตอนปลาย	128	30.2
3.4 อนุปริญญา - ปวส.	61	14.4
3.5 ปริญญาตรี	88	20.8
3.6 สูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป	19	4.5
รวม	424	100.0
4. อาชีพหลัก		
4.1 รับราชการ	39	9.2
4.2 พนักงานเอกชน	33	7.8
4.3 พนักงานรัฐวิสาหกิจ	14	3.3
4.4 เกษตรกร	72	17.0
4.5 รับจ้างทั่วไป	102	24.1
4.6 ค้าขาย – ธุรกิจส่วนตัว	104	24.5
4.7 ว่างงาน	37	8.7
4.8 อื่นๆ	23	5.4
รวม	424	100.0
5. แหล่งที่อยู่อาศัย		
5.1 มีชื่อและบ้านในพื้นที่	371	87.5
5.2 ไม่มีชื่อแต่มีบ้านในพื้นที่	53	12.5

รวม	424	100.0
6. เคยรับวัคซีนป้องกันโควิด-19 หรือไม่		
6.1 ไม่เคยฉีดเลย	7	1.7
6.2 เคยฉีด 1 เข็ม	2	0.5
6.3 เคยฉีด 2 เข็ม	110	25.9
6.4 เคยฉีด 3 เข็ม	237	55.9
6.5 เคยฉีด 4 เข็มหรือมากกว่า	68	16.0
รวม	424	100.0
7. คนในครอบครัวเคยติดเชื้อโควิด-19 หรือไม่		
7.1 ไม่เคย	164	38.7
7.2 เคย	260	61.3
รวม	424	100.0
8. เป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) หรือไม่		
8.1 ไม่เป็น	403	95.0
8.2 เป็น	21	5.0
รวม	424	100.0

ตาราง ที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของประชาชนกลุ่มตัวอย่าง

จากตารางที่ 4.1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิง มีจำนวนมากที่สุดคิดเป็น ร้อยละ 62.3 , กลุ่มอายุ 36-45 ปี มีจำนวนมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 23.6 , ระดับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีจำนวนมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 30.2 , อาชีพหลักของประชาชนที่มีจำนวนมากที่สุด คือ รับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 24.1 , ด้านแหล่งที่อยู่อาศัยประชาชนที่มีชื่อและบ้านในพื้นที่มีจำนวนมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 87.5 , ด้านประวัติการรับวัคซีนป้องกันโควิด-19 ผู้ที่เคยฉีดถึง 3 เข็มจะมีจำนวนมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 55.9 , ส่วนประวัติคนในครอบครัวเคยติดเชื้อโควิด-19มีจำนวนมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 61.3 และสุดท้ายประชาชนส่วนใหญ่ไม่เป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำ

หมู่บ้าน (อสม.) คิดเป็นร้อยละ 95.0 ที่เหลือจะมีอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) คิดเป็นร้อยละ 5.0 ของประชากรกลุ่มตัวอย่างเท่านั้น

4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านความคิดเห็นในมุมมองของประชาชนต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในช่วงสถานการณ์โควิด-2019 ที่ผ่านมา

การปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน ในช่วง โควิด-19	ระดับความเห็นต่อบทบาทการปฏิบัติหน้าที่							
	สรุป	เห็น ด้วย มาก ที่สุด 5	เห็น ด้วย มาก 4	เห็น ด้วย ปาน กลาง 3	เห็น ด้วย น้อย 2	เห็น ด้วย น้อย ที่สุด 1	\bar{x}	S.D.
1.ด้านการปกครองประชาชน								
1.) ผู้ใหญ่บ้านสามารถ ควบคุมดูแลประชาชนให้ ปฏิบัติตามระเบียบของ พรก.ฉุกเฉินอย่างจริงจัง	จำนวน	294	92	21	11	6	4.55	0.821
	ร้อยละ	69.3	21.7	5.0	2.6	1.4		
2.) ผู้ใหญ่บ้านประกาศแจ้ง ข่าวสารเกี่ยวกับ สถานการณ์โควิด-19 ของ ทางราชการให้ประชาชน ทราบอย่างสม่ำเสมอ	จำนวน	302	90	16	12	4	4.59	0.776
	ร้อยละ	71.2	21.2	3.8	2.8	0.9		
3.)	จำนวน							
	ร้อยละ							
4.) ผู้ใหญ่บ้านกระทำตนให้ เป็นตัวอย่างแก่ประชาชน ตามที่ทางราชการแนะนำ ในสถานการณ์โควิด-19	จำนวน	293	99	17	10	5	4.57	0.781
	ร้อยละ	69.1	23.3	4.0	2.4	1.2		
5.) ผู้ใหญ่บ้านคอยสร้างความ สามัคคีและความ สามัคคีให้เกิดขึ้นใน	จำนวน	292	97	20	10	5	4.56	0.791
	ร้อยละ	68.9	22.9	4.7	2.4	1.2		

หมู่บ้านในช่วงประกาศใช้ พรก.ฉุกเฉินฯ									
โดยสามารถสรุปค่าเฉลี่ย X Bar และค่า S.D. รวมของทั้ง 4 ข้อได้ ดังนี้	เฉลี่ย	295	95	18	11	5	4.567	0.792	
	ร้อยละ	69.6	22.3	4.4	2.6	1.2			
2.ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย									
1.) ผู้ใหญ่บ้านประธาน เจ้าหน้าที่ของรัฐจับกุม ผู้กระทำความผิด หรือ สงสัยว่าจะกระทำความผิด ตามพรก.ฉุกเฉินฯอย่าง เคร่งครัดจริงจัง	จำนวน	285	104	19	11	5	4.54	0.798	
	ร้อยละ	67.2	24.5	4.5	2.6	1.2			
2.) ผู้ใหญ่บ้านร่วมกับ หน่วยงานอื่นๆ ในการตั้ง ด่านเฝ้าระวังยับยั้งการ ระบาดของโรคโควิด-19 อย่างเข้มข้น	จำนวน	307	85	18	9	5	4.60	0.771	
	ร้อยละ	72.4	20.0	4.2	2.1	1.2			
3.) ผู้ใหญ่บ้านอำนวยความสะดวก/จัด ให้มีการฝึกกำลังใน หมู่บ้านและเข้าร่วมในการ สอดส่องดูแลป้องกันโรค โควิด-19 ตลอดเวลา	จำนวน	286	107	14	11	6	4.55	0.800	
	ร้อยละ	67.5	25.2	3.3	2.6	1.4			
4.) ผู้ใหญ่บ้านรักษาความสงบ และป้องกันทุกภัยของ ประชาชนในช่วง สถานการณ์โควิด-19อย่าง เข้มข้นจริงจัง	จำนวน	294	95	20	9	6	4.56	0.800	
	ร้อยละ	69.3	22.4	4.7	2.1	1.4			
โดยสามารถสรุปค่าเฉลี่ย X Bar และค่า S.D. รวมของทั้ง 4 ข้อได้ ดังนี้	เฉลี่ย	293	98	18	10	6	4.562	0.792	
	ร้อยละ	69.1	23.0	4.2	2.3	1.3			

3.ด้านการบริการ								
1.) ผู้ใหญ่บ้านมีการแจ้งเตือนระดับความเสี่ยงที่อาจเป็นอันตรายต่อการสัมผัสเชื้อให้แก่ชาวบ้านอย่างทั่วถึงและตลอดเวลา	จำนวน	297	97	18	8	4	4.59	0.744
	ร้อยละ	70.0	22.9	4.2	1.9	0.9		
2.) ในกรณีประชาชนติดหรือสัมผัสเชื้อโควิด-19 ผู้ใหญ่บ้านทำหน้าที่รับแจ้งอย่างแข็งขัน	จำนวน	304	86	21	8	5	4.59	0.772
	ร้อยละ	71.7	20.3	5.0	1.9	1.2		
3.) ผู้ใหญ่บ้านออกหนังสือกักตัวตามกำหนดเวลาให้แก่ประชาชนที่ติดหรือสัมผัสเชื้อโควิด-19 ในพื้นที่อย่างรวดเร็ว	จำนวน	283	102	24	10	5	4.53	0.804
	ร้อยละ	66.7	24.1	5.7	2.4	1.2		
4.) ผู้ใหญ่บ้านออกตรวจเยี่ยมผู้ป่วย หรือผู้สัมผัสเชื้อโควิด-19 ตามบ้าน Home Isolation (HI) อย่างสม่ำเสมอ	จำนวน	282	106	18	11	7	4.52	0.831
	ร้อยละ	66.5	25.0	4.2	2.6	1.7		
5.) ผู้ใหญ่บ้านทำหน้าที่เป็นเจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวกในศูนย์พักคอย Community Isolation (CI) เป็นอย่างดี	จำนวน	287	96	26	9	6	4.53	0.819
	ร้อยละ	67.7	22.6	6.1	2.1	1.4		
6.) ผู้ใหญ่บ้านช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ประชาชนที่	จำนวน	292	97	21	10	4	4.56	0.775
	ร้อยละ	68.9	22.9	5.0	2.4	0.9		

ประสพภัยจากโรคโควิด-19 อย่างเต็มที่								
7.) ผู้ใหญ่บ้านได้ดำเนินการระดมทุนในหมู่บ้านเพื่อใช้ในการสนับสนุนด้านอาหารเพื่อใช้ดำรงชีพให้แก่ครอบครัวผู้ติดเชื้อโควิด-19 ในช่วงล็อกดาวน์ประเทศ อย่างเต็มกำลัง	จำนวน	287	95	24	11	7	4.52	0.848
	ร้อยละ	67.7	22.4	5.7	2.6	1.7		
โดยสามารถสรุปค่าเฉลี่ย \bar{X} Bar และค่า S.D. รวมของทั้ง 7 ข้อได้ดังนี้	เฉลี่ย	290	97	22	10	5	4.548	0.799
	ร้อยละ	68.4	22.9	5.1	2.3	1.3		
สรุปค่าเฉลี่ยรวมทั้ง 3 ด้าน 15 ข้อ	จำนวน	293	97	20	10	5	4.559	0.794
	ร้อยละ	69.0	22.7	4.5	2.4	1.3		

ตารางที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านความคิดเห็นของประชาชนกลุ่มตัวอย่าง

จากการสำรวจกลุ่มประชากรตัวอย่างจำนวน 424 คน ในภาพรวมพบว่า ประชาชนในพื้นที่มีระดับความเห็นด้วยมากที่สุดต่อบทบาทการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในช่วงสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 มากถึง เฉลี่ยร้อยละ 69.0 และมีระดับความเห็นด้วยในระดับอื่นๆ ลดหลั่นลงมาตามลำดับ เช่น เห็นด้วยมากเฉลี่ยร้อยละ 22.7 เห็นด้วยปานกลางเฉลี่ยร้อยละ 4.5 เห็นด้วยน้อยเฉลี่ยร้อยละ 2.4 และเห็นด้วยน้อยที่สุดในระดับเฉลี่ยร้อยละ 1.3 ซึ่งทำให้เห็นได้ว่าด้านการปกครองประชาชน เป็นบทบาทที่ประชาชนให้ความสำคัญมากที่สุดซึ่งสามารถคิดค่าเฉลี่ยออกมาได้ถึงร้อยละ 69.6 และสามารถสรุปค่าเฉลี่ย \bar{x} ได้เท่ากับ 4.559 และสรุปค่าเฉลี่ย S.D. ได้เท่ากับ 0.794

ซึ่งอาจสรุปเบื้องต้นได้ว่าประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นและการมีการรับรู้ต่อบทบาทการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในช่วงสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 ในด้านการปกครองประชาชนในพื้นที่มากที่สุด และให้ความคิดเห็นในด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย และด้านการบริการลดหลั่นกันไปตามลำดับ

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคาดหวังต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านต่อไป ในอนาคต

ความคาดหวังต่อบทบาทการปฏิบัติ หน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านต่อไปใน อนาคต	ระดับความคาดหวังต่อการปฏิบัติหน้าที่							
	สรุป	คาดหวัง มากที่สุด 5	คาดหวัง มาก 4	คาดหวัง ปาน กลาง 3	คาดหวัง น้อย 2	คาดหวัง น้อย ที่สุด 1	\bar{x}	S.D.
1.ความคาดหวังด้านการปกครองประชาชน								
1.) ประชาชนต้องการให้ ผู้ใหญ่บ้านจัดให้มีการ ควบคุมดูแลประชาชนให้ ปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบ แบบแผนในสถานการณ์ โรคติดต่ออื่นๆ	จำนวน	325	73	23	0	3	4.69	0.639
	ร้อยละ	76.7	17.2	5.4	0.0	0.7		
2.) ประชาชนต้องการให้ ผู้ใหญ่บ้านจัดให้มีการ ประกาศแจ้งข่าวสาร เกี่ยวกับการระบาดของโรค อุบัติใหม่ให้ลูกบ้านทราบ อย่างจริงจัง	จำนวน	337	65	18	2	2	4.73	0.607
	ร้อยละ	79.5	15.3	4.2	0.5	0.5		
3.) ประชาชนต้องการให้ ผู้ใหญ่บ้านได้กระทำตนให้ เป็นตัวอย่างที่ดีตามที่ ราชการแนะนำใน สถานการณ์โรคอุบัติใหม่ ต่างๆ	จำนวน	333	71	16	2	2	4.72	0.601
	ร้อยละ	78.5	16.7	3.8	0.5	0.5		
4.) ประชาชนต้องการให้ ผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้สร้างความ	จำนวน	333	68	19	1	3	4.71	0.627
	ร้อยละ	78.5	16.0	4.5	0.2	0.7		

สมานฉันท์และความ สามัคคีให้เกิดขึ้นภายใน หมู่บ้านในช่วงประกาศใช้ พรก.ฉุกเฉิน									
โดยสามารถสรุปค่า X Bar และค่า S.D. รวมของทั้ง 4 ข้อได้ดังนี้	เฉลี่ย	332	69	19	1	3	4.712	0.618	
	ร้อยละ	78.3	16.3	4.5	0.3	0.6			
2.ความคาดหวังด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย									
1.) ประชาชนต้องการให้ ผู้ใหญ่บ้านมีการประสาน กับเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อ ดำเนินการจับกุมผู้กระทำ ความผิด หรือสงสัยว่าจะ เกิดเหตุขึ้นในหมู่บ้าน	จำนวน	341	61	18	1	3	4.74	0.616	
	ร้อยละ	80.4	14.4	4.2	0.2	0.7			
2.) ประชาชนต้องการให้ ผู้ใหญ่บ้านมีการร่วมมือกับ องค์กรหรือหน่วยงานอื่นๆ เพื่อเฝ้าระวังป้องกันโรค อุบัติใหม่อื่นๆที่กำลังจะ เกิดขึ้น	จำนวน	342	61	18	1	2	4.75	0.588	
	ร้อยละ	80.7	14.4	4.2	0.2	0.5			
3.) ประชาชนต้องการให้ ผู้ใหญ่บ้านมีการฝึกกำลัง ร่วมกับประชาชนในการ สอดส่องดูแลการระบาด ของโรคอุบัติใหม่อื่นๆเพื่อ ป้องกันไม่ให้เกิดขึ้นใน หมู่บ้าน	จำนวน	340	63	14	1	3	4.74	0.612	
	ร้อยละ	80.2	14.9	4.0	0.2	0.7			
4.) ประชาชนต้องการให้ ผู้ใหญ่บ้าน ควรจัดให้มีการ รักษาความสงบและ ป้องกันทุกภัยและ	จำนวน	339	62	19	3	1	4.73	0.597	
	ร้อยละ	80.0	14.6	4.5	0.7	0.2			

โรคติดต่ออื่นๆ ของ ประชาชนในพื้นที่อย่าง ต่อเนื่อง									
โดยสามารถสรุปค่า X Bar และค่า S.D. รวมของทั้ง 4 ข้อได้ดังนี้	เฉลี่ย	340	62	17	2	2	4.740	0.603	
	ร้อยละ	80.3	14.6	4.2	0.3	0.5			
3. ความคาดหวังด้านการบริการ									
1.) ประชาชนต้องการให้ ผู้ใหญ่บ้านควรถัดให้มีกร แจ้งประกาศของทาง ราชการให้ประชาชนทราบ ถึงข่าวสารต่างๆ	จำนวน	348	55	17	2	2	4.76	0.591	
	ร้อยละ	82.1	13.0	4.0	0.5	0.5			
2.) ประชาชนต้องการให้ ผู้ใหญ่บ้านทำหน้าที่เป็น ผู้รับแจ้งและช่วยเหลือใน กรณีที่มีชาวบ้านเกิดการ สัมผัสเชื้อโรคที่เกิดขึ้นใหม่ ในพื้นที่	จำนวน	336	69	24	4	2	4.73	0.612	
	ร้อยละ	79.2	15.8	3.8	0.7	0.5			
3.) ประชาชนต้องการให้มีการ ออกหนังสือกักตัวสำหรับ กรณีชาวบ้านที่สัมผัสเชื้อ โรคระบาดอื่นๆ	จำนวน	325	69	24	4	2	4.68	0.668	
	ร้อยละ	76.7	16.3	5.7	0.9	0.5			
4.) ประชาชนต้องการให้มีการ ออกตรวจเยี่ยมและ สนับสนุนผู้ป่วยที่ต้องกัก ตัวด้วยโรคติดต่ออื่นๆที่ บ้าน Home Isolation (HI)	จำนวน	332	64	23	2	3	4.70	0.658	
	ร้อยละ	78.3	15.1	5.4	0.5	0.7			
5.) ประชาชนต้องการให้มีการ ร่วมมือกันกับทาง อบต. เปิดศูนย์พักคอย Community Isolation (CI)	จำนวน	329	59	32	2	2	4.68	0.675	
	ร้อยละ	77.6	13.9	7.5	0.5	0.5			

6.) ประชาชนต้องการให้มีการ ประสานงานและรณรงค์ การฉีดวัคซีนป้องกันโรค อื่นๆแก่ประชาชนในพื้นที่	จำนวน	345	56	20	1	2	4.75	0.595
	ร้อยละ	81.4	13.2	4.7	0.2	0.5		
7.) ประชาชนต้องการให้ ผู้ใหญ่บ้านเป็นศูนย์กลาง ในการระดมทุนเพื่อใช้ใน การจัดหาอาหารและ สิ่งของจำเป็นเพื่อช่วยเหลือ ชาวบ้านในกลุ่มที่ต้องกัก ตัวจากการสัมผัสเชื้อ	จำนวน	338	54	28	2	2	4.71	0.652
	ร้อยละ	79.7	12.7	6.6	0.5	0.5		
โดยสามารถสรุปค่า X Bar และค่า S.D. รวมของทั้ง 7 ข้อได้ดังนี้	เฉลี่ย	336	61	24	2	2	4.715	0.635
	ร้อยละ	79.3	14.3	5.4	0.5	0.5		
สรุปค่าเฉลี่ยรวมทั้ง 3 ด้าน 15 ข้อ	เฉลี่ย	336	64	20	2	2	4.722	0.618
	ร้อยละ	79.3	15.0	4.7	0.5	0.5		

ตารางที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทของ

ผู้ใหญ่บ้าน

จากการสำรวจกลุ่มประชากรตัวอย่างจำนวน 424 คน ในภาพรวมพบว่า ประชาชนในพื้นที่ มีระดับความคาดหวังมากที่สุดต่อบทบาทการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในช่วงสถานการณ์โรคระบาดอื่นๆ ต่อไปในอนาคต มากถึงเฉลี่ยร้อยละ 79.3 และมีระดับความคาดหวังในระดับอื่นๆ ลดหลั่นลงมาตามลำดับ เช่น คาดหวังมากเฉลี่ยร้อยละ 15.0 คาดหวังปานกลางเฉลี่ยร้อยละ 4.7 คาดหวังน้อยเฉลี่ยร้อยละ 0.4 และคาดหวังน้อยที่สุดในระดับเฉลี่ยร้อยละ 0.5 ซึ่งทำให้เห็นได้ว่า ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย เป็นบทบาทที่ประชาชนต้องการ และให้ความคาดหวังมากที่สุด หากเกิดเหตุการณ์ระบาดของโรคอุบัติใหม่ในสังคมไทย ซึ่งสามารถคิดค่าเฉลี่ยออกมาได้ถึงร้อยละ 80.3 รองลงมา คือด้านการบริการซึ่งคิดค่าเฉลี่ยได้ร้อยละ 79.3 และด้านการปกครองประชาชนคิดค่าเฉลี่ยได้ที่ร้อยละ 78.3 และสามารถสรุปค่าเฉลี่ย \bar{x} ได้เท่ากับ 4.722 และสรุปค่าเฉลี่ย S.D. ได้เท่ากับ 0.618

ผลการวิเคราะห์ค่า S.D. ของด้านการรับรู้ต่อบทบาทการปฏิบัติหน้าที่ในช่วงโควิด-19 ที่ผ่านมาได้ค่า S.D. = 0.618 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าค่า S.D. ของด้านความคาดหวังต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในอนาคตที่ได้ค่า S.D. = 0.794 อ่านค่าได้ว่าการกระจายตัวต่ำ ประชาชนตอบไปในทิศทางเดียวกันเป็นส่วนใหญ่ ส่วนกรณีนี้ ค่าความคาดหวังต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในอนาคตได้ค่า $\bar{x} = 4.722$ มีค่าสูงกว่า $\bar{x} = 4.559$ ของค่าการรับรู้ต่อบทบาทการปฏิบัติหน้าที่ในช่วงโควิด-19 ที่ผ่านมา แต่ค่า S.D. ต่ำกว่าแปลว่าค่าการรับรู้ต่อบทบาทการปฏิบัติหน้าที่ในช่วงโควิด-19 ที่ผ่านมา ที่แสดงแม้จะได้คะแนนสูงแต่ยังต่ำกว่าค่าความคาดหวังต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในอนาคต ซึ่งคนตอบเห็นไปในทางเดียวกันเนื่องจาก ค่า S.D. ต่ำ

ค่าช่องว่าง (GAP) ระหว่างความคาดหวังต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในอนาคต กับการรับรู้บทบาทการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในช่วงสถานการณ์โควิด-19 ที่ผ่านมา ($\bar{x} = 4.722 - \bar{x} = 4.559$) มีค่าช่องว่างอยู่ที่ $\bar{x} = 0.163$ แปลว่า การรับรู้บทบาทการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในช่วงสถานการณ์โควิด-19 ที่ผ่านมา น้อยกว่าค่าความคาดหวังต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในอนาคตคิดเป็น $(0.163/4.722)*100 =$ ร้อยละ 3.45 ซึ่งต่ำกว่าที่คาดหวังไม่มาก

เมื่อดูค่าเพื่อเปรียบเทียบข้อมูลจากกลุ่มอายุกับด้านการรับรู้บทบาทการปฏิบัติหน้าที่และด้านความคาดหวังต่อไปในอนาคต พบว่า Sig = 0.000 F = 24.871 กรณีนี้แปลว่าอายุต่างกัน ความเห็นในเรื่องนี้จะต่างกัน โดยกลุ่มที่ 1 อายุ 18-25 ปี จะแตกต่างจากกลุ่มอื่นอย่างมีนัยสำคัญ 0.05 สรุปโดยรวมคือกลุ่มอายุ 18-25 ปี ซึ่งเป็นกลุ่มหนุ่มสาว จะคิดไม่เหมือนกลุ่มอื่นๆ

เมื่อเปรียบเทียบข้อมูลจากกลุ่มการศึกษากับด้านการรับรู้บทบาทการปฏิบัติหน้าที่ พบว่า Sig = 0.031 F = 2.783 ผลการวิเคราะห์พบว่าด้านบทบาทการปฏิบัติหน้าที่ ต่างกันจากกลุ่มอื่นอย่างมีนัยสำคัญ 0.05 และด้านความคาดหวังต่อไปในอนาคต Sig = 0.567 F = 0.776 ผลการวิเคราะห์พบว่าด้านความคาดหวัง ไม่ต่างกันจากกลุ่มอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 ยกเว้นกลุ่มที่ 3 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สรุปได้ว่ากลุ่มที่ 3 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งอาจเป็นประชากรกลุ่มเดียวกับกลุ่มหนุ่มสาวตามกรณีอายุ ซึ่งจะคิดไม่เหมือนกับกลุ่มอื่นๆ อยู่บ้างระดับหนึ่ง

เมื่อเปรียบเทียบข้อมูลจากกลุ่มอาชีพหลักกับด้านการรับรู้บทบาทการปฏิบัติหน้าที่ พบว่า Sig = 0.000 F = 4.710 ผลการวิเคราะห์พบว่าด้านบทบาทการปฏิบัติหน้าที่ ต่างกันจากกลุ่มอื่นอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 และด้านความคาดหวังต่อไปในอนาคต พบว่า Sig = 0.000 F = 4.411 ผลการวิเคราะห์พบว่าด้านความคาดหวังต่อไปในอนาคต แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 โดยทั้ง 2 ด้าน สรุปได้ว่ากลุ่มที่ 7 หรือกลุ่มที่ว่างงานคือกลุ่มประชากรที่อาจไม่ได้รับการส่งเสริมจากระบบของหน่วยงานต่างๆ จึงทำให้มีแนวความคิดที่แตกต่างจากกลุ่มอื่นอยู่มากพอสมควร

เมื่อเปรียบเทียบข้อมูลจากกลุ่มแหล่งที่อยู่อาศัยกับด้านการรับรู้การปฏิบัติหน้าที่ พบว่า Sig = 0.000 F = 16.963 และด้านความคาดหวังต่อไปในอนาคต Sig = 0.000 F = 30.709 ผลการวิเคราะห์พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 สรุปสาเหตุความแตกต่างเนื่องมาจากการที่มีชื่ออยู่ในหมู่บ้าน และไม่มีชื่ออยู่ในหมู่บ้านซึ่งอาจทำให้ได้รับการบริการจากผู้ใหญ่บ้านที่แตกต่างกันออกไปด้วยระเบียบ และวิธีการปฏิบัติของส่วนกลางที่กำหนดไว้

เมื่อเปรียบเทียบข้อมูลจากกลุ่มประวัติการได้รับวัคซีนกับด้านการรับรู้การปฏิบัติหน้าที่ พบว่า Sig = 0.722 F = 0.519 และด้านความคาดหวังต่อไปในอนาคต Sig = 0.697 F = 0.553 ผลการวิเคราะห์พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 สรุปได้ว่าการรับวัคซีนในระดับไหนไม่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน เพราะถือได้ว่าเป็นเรื่องของส่วนบุคคลเอง

เมื่อเปรียบเทียบข้อมูลจากกลุ่มคนในครอบครัวเคยติดเชื้อโควิด-19 กับด้านการรับรู้การปฏิบัติหน้าที่ พบว่า Sig = 0.015 F = 5.929 และด้านความคาดหวังต่อไปในอนาคต Sig = 0.065 F = 3.433 ผลการวิเคราะห์พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 สรุปได้ว่าการที่ประชากรที่เคยติดเชื้อ หรือไม่เคยติดเชื้อก็ได้รับการปฏิบัติในระดับเดียวกันจึงส่งผลให้ไม่ต่างกันในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน

และเมื่อเปรียบเทียบข้อมูลจากกลุ่มที่เป็นอาสาสมัครสาธารณสุขหรือไม่เป็นกับด้านการรับรู้การปฏิบัติหน้าที่ พบว่า Sig = 0.459 F = 0.550 และด้านความคาดหวังต่อไปในอนาคต Sig = 0.293 F = 1.107 ผลการวิเคราะห์พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 สรุปได้ว่ากลุ่มประชากรที่จะเป็นอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) หรือไม่ได้เป็นก็ตามต่างได้รับการปฏิบัติจากผู้ใหญ่บ้านอย่างเท่าเทียมกัน

จากผลการวิจัยเชิงปริมาณ ทำให้สามารถสรุปผลที่ได้หลังจากการวิเคราะห์ข้อมูล จากทุกๆ ด้านของงานวิจัยเรื่อง การรับรู้บทบาทและความคาดหวังของประชาชนต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน ในช่วงสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 ในมุมมองของประชาชนในพื้นที่ กรณีศึกษา : บ้านหนองไผ่ หมู่ที่ 3 ตำบลทุ่งทอง อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี สามารถตอบคำถามการวิจัยครั้งนี้ได้ว่า

ซึ่งในตอนนี้อาจสรุปเบื้องต้นได้ว่าประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่ให้ความคาดหวังต่อบทบาทการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในช่วงสถานการณ์โรคระบาดอื่นๆ ที่อาจเกิดขึ้นใหม่ในอนาคต ต่อด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยในพื้นที่มากที่สุด และให้ความคิดเห็นในด้านการบริการ และด้านการปกครองประชาชนลดหลั่นกันไปตามลำดับ

4.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคาดหวังต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน ต่อไปในอนาคต

ในหัวข้อ 4.4 ผู้วิจัยได้ใช้ตารางเพื่อนำเสนอระดับความสำคัญต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านต่อไปในอนาคต โดยการใช้ตารางที่ได้จากผลการวิจัยรวม 3 ตาราง คือตารางที่ 4.4.1 จะเป็นตารางที่แสดงระดับความสำคัญทั้ง 3 ด้านระดับความสำคัญมากที่สุด ตารางที่ 4.4.2 คือตารางที่แสดงระดับความสำคัญทั้ง 3 ด้านในระดับความสำคัญปานกลาง และตารางที่ 4.4.3 คือตารางที่แสดงระดับความสำคัญทั้ง 3 ด้านในระดับความสำคัญน้อยสุด ซึ่งมีค่าที่แสดงและรายละเอียดดังนี้

ลำดับตารางความสำคัญระดับมากที่สุดในมุมมองของประชาชน			
ด้านการปฏิบัติหน้าที่	จำนวน (คน)	ร้อยละ	ลำดับ
1.) ด้านการปกครองประชาชน	78	18.4	2
2.) ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย	63	16.0	3
3.) ด้านการบริการ	278	65.6	1
รวม	424	100.0	

ตารางที่ 4.4.1 ลำดับตารางความสำคัญระดับมากที่สุดในมุมมองของด้านการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน

จากตารางลำดับความสำคัญด้านการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน ด้านที่ประชาชนให้ความสำคัญระดับมากที่สุด คือ ด้านการบริการ มีประชาชนให้ความสำคัญมากถึง 278 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 65.6 ของประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ลำดับตารางความสำคัญระดับปานกลางในมุมมองของประชาชน			
ด้านการปฏิบัติหน้าที่	จำนวน (คน)	ร้อยละ	ลำดับ
1.) ด้านการปกครองประชาชน	67	15.8	2
2.) ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย	311	73.3	1
3.) ด้านการบริการ	46	10.8	3
รวม	424	100.0	

ตารางที่ 4.4.2 ลำดับตารางความสำคัญระดับปานกลางของด้านการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน

จากตารางลำดับความสำคัญด้านการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน ด้านที่ประชาชนให้ความสำคัญระดับปานกลาง คือ ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย มีประชาชนให้ความสำคัญถึง 311 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 73.3 ของประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ลำดับตารางความสำคัญระดับน้อยที่สุดในมุมมองของประชาชน			
ด้านการปฏิบัติหน้าที่	จำนวน (คน)	ร้อยละ	ลำดับ
1.) ด้านการปกครองประชาชน	272	64.2	1
2.) ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย	52	12.3	3
3.) ด้านการบริการ	100	23.6	2
รวม	424	100.0	

ตารางที่ 4.4.3 ลำดับตารางความสำคัญระดับน้อยที่สุดของด้านการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน

จากตารางลำดับความสำคัญด้านการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน ด้านที่ประชาชนให้ความสำคัญระดับน้อยที่สุด คือ ด้านการปกครองประชาชน มีประชาชนให้ความสำคัญเพียง 272 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 64.2 ของประชากรกลุ่มตัวอย่าง

สรุปลำดับการให้ความสำคัญของด้านการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 รวมถึงโรคระบาดอื่นๆ ในอนาคต ประชาชนในพื้นที่มีการให้ความสำคัญและเห็นควรว่าต้องปฏิบัติก่อนตามผลการวิเคราะห์สามารถสรุปได้ดังนี้

ด้านการบริการ เป็นลำดับที่ประชาชนให้ความสำคัญมากที่สุด

ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย เป็นลำดับที่ประชาชนให้ความสำคัญในระดับปานกลาง

ด้านการปกครองประชาชน เป็นลำดับที่ประชาชนให้ความสำคัญในระดับน้อยที่สุด

4.5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นต่อด้านการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน ต่อไปในอนาคตของในแต่ละด้านของการปฏิบัติหน้าที่

ความคิดเห็นต่อบทบาทการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน		
ด้านการปกครองประชาชน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1.) ดีแล้ว ไม่ต้องปรับปรุง	414	97.6
2.) อื่นๆ ควรปรับปรุง	10	2.4
รวม	424	100.0

ตารางที่ 4.5.1 ความคิดเห็นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในด้านการปกครองประชาชน

จากตารางผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านด้านการปกครองประชาชน ประชาชนส่วนใหญ่เห็นควรว่า คืออยู่แล้ว ไม่ต้องปรับปรุง จำนวน 414 คน คิดเป็นร้อยละ 97.6 และประชาชนที่มีข้อเสนอแนะ จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.4 ของประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ความคิดเห็นต่อบทบาทการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน		
ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1.) ดีแล้ว ไม่ต้องปรับปรุง	415	97.9
2.) อื่นๆ ควรปรับปรุง	9	2.1
รวม	424	100.0

ตารางที่ 4.5.2 ความคิดเห็นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย

จากตารางวิเคราะห์ผลความคิดเห็นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย ประชาชนส่วนใหญ่เห็นควรว่า คืออยู่แล้ว ไม่ต้องปรับปรุง จำนวน 415 คน คิดเป็นร้อยละ 97.9 และประชาชนที่มีข้อเสนอแนะ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.1 ของประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ความคิดเห็นต่อบทบาทการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน		
ด้านการบริการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1.) ดีแล้ว ไม่ต้องปรับปรุง	411	96.9
2.) อื่นๆ ควรปรับปรุง	13	3.1
รวม	424	100.0

ตารางที่ 4.5.3 ความคิดเห็นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในด้านการบริการ

จากตารางวิเคราะห์ผลความคิดเห็นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านด้านการบริการประชาชนส่วนใหญ่เห็นควรว่า คืออยู่แล้ว ไม่ต้องปรับปรุง จำนวน 411 คน คิดเป็นร้อยละ 96.9 และประชาชนที่มีข้อเสนอแนะ จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 3.1 ของประชากรกลุ่มตัวอย่าง

รวมทั้งสามารถแยกในส่วนข้อเสนอแนะจากผู้ตอบแบบสอบถามที่มีข้อเสนออื่นๆ เพิ่มเติมเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงวิธีการพัฒนาบทบาทการปฏิบัติหน้าที่เพิ่มเติมได้ในระยะถัดไป ดังนี้

จากข้อเสนอแนะที่มีระดับคะแนนที่อยู่ในระดับน้อยคิดเป็นค่าร้อยละเฉลี่ยรวมอยู่ที่ร้อยละ 2.53 ของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ทำการแยกประเด็นข้อเสนอออกมาเป็นรายด้านดังนี้

ด้านการปกครองประชาชน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนที่ตอบมีข้อเสนอแนะว่า การปฏิบัติงานด้านนี้ให้ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ ให้มีการสื่อสารผ่านทางระบบ Online และช่องทาง Offline อย่างทั่วถึง ควรให้ข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็วเมื่อโรคแพร่ระบาดและวิธีควบคุม ต้องปกครองอย่างจริงจังมีการจับกุมผู้ฝ่าฝืนหรือกระทำความผิดแบบจริงจัง ต้องมีการประกาศแจ้งเตือนต้นว่าบ้านละแวกไหนมีคนกำลังติดเชื้อ เป็นจำนวนเท่าไร เพื่อให้ทุกคนระมัดระวังตัวได้มากขึ้น และปรับตัวให้ไว้ตามสถานการณ์ที่กำลังเกิดขึ้น

ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนที่ตอบข้อเสนอแนะว่า การปฏิบัติหน้าที่ให้ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ ต้องดูทางราชการว่าเมื่อเกิดโรคระบาดขึ้น ควรทำแผนปฏิบัติการไว้เพื่อรองรับ ควรสื่อสาร เผยแพร่คำแนะนำ การป้องกันการติดเชื้อ และการดูแลรักษาให้ประชาชนทราบ ควรมีระบบติดตามอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งระบบติดตามปฏิบัติการ และให้ความรู้รวมทั้งกระบวนการ/วิธีการ motivate เพื่อให้เกิดการรับผิดชอบต่อสังคม ควรต้องดูแลอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ หรือออกตรวจบ่อยๆ และควรประชาสัมพันธ์ให้ลูกบ้านตระหนักถึงโรคระบาดให้มากขึ้น

ด้านการบริการ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนที่ตอบข้อเสนอแนะว่า ต้องการให้มีการปรับปรุงด้านนี้ให้มากขึ้นกว่าเดิม ปฏิบัติตามสถานการณ์ในตอนนั้นๆ ควรมีระบบ SOS รองรับในการขอความช่วยเหลือ ใช้ระบบ Network ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การบริการที่รวดเร็วทั้งถึงโดยการนำเทคโนโลยีเข้ามาเพื่อเพิ่มความรวดเร็ว และประสานงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในเชิงป้องกันก่อนการรักษา ระหว่างและหลังการรักษา จัดตั้งจิตอาสาประชาชนทั้งไปในการให้บริการในสถานการณ์ต่างๆ ทั้งอาสาแรงกาย หรือสิ่งของจำเป็นต่างๆ ควรแจ้งข่าวสารต่างๆ ให้ทั่วถึงและรวดเร็ว ควรจัดหาถุงยังชีพเพิ่มเมื่อตอนกักตัว หรือออกให้บริการให้ถึงบ้านเพราะหากต้องกักตัวชาวบ้านจะไม่สามารถออกมาหาซื้ออาหารได้

ผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณ

คำถามการวิจัย ข้อที่ 1 ประชาชนในพื้นที่ที่กรณีศึกษามีความคิดเห็นถึงการรับรู้ต่อบทบาทการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน ในช่วงสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 อยู่ในระดับใด

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลทำให้ทราบว่าประชาชนในพื้นที่ที่มีความคิดเห็นและการรับรู้ต่อบทบาทการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน ในช่วงสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 ตั้งแต่เริ่มระบาดจนถึงปัจจุบันอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 3 ด้านซึ่งมีค่าเฉลี่ยรวมถึงร้อยละ 69.0 โดยด้านที่ประชาชนมีความเห็นชอบและพึงพอใจสูงสุดคือด้านการปกครองประชาชนมากที่สุด ซึ่งหาค่าเฉลี่ยได้ที่ร้อยละ 69.6 ลำดับรองลงมาคือด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย ซึ่งหาค่าเฉลี่ยได้ที่ร้อยละ 69.1 และด้านการบริการ ซึ่งหาค่าเฉลี่ยได้ที่ร้อยละ 68.4 ตามลำดับ จึงพอสรุปได้ว่าประชาชนในพื้นที่ที่มีความคิดเห็นและความพึงพอใจต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านตั้งแต่มีการระบาดของสถานการณ์โควิด-19 อยู่ในระดับสูง

คำถามการวิจัย ข้อที่ 2 ผู้ดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านควรปรับปรุงวิธีการปฏิบัติหน้าที่อย่างไรเพื่อตอบสนองความคาดหวังและการรับรู้ของประชาชนในพื้นที่ ในช่วงสถานการณ์โรคโควิด-2019 และสถานการณ์โรคระบาดอื่นๆ ต่อไปในอนาคต

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลทำให้ทราบว่าประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่มีความคาดหวังต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในช่วงสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 และโรคระบาดอื่นๆ ต่อไปในอนาคตอยู่ในระดับคาดหวังสูงที่สุดทั้ง 3 ด้านซึ่งมีค่าเฉลี่ยรวมถึงร้อยละ 79.3 โดยด้านที่ประชาชนมีความคาดหวังไว้มากที่สุดคือด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยในพื้นที่มากที่สุด ซึ่งหาค่าเฉลี่ยได้ที่ร้อยละ 80.3 ลำดับรองลงมาคือด้านการบริการ ซึ่งหาค่าเฉลี่ยได้ที่ร้อยละ 79.3 และด้านการปกครองประชาชน ซึ่งหาค่าเฉลี่ยได้ที่ร้อยละ 78.3 ตามลำดับ จึงพอสรุปได้ว่าผู้ดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านต้องเน้นการให้ความสำคัญในด้านการบริการประชาชนในพื้นที่ เมื่อยามที่มีการระบาดของโรคระบาดอื่นๆ ให้มากเพื่อสนองตอบความต้องการของประชาชนในพื้นที่ แล้วค่อยเน้นย้ำหรือเพิ่มเติมการปฏิบัติหน้าที่ของด้านอื่นๆ ขึ้นมาตามลำดับความคาดหวังที่ประชาชนต้องการ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ส่วนคำถามที่ถูกถอดออกมาจากแบบสอบถามเชิงปริมาณ ผู้วิจัยสามารถถอดคำถามเพื่อนำมาเป็นคำถามเชิงคุณภาพ ที่จะถูกนำไปใช้เพื่อสัมภาษณ์แบบเฉพาะเจาะจงได้มาดังนี้

- 1.) ท่านคิดว่าผู้ใหญ่วัยควรปฏิบัติตนอย่างไรในสถานการณ์ที่อาจเกิดโรคระบาดอื่น ๆ ขึ้นเพื่อให้ประชาชนกลุ่มที่มีอายุ 18-25 ปี ในพื้นที่ได้เข้ามีส่วนร่วมในการเป็นประชาชนที่สามารถรับรู้และตอบสนองต่อผลการปฏิบัติงานของผู้ใหญ่วัยทั้ง 3 ด้านให้มากขึ้นได้
- 2.) ท่านคิดว่าประชาชนกลุ่มว่างงานในพื้นที่ ผู้ใหญ่วัยควรส่งเสริมอย่างไรเพื่อให้ประชาชนกลุ่มนี้เข้ามามีส่วนรับรู้ต่อกิจกรรม และการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่วัยทั้ง 3 ด้านในสถานการณ์ที่อาจเกิดการระบาดของโรคอุบัติใหม่อื่น ๆ อีกในอนาคต
- 3.) กลุ่มประชาชนแฝง หรือประชาชนที่ไม่มีชื่อแต่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ผู้ใหญ่วัยควรปฏิบัติอย่างไรเพื่อให้ประชาชนกลุ่มนี้เข้ามารับรู้บทบาทการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่วัยทั้ง 3 ด้านให้มากขึ้น

โดยหลังจากสัมภาษณ์แบบเฉพาะเจาะจงจากทั้ง 10 คน ตามรายละเอียดที่กล่าวแล้วในบทที่ 3 สามารถสรุปแนวทางแบบภาพรวมซึ่งสังเกตได้ว่าลักษณะคำถามที่ได้จะมุ่งเน้นไปยังกลุ่มที่แสดงความคิดเห็นเป็นคะแนนในกลุ่มต่ำ ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มประชาชนที่มีอายุในช่วง 18-25 ปี , ประชาชนกลุ่มว่างงาน และกลุ่มประชากรแฝง (ประชาชนที่ไม่มีชื่อแต่มีบ้านพักอาศัยอยู่ในพื้นที่) ซึ่งลักษณะคำตอบเมื่อสรุปแล้วทั้ง 3 กลุ่มเป้าหมายจะมีคำตอบไปในทิศทางเดียวกันซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

ด้านการปกครองประชาชน ของทั้ง 3 กลุ่มเป้าหมาย พบข้อเสนอแนะเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงได้ดังนี้

- 1) ผู้ใหญ่วัยต้องมีการเตรียมความพร้อมกับการรับมือในสถานการณ์ดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นการจัดหาอุปกรณ์ ยานพาหนะ พร้อมกับการให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องชัดเจนแก่กลุ่มเป้าหมาย
- 2) ผู้ใหญ่วัยมีกลุ่มแอปพลิเคชันไลน์หมู่บ้านอยู่แล้วควรเชิญประชาชนกลุ่มเป้าหมาย ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มอายุ 18-25 ปี กลุ่มประชาชนว่างงาน และกลุ่มประชากรแฝง เข้าสู่ระบบแอปพลิเคชันไลน์หมู่บ้าน เพื่อสร้างการรับรู้ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่วัยให้มากขึ้น และเพื่อกระตุ้นการสร้างการมีส่วนร่วมต่อชุมชนด้วยอีกทาง
- 3) ผู้ใหญ่วัยควรประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และประชาสัมพันธ์เชิญชวน หรือจัดการประชุม หรือจัดการอบรมกลุ่มประชาชน

เป้าหมายไม่ว่าจะเป็นกลุ่มอายุ 18-25 ปี กลุ่มประชาชนว่างงาน และกลุ่มประชากรแฝง เพื่อเข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยกันดูแล ป้องกัน และสามารถช่วยเหลือชุมชนได้ทุกขั้นตอน หรือทุกกระบวนการเมื่อเกิดเหตุการณ์การแพร่ระบาด

- 4) ผู้ใหญ่บ้านที่มีความรู้ ความเข้าใจ สามารถดำเนินการตั้งแต่กระบวนการตรวจสอบหาความเสี่ยงของประชาชน ทำให้ประชาชนมีความปลอดภัย ก็จะทำให้ชุมชนเกิดความเชื่อถือ และศรัทธาในตัวผู้ใหญ่บ้าน และผู้ใหญ่บ้านต้องสามารถพูดคุย ให้คำปรึกษา อย่างเป็นกันเอง เพื่อสร้างความเชื่อมั่นความอบอุ่นต่อประชาชนกลุ่มเป้าหมาย ก็สามารถทำให้ประชาชนไว้วางใจและให้ความร่วมมือได้ในระยะต่อไป

ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย ของทั้ง 3 กลุ่มเป้าหมาย พบข้อเสนอแนะเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงได้ดังนี้

- 1) ผู้ใหญ่บ้านต้องจัดเตรียมความพร้อมทั้งด้านการสร้างความรู้ ความเข้าใจ ให้กับชุมชนให้มากขึ้น ด้วยการให้ความรู้เรื่องวิธีการและทักษะ พร้อมทั้งสร้างเครือข่ายภายในชุมชนด้วยการดึงกลุ่มเป้าหมายทั้ง 3 กลุ่มไม่ว่าจะเป็นกลุ่มอายุ 18-25 ปี กลุ่มประชาชนว่างงาน และกลุ่มประชากรแฝง ให้เข้ามามีส่วนร่วมเป็นพิเศษ เพื่อให้ประชาชนกลุ่มเหล่านี้ได้ตระหนักถึงความสำคัญต่อหน้าที่ตนเองต่อชุมชน
- 2) ผู้ใหญ่บ้านควรให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายในด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยของกรมการปกครอง เพื่อให้กลุ่มประชาชนรวมถึงกลุ่มเป้าหมายทราบ และเข้าใจถึงบทบาทของผู้ใหญ่บ้านในด้านนี้
- 3) ผู้ใหญ่บ้านควรสร้างความสามัคคีและความร่วมมือของประชาชนในชุมชนในการแก้ไขปัญหา และส่งเสริมให้สมาชิกในชุมชนมีการทำกิจกรรมร่วมกันในชุมชนอย่างต่อเนื่อง
- 4) ผู้ใหญ่บ้านต้องรวบรวมและสรุปเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ

ด้านการบริการ ของทั้ง 3 กลุ่มเป้าหมาย พบข้อเสนอแนะเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงได้ดังนี้

- 1) ผู้ใหญ่บ้านต้องจัดเตรียมความพร้อมทั้งด้านความรู้ ความเข้าใจให้กับชุมชน และประชาชนกลุ่มเป้าหมายไม่ว่าจะเป็นกลุ่มอายุ 18-25 ปี กลุ่มประชาชนว่างงาน และกลุ่มประชากรแฝง ให้มีความใส่ใจกัน เพื่อป้องกันและลดความเสี่ยง ด้วยวิธีการอาศัยกลุ่มประชาชนที่ได้รับการสนับสนุนจากผู้ใหญ่บ้าน
- 2) ผู้ใหญ่บ้านควรมีความชัดเจน โดยการแบ่งหน้าที่ของแต่ละฝ่ายอย่างชัดเจน และเหมาะสม ซึ่งจะทำให้ประชาชนในทุกกลุ่มเป้าหมายสามารถติดต่อประสานงานได้โดยสะดวกและสอดคล้องกัน
- 3) ผู้ใหญ่บ้านควรสร้างเครือข่าย โดยหาตัวแทนของประชาชนกลุ่มเป้าหมายเพื่อ การบริการ ส่งเสริม ได้อย่างตรงจุด โคนใจแก่ประชาชนในแต่ละกลุ่มนั่นเอง
- 4) ผู้ใหญ่บ้านควรจัดตั้งกลุ่มซึ่งเป็นตัวแทนของแต่ละกลุ่มเป้าหมายไม่ว่าจะเป็นกลุ่มอายุ 18-25 ปี กลุ่มประชาชนว่างงาน และกลุ่มประชากรแฝง เพื่อจัดให้มีการบริการและส่งเสริมให้แต่ละกลุ่ม เพื่อให้ตรงกับประเด็นความต้องการของแต่ละกลุ่มเอง พร้อมส่งเสริมให้มีกิจกรรมที่สามารถสร้างอาชีพให้แก่กลุ่มเป้าหมายทั้ง 3 กลุ่มได้อีกทาง

ในส่วนคำตอบแบบเชิงเสนอแนะที่อาจส่งผลต่อการปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านร่วมกับหน่วยงานต้นสังกัด หรือหน่วยงานอื่นๆ ที่เป็นประโยชน์และได้จากการสัมภาษณ์ อธิเช่น

- 1) การปฏิบัติหน้าที่ในสถานการณ์โรคระบาดต่างๆ ที่เกิดขึ้นควรต้องมีการเตรียมการรับมือเพื่อเตรียมความพร้อม ไม่ว่าจะเป็นด้านการปกครอง ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย และด้านการบริการ ด้วยวิธีการฝึกอบรมหลักการ และวิธีการของในแต่ละด้านการปฏิบัติหน้าที่ แบบกำหนดในหลักสูตรการอบรมของกำนัน-ผู้ใหญ่บ้าน และเตรียมความพร้อมด้วยการซ้อมปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งการให้ความสำคัญกับกลุ่มเยาวชน กลุ่มคนว่างงาน และกลุ่มประชากรแฝงในหมู่บ้าน ให้ร่วมกันตระหนักถึง การมีบทบาทต่อสังคม และชุมชนที่ตนอยู่ด้วย โครงการส่งเสริม เพิ่มทักษะ และการมีส่วนร่วมในสังคมและชุมชน

- 2) กรรมการปกครอง ควรมีหลักสูตรที่กำกับการร่วมมือกันกับกระทรวงสาธารณสุข โดยการจัดการฝึกอบรมโครงการเพื่อรับมือกับโรคอุบัติใหม่ที่อาจเกิดขึ้นได้อีกในอนาคตให้เป็นรูปแบบในรูปของหลักสูตร โดยในระดับพื้นที่ ต้องจัดให้มีการสนธิกำลังกันระหว่างผู้ใหญ่บ้าน กับ สาธารณะสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) โดยการฝึกหลักสูตรฯ รูปแบบ หลักการ วิธีการ อย่างถูกต้อง จริงจัง และสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดความคล่องแคล่ว และความเข้าใจที่ถูกต้อง เพื่อสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนในพื้นที่ และสนองตอบต่อการเกิดเหตุอย่างมีเหตุมีผล

จากบทที่ 4 นี้ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยเพื่อนำมาตอบคำถามการวิจัย และวัตถุประสงค์การวิจัยออกมาได้ดังนี้ คำถามการวิจัย ข้อที่ 1) ประชาชนในพื้นที่ที่กรณีศึกษา มีความคิดเห็นถึงการรับรู้ต่อบทบาทการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในช่วงสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 อยู่ในระดับใด พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่สามารถรับรู้ต่อผลการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในช่วงสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 อยู่ในระดับสูง ยกเว้นแต่กลุ่มประชาชนที่มีอายุช่วง 18-25 ปี , ประชาชนกลุ่มอาชีพหลักที่ไม่มีอาชีพ (กลุ่มว่างงาน) และกลุ่มแหล่งที่อยู่อาศัย ประเภทประชาชนที่ไม่มีชื่อแต่มีบ้านอยู่ในพื้นที่ (ประชากรแฝง) คำถามการวิจัย ข้อที่ 2) ผู้ดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านควรปรับปรุงวิธีการปฏิบัติหน้าที่อย่างไรเพื่อตอบสนองความคาดหวังและการรับรู้ของประชาชนในพื้นที่ ในช่วงสถานการณ์โรคระบาดอื่นๆ ต่อไปในอนาคต พบว่าส่วนใหญ่เห็นว่าผู้ใหญ่บ้านปฏิบัติหน้าที่ได้ตามความคาดหวัง ขณะเดียวกันประเด็นที่ควรทำเพิ่มเติม คือควรนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้กับประชาชนในพื้นที่ เช่นแอปพลิเคชันไลน์ให้ทั่วถึงทุกกลุ่มคนในพื้นที่เพื่อให้เกิดการรับรู้ข่าวสารภายในหมู่บ้านอย่างทั่วถึง ,ผู้ใหญ่บ้านต้องเตรียมความพร้อมในการช่วยเหลือประชาชนเมื่อเกิดเหตุ หรือสถานการณ์โรคระบาด ,ผู้ใหญ่บ้านต้องสร้างเครือข่ายภายในหมู่บ้านเพื่อให้เกิดความรัก ความสามัคคีให้เกิดขึ้นภายในหมู่บ้าน ,ผู้ใหญ่บ้านควรจัดตั้งกลุ่มตัวแทนเยาวชนเพื่อให้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของหมู่บ้าน ฯลฯ

บทที่ 5

สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จากบทที่ผ่านมาได้ทำการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณเกี่ยวกับการรับรู้และความคาดหวัง ในช่วงสถานการณ์โรคระบาดโควิด-2019 ต่อบทบาทการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่กรณีศึกษา ของทั้ง 3 ด้านการปฏิบัติงาน คือ 1.ด้านการปกครองประชาชน 2.ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย 3.ด้านการบริการ จากนั้นได้ทำการนำเสนอผลการวิเคราะห์รวมทั้งผลการสัมภาษณ์แบบเฉพาะเจาะจงไว้แล้วนั้น สำหรับในบทนี้เป็นบทสุดท้ายจะเป็นการสรุปผลการศึกษา การอภิปรายผลเพื่อตอบคำถามการวิจัยและวัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัย พร้อมทั้งนำเสนอข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

5.1 สรุปผลการศึกษา

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการรับรู้บทบาทและความคาดหวังต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน ในช่วงสถานการณ์โรคระบาดโควิด-2019 และ 2) เพื่อกำหนดแนวทางการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน ในช่วงสถานการณ์โรคระบาดอื่นๆ ต่อไป วิธีการที่ใช้ศึกษามีทั้งวิธีการในเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ในเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ คือ ตัวแทนครัวเรือน ๆ ละ 1 คนจำนวนรวมทั้งหมด 424 คน ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้จากการสำรวจข้อมูลประชากรด้วยระบบ Thai QM ซึ่งเป็นข้อมูลของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทยไว้ใช้สำรวจสถานการณ์และประชากรในช่วงสถานการณ์โควิด-2019 โดยการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือที่ถูกสร้างจากโปรแกรม Google Form และมีการนำเอารูปแบบคำถามทั้งในส่วนในเรื่องที่ว่าถึงบทบาทของกำนัน-ผู้ใหญ่บ้านของนฤมล จันทร์พร และเรื่องเกี่ยวกับบทบาทด้านการป้องกันโควิด-2019 จากงานวิจัยของชัชวาล ผึ้งทอง โดยมีการส่งแบบสอบถามผ่านระบบแอปพลิเคชันไลน์หมู่บ้านชื่อ “ข่าวสารบ้านหนองไผ่ ม.3” และมีประชาชนตามกลุ่มเป้าหมายทำแบบสอบถามกลับมาถึง 424 ราย คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบที่ดั่งเป้าไว้

จากผลการศึกษาเชิงปริมาณลักษณะทั่วไปพบว่า ประชาชนที่ทำแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นประชาชนเพศหญิงซึ่งมีถึง 264 คน คิดเป็นร้อยละ 62.3 ส่วนเพศชายมีเพียง 160 คนคิดเป็นร้อยละ 37.7 รวมทั้งหมด 424 คน ทั้งนี้ประชาชนในช่วงอายุ 46-60 ปี ยังเป็นกลุ่มประชาชนที่มีจำนวน

มากที่สุดถึง 161 คนคิดเป็นร้อยละ 38.0 ช่วงอายุรองลงมาได้แก่ 36-45 ปี มีจำนวน 100 คนคิดเป็นร้อยละ 23.6 ช่วงอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไปมีถึง 90 คนคิดเป็นร้อยละ 21.2 ช่วงอายุ 26-35 ปี มีจำนวน 49 คนคิดเป็นร้อยละ 11.6 และช่วงอายุ 18-25 ปีมีเพียง 24 คนคิดเป็นร้อยละ 5.7 ในด้านการศึกษา กลุ่มระดับการศึกษาที่มีจำนวนมากที่สุดได้แก่ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีมากถึง 128 คนคิดเป็นร้อยละ 30.2 รองลงมาได้แก่ระดับปริญญาตรีมีจำนวน 88 คนคิดเป็นร้อยละ 20.8 รองลงมาคือระดับประถมศึกษาที่มีจำนวน 76 คนคิดเป็นร้อยละ 17.9 รองลงมาคือระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีจำนวน 52 คนคิดเป็นร้อยละ 12.3 และระดับสูงกว่าปริญญาตรีมีเพียง 19 คน คิดเป็นร้อยละ 4.5 ในข้อมูลด้านอาชีพที่มีจำนวนมากที่สุดคือ ค้าขาย-ธุรกิจส่วนตัว มีมากถึง 104 คนคิดเป็นร้อยละ 24.5 รองลงมาคืออาชีพรับจ้างทั่วไปมีจำนวน 102 คนคิดเป็นร้อยละ 24.1 รองลงมาคืออาชีพเกษตรกรมีจำนวน 72 คนคิดเป็นร้อยละ 17.0 รองลงมาคืออาชีพรับราชการมีจำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 9.2 รองลงมาคือกลุ่มว่างงานมีจำนวน 37 คนคิดเป็นร้อยละ 8.7 รองลงมาคืออาชีพพนักงานเอกชนมีจำนวน 33 คนคิดเป็นร้อยละ 7.8 รองลงมาคืออาชีพอื่น ๆ มีจำนวน 23 คนคิดเป็นร้อยละ 5.4 และที่มีจำนวนน้อยสุดคืออาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจซึ่งมีเพียง 14 คนคิดเป็นร้อยละ 3.3 ของประชาชนที่ทำแบบสอบถาม ต่อมาคือแหล่งที่อยู่อาศัยซึ่งเป็นที่แน่นอนกลุ่มประชาชนที่มีชื่อและบ้านอยู่ในพื้นที่มีมากถึง 371 คนคิดเป็นร้อยละ 87.5 และประชาชนที่ไม่มีชื่อแต่มีบ้านอยู่ในพื้นที่มีเพียง 53 คนคิดเป็นร้อยละ 12.5 เท่านั้นเอง ส่วนประวัติการได้รับวัคซีนมีประชาชนที่รับวัคซีน 3 เข็มมากถึง 110 คนคิดเป็นร้อยละ 55.9 รองลงมาประชาชนที่รับ 2 เข็มมีจำนวน 110 คนคิดเป็นร้อยละ 25.9 รองลงมาประชาชนที่รับวัคซีน 4 เข็มหรือมากกว่ามีจำนวน 68 คนคิดเป็นร้อยละ 16.0 กลุ่มที่ไม่เคยฉีดเลยมีถึง 7 คนคิดเป็นร้อยละ 1.7 และประชาชนที่รับวัคซีนแค่ 1 เข็มมีเพียง 2 คนคิดเป็นร้อยละ 0.5 ของประชาชนกลุ่มตัวอย่าง ส่วนในด้านที่เคยมีคนในครัวเรือนติดเชื้อโควิด-19 มาแล้วมีถึง 260 ครัวเรือนคิดเป็นร้อยละ 61.3 และครัวเรือนที่ยังไม่เคยติดเชื้อเลยมีถึง 164 ครัวเรือนคิดเป็น 38.7 และข้อมูลส่วนสุดท้ายคือประชาชนที่เป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน(อสม.)มีเพียง 21 คนคิดเป็นร้อยละ 5.0 แต่ที่ไม่ได้เป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน(อสม.)มีมากถึง 403 คนคิดเป็นร้อยละ 95.0 ของกลุ่มประชาชนกลุ่มตัวอย่าง

ในส่วนของผลการศึกษาด้านการรับรู้ของประชาชน ต่อบทบาทการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในช่วงสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 มีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 4.559$ S.D.0.794 ซึ่งแบ่งบทบาทด้านการปฏิบัติหน้าที่ที่มีผลต่อสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 แบ่งออกได้เป็น 3 ด้านคือ 1.ด้านการปกครองประชาชน ได้ค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 4.567$ S.D.0.792 2.ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย ได้ค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 4.562$ S.D.0.792 3.ด้านการบริการ ได้ค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 4.584$ S.D.0.799 ผลการวิจัยพบว่าประชาชนให้ความสำคัญและแสดงความเห็นด้วยต่อบทบาทการปฏิบัติหน้าที่ทั้ง 3 ด้านซึ่งมีค่าเฉลี่ย

รวมทุกด้านดังนี้ เห็นด้วยกับการปฏิบัติหน้าที่ในระดับมากที่สุดรวม 293 คิดเป็นร้อยละ 69.0 เห็นด้วยกับการปฏิบัติหน้าที่ในระดับมากรวม 97 คิดเป็นร้อยละ 22.7 เห็นด้วยกับการปฏิบัติหน้าที่ในระดับปานกลางรวม 20 คิดเป็นร้อยละ 4.5 เห็นด้วยกับการปฏิบัติหน้าที่ในระดับน้อยรวม 10 คิดเป็นร้อยละ 2.4 และเห็นด้วยกับการปฏิบัติหน้าที่ในระดับน้อยที่สุดรวม 5 คิดเป็นร้อยละ 1.3

ในส่วนของผลการศึกษาด้านความคาดหวังต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านต่อไปในอนาคต มีค่าเฉลี่ยรวม $\bar{x} = 4.722$ S.D. = 0.618 ซึ่งใช้หลักเกณฑ์ด้านบทบาทการปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์การระบาดของโรค 3 ด้านเช่นกันคือ 1.ด้านการปกครองประชาชน ได้ค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 4.712$ S.D.0.618 2.ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย ได้ค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 4.740$ S.D.0.603 3.ด้านการบริการ ได้ค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 4.715$ S.D.0.635 ผลการวิจัยพบว่าประชาชนให้ความคาดหวังต่อบทบาทการปฏิบัติหน้าที่ทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับที่สูง โดยที่ประชาชนให้ความคาดหวังไว้ในระดับคาดหวังมากที่สุดคิดรวมทั้ง 3 ด้านได้ที่ 336 คิดเป็นร้อยละ 79.3 ส่วนความคาดหวังต่อบทบาทการปฏิบัติหน้าที่ในระดับคาดหวังมากที่สุดค่ารวมที่ 64 คิดเป็นร้อยละ 15 ส่วนความคาดหวังต่อการปฏิบัติหน้าที่ในระดับความคาดหวังปานกลางค่ารวมที่ 20 คิดเป็นร้อยละ 4.7 ส่วนความคาดหวังต่อการปฏิบัติหน้าที่ในระดับความหวังน้อยค่ารวมที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 0.5 และส่วนความคาดหวังต่อการปฏิบัติหน้าที่ในระดับความหวังน้อยที่สุดค่ารวมที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 0.5 ของประชาชนกลุ่มเป้าหมาย

ในส่วนผลการศึกษาระดับความคาดหวังของบทบาทการปฏิบัติหน้าที่ทั้ง 3 ด้าน คือ 1.ด้านการปกครองประชาชน 2.ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย 3.ด้านการบริการ ผลการวิจัยพบว่าบทบาทการปฏิบัติหน้าที่ด้านการบริการได้รับความคาดหวังมากที่สุดถึง 278 คน คิดเป็นร้อยละ 65.6 ของตารางค่าความคาดหวังระดับมากที่สุด บทบาทการปฏิบัติหน้าที่ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยได้รับความคาดหวังมากที่สุดถึง 311 คน คิดเป็นร้อยละ 73.3 ของตารางค่าความหวังระดับปานกลาง และบทบาทการปฏิบัติหน้าที่ด้านการปกครองประชาชนได้รับความคาดหวังมากที่สุดถึง 272 คน คิดเป็นร้อยละ 64.2 ของตารางค่าความหวังน้อยสุด

ในส่วนผลการศึกษาระดับความคิดเห็นต่อการปฏิบัติหน้าที่ว่าดีแล้วไม่ต้องปรับปรุง กับควรปรับปรุงรวมทั้ง 3 ด้านของผู้ใหญ่บ้าน คือ 1.ด้านการปกครองประชาชน 2.ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย 3.ด้านการบริการ พบว่าผลของการปฏิบัติหน้าที่ด้านการปกครองประชาชนจากประชาชน 424 คนเห็นชอบว่าปฏิบัติดีอยู่แล้ว ไม่ต้องปรับปรุงจำนวน 414 คนคิดเป็นร้อยละ 97.6 เห็นควรต้องปรับปรุงจำนวน 10 คนคิดเป็น 2.4 ผลของการปฏิบัติหน้าที่ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยจากประชาชน 424 คนเห็นชอบว่าปฏิบัติดีอยู่แล้ว ไม่ต้องปรับปรุงจำนวน 414 คนคิดเป็นร้อยละ 97.9 เห็นควรต้องปรับปรุงจำนวน 9 คนคิดเป็น 2.1 ผลของการปฏิบัติหน้าที่ด้านการ

ปกครองประชาชนจากประชาชน 424 คนเห็นชอบว่าปฏิบัติคืออยู่แล้ว ไม่ต้องปรับปรุงจำนวน 411 คนคิดเป็นร้อยละ 96.9 เห็นควรต้องปรับปรุงจำนวน 13 คนคิดเป็น 3.1

สุดท้ายเมื่อพิจารณาผลการศึกษาในประเด็นมุมมองด้านการรับรู้ต่อบทบาทการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในช่วงสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 ประชาชนส่วนใหญ่มีระดับการรับรู้และการเห็นด้วยต่อบทบาทของผู้ใหญ่บ้านทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับที่สูงมาก ส่วนความคาดหวังต่อบทบาทการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านต่อไปในอนาคต ประชาชนในพื้นที่ก็คาดหวังต่อบทบาทการปฏิบัติหน้าที่อยู่ในระดับสูงเช่นกัน

ในส่วนผลการศึกษาเชิงคุณภาพ จากการสัมภาษณ์แบบเจาะจงทั้ง 10 คน ผู้วิจัยสามารถสรุปรูปแบบคำตอบที่ได้มาเป็นลักษณะการแนะนำเพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านต่อไปในอนาคตได้ดีขึ้นอีกเช่น การให้ความสำคัญกับกลุ่มเป้าหมายที่ได้ผลเชิงลบจากการวิจัยเชิงปริมาณไม่ว่าจะเป็นกลุ่มประชาชนอายุ 18-25 ปี กลุ่มประชาชนที่ว่างงาน และกลุ่มประชาชนที่ไม่มีชื่อแต่มีบ้านอยู่ในพื้นที่ (ประชากรแฝง) โดยพอสรุปแนวทางการปรับปรุงแนวทางการปฏิบัติได้ เช่น การสร้างการมีส่วนร่วมในชุมชน การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการสื่อสารข่าวสารในชุมชน การให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายแก่ประชาชน การเตรียมความพร้อมของตัวผู้ใหญ่บ้านเอง และการสร้างเครือข่ายหรือการจัดตั้งกลุ่มตัวแทนเพื่อให้เกิดการความสามัคคีขึ้นในชุมชน รวมถึงข้อเสนอแนะที่เสนอแนะไปยังหน่วยงานหรือองค์กรที่มีส่วนในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่เพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพสูงสุด

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

การรับรู้บทบาทและความคาดหวังของประชาชนต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในช่วงสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 ในมุมมองของประชาชนในพื้นที่ กรณีศึกษา : บ้านหนองไผ่ หมู่ที่ 3 ตำบลทุ่งทอง อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งได้มีการนำทฤษฎีรวมถึงแนวคิดไม่ว่าจะเป็นแนวคิดและทฤษฎีบทบาทการปฏิบัติหน้าที่และความคาดหวัง ซึ่งได้แนวคิดมาจากงานวิจัยของนฤมล จันทร์พร (อ้างถึงในผลงานวิจัยเรื่องบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านตามความคาดหวังของประชาชนหลังประกาศใช้ พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 11) พ.ศ.2551 กรณีศึกษา : อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี, พ.ศ.2557 หน้า 6) ซึ่งตามงานวิจัยของนฤมล จันทร์พร ได้ใช้บทบาทการปฏิบัติหน้าที่ทั้งหมด 5 ด้าน ส่วนในงานวิจัยนี้ขอนำด้านการปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 เพียง 3 ด้านได้แก่ 1) ด้านการปกครองประชาชน 2) ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย 3) ด้านการบริการ เพื่อนำมาใช้ เมื่อเปรียบเทียบผลการวิจัย (ตามที่อ้างถึงไว้ในบทที่ 2) พบว่าบทบาทการปฏิบัติหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านตาม

ความคาดหวังของประชาชนในแต่ละด้านของการปฏิบัติหน้าที่อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนผู้ใหญ่บ้านตามความคาดหวังของประชาชนจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า การศึกษาและอาชีพที่แตกต่างกันมีความคาดหวังต่อบทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้านต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนเพศสถานภาพ อายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีความคาดหวังต่อบทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้านไม่แตกต่างกัน ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยคือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านนอกจากจะเป็นนักปกครองที่ดีแล้ว ควรเป็นผู้ให้บริการที่ดีในการให้คำแนะนำ อำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในหมู่บ้าน ส่วนผลการวิจัยจากงานวิจัยนี้พบว่า การรับรู้บทบาทการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในช่วงสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 ของด้านการปฏิบัติหน้าที่ทั้ง 3 ด้าน พบว่าอยู่ในระดับสูง รวมถึงความคาดหวังต่อบทบาทการปฏิบัติหน้าที่ในสถานการณ์โรคระบาดอื่นๆ ต่อไปในอนาคตก็พบว่ามีความคาดหวังอยู่ในระดับสูงเช่นกัน เมื่อเปรียบเทียบข้อมูลจากกลุ่มอายุกับด้านการรับรู้บทบาทการปฏิบัติหน้าที่และด้านความคาดหวังต่อไปในอนาคต พบว่าอายุต่างกัน ความเห็นในเรื่องนี้จะต่างกัน โดยกลุ่มที่ 1 อายุ 18-25ปี จะแตกต่างจากกลุ่มอื่นอย่างมีนัยสำคัญ 0.05 รวมถึงข้อมูลจากกลุ่มอาชีพหลักกับด้านการรับรู้บทบาทการปฏิบัติหน้าที่ พบว่าด้านบทบาทการปฏิบัติหน้าที่ ต่างกันจากกลุ่มอื่นอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 และด้านความคาดหวังต่อไปในอนาคต พบว่าด้านความคาดหวังต่อไปในอนาคตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 โดยทั้ง 2 ด้าน สรุปได้ว่ากลุ่มที่ 7 หรือกลุ่มที่ว่างงานคือกลุ่มประชากรที่อาจไม่ได้รับการส่งเสริมจากระบบของหน่วยงานต่างๆ และสุดท้ายข้อมูลจากกลุ่มแหล่งที่อยู่อาศัยกับด้านการรับรู้การปฏิบัติหน้าที่ และด้านความคาดหวังต่อไปในอนาคตพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 สรุปสาเหตุความแตกต่างเนื่องมาจากการที่มีชื่ออยู่ในหมู่บ้าน และไม่มีชื่ออยู่ในหมู่บ้านซึ่งอาจทำให้ได้รับการบริการจากผู้ใหญ่บ้านที่แตกต่างกันออกไปด้วยระเบียบ และวิธีการปฏิบัติของส่วนกลางที่กำหนดไว้ และรวมถึงแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทการปฏิบัติหน้าที่ในสถานการณ์โรคไวรัสโคโรนา 2019 ของชัชวาล ผึ้งทอง (อ้างถึงในผลงานวิจัยเรื่องบทบาทหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการนำนโยบายการป้องกันโรคไวรัสโคโรนา 2019 ไปปฏิบัติ ในพื้นที่ตำบลราชาเทวะ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ, พ.ศ. 2562 หน้า 13) ผลงานวิจัยพบว่ากำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีบทบาทหน้าที่เจ้าพนักงานควบคุมโรคติดต่อตามพระราชบัญญัติสาธารณสุข 2558 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2563 มีหน้าที่นำนโยบายป้องกันโรคไปปฏิบัติ รวมถึงพบปัญหาและอุปสรรคการปฏิบัติหน้าที่ได้แก่การขาดความรู้เกี่ยวกับโรคไวรัสโคโรนา 2019 จึงปฏิบัติภารกิจได้ไม่เต็มความสามารถประกอบกับประชาชนไม่เข้าใจการทำงานของทางราชการ และงบประมาณไม่เพียงพอ สุดท้ายคือข้อเสนอให้ฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับโรคไวรัสโคโรนา และหลักสูตรอื่นๆ เพื่อพัฒนาศักยภาพให้แก่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เมื่อเปรียบเทียบกับงานวิจัยนี้ พบว่าแนวคิดและหลักการสอดคล้องกันไม่ว่าการที่มีคำสั่งให้ผู้ใหญ่บ้านเป็นเจ้าพนักงานควบคุมโรคตาม

พระราชบัญญัติควบคุมโรคติดต่อตามพระราชบัญญัติสาธารณสุข 2558 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2563 การนำนโยบายการควบคุมโรคนำไปใช้กับประชาชนในพื้นที่ ปัญหาพื้นฐานที่ผู้ใหญ่บ้านพบเจอไม่ว่าความรู้เกี่ยวกับโรคโควิด-19 ที่ไม่เพียงพอ ประชาชนไม่เข้าใจการทำงานในสถานการณ์โรคระบาดจนประมาณที่ไม่เพียงพอ รวมถึงแนวทางที่ได้จากการสัมภาษณ์เพื่อกำหนดบทบาทของผู้ใหญ่บ้านต่อไปในอนาคต

ด้านการรับรู้ของประชาชน ต่อบทบาทการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในช่วงสถานการณ์โรคระบาดโควิด-2019 ในด้านการปกครองประชาชน ซึ่งมีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 4.567$ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนในพื้นที่ที่มีการรับรู้ และรับทราบถึงบทบาทการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน ในด้านการปกครองประชาชนตั้งแต่ช่วงก่อนเกิดสถานการณ์โรคระบาดโควิด-2019 ว่าผู้ใหญ่บ้านได้ปฏิบัติหน้าที่มาอย่างสม่ำเสมอ หากพอเกิดเหตุการณ์ระบาดของโรคขึ้น ผู้ใหญ่บ้านก็ได้ปฏิบัติเหมือนเช่นเคยที่ปฏิบัติมา แต่อาจเข้มข้นขึ้นตามสถานการณ์ และคำสั่งจากทางส่วนกลางนั่นเอง

ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย ซึ่งมีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 4.562$ ทั้งนี้อาจเป็นเหตุผลเดียวกับด้านการปกครองประชาชน ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่ก็รับรู้ และรับทราบการปฏิบัติหน้าที่ในส่วนนี้ค่อนข้างสูงเช่นกัน

ด้านการบริการ ซึ่งมีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 4.584$ สืบเนื่องจากเฉลี่ยด้านนี้จะได้ระดับคะแนนสูงสุด เพราะอาจเป็นไปได้ว่าเจ้าหน้าที่ด้านการบริการประชาชนถือว่าเป็นหน้าที่ ที่ผู้ใหญ่บ้านต้องปฏิบัติอยู่เป็นทุนเดิมอยู่แล้ว แต่พอมีสถานการณ์โรคระบาดโควิด-2019 เข้ามาสู่ประเทศไทย และเข้ามาสู่พื้นที่กรณีศึกษาอีก ประชาชนส่วนใหญ่ที่ติดเชื่อ รวมถึงประชาชนทั่วไปไม่สามารถใช้ชีวิตประจำวันได้สะดวกสบายเหมือนก่อน บทบาทด้านการบริการประชาชนของผู้ใหญ่บ้านที่ต้องเข้ามาช่วยเหลือดูแล จนทำให้เกิดความสุขใจ สบายกายของประชาชน จึงทำให้ได้คะแนนในด้านนี้สูงกว่าด้านอื่นๆ ที่ได้กล่าวมา

สรุปด้านการรับรู้ ซึ่งทีค่าเฉลี่ยรวม $\bar{x} = 4.559$ จึงถือได้ว่าประชาชนในพื้นที่ได้มีการรับรู้ต่อด้านการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในช่วงสถานการณ์โรคระบาดโควิด-2019 อยู่ในระดับสูง ของทุกๆ ด้าน

ด้านความคาดหวังต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านต่อไปในอนาคต ซึ่งใช้หลักเกณฑ์ด้านบทบาทการปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์การระบาดของโรค ในด้านการ

ปกครองประชาชน ซึ่งมีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 4.712$ ทั้งนี้สังเกตได้ว่าจะมีค่าเฉลี่ยที่สูงกว่าค่าการรับรู้ในด้านการปกครอง อาจเป็นเพราะว่าหากเกิดสถานการณ์ระบาดของโรคระบาดอื่นๆ ประชาชนในพื้นที่ได้มีความคาดหวังต่อการปฏิบัติหน้าที่ในด้านการปกครองประชาชนค่อนข้างสูง และคาดหวังไว้สูงกว่าคนที่ผู้ใหญ่บ้านเคยปฏิบัติมาในอดีตที่ผ่านมา

ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย ซึ่งมีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 4.740$ จะเห็นว่าในด้านนี้ของส่วนความคาดหวังของประชาชน จะได้ค่าเฉลี่ยสูงที่สุดกว่าทุกด้าน อาจเป็นไปได้ว่าจากสถานการณ์โรคระบาดที่ผ่านมา ประชาชนในพื้นที่อาจได้รับผลกระทบเรื่องความสงบสุขทั้งทางกาย และจิตใจ ซึ่งอาจส่งผลต่อการดำรงชีวิตในสถานการณ์ปัจจุบัน จึงทำให้ในด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชนในพื้นที่มีผลต่อความคาดหวังของประชาชนสูงพอสมควร

ด้านการบริการ ซึ่งมีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 4.715$ เป็นอีกหนึ่งด้านที่ประชาชนคาดหวังเป็นระดับรองลงมา แต่ก็จะได้ค่าเฉลี่ยที่สูงกว่าด้านการรับรู้การปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งอาจบ่งบอกได้ว่าด้านการบริการนี้ก็ยังคงเป็นอีกด้านที่ประชาชนให้ความคาดหวังไว้สูงอยู่เหมือนกัน

สรุปด้านความคาดหวัง ซึ่งมีค่าเฉลี่ยรวม $\bar{x} = 4.722$ ซึ่งเมื่อนำค่าไปเปรียบเทียบกับค่ารวมของด้านการรับรู้ต่อบทบาทการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน $\bar{x} = 4.559$ จะเกิดค่าช่องว่าง (GAP) ระหว่างความคาดหวังต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในอนาคต กับ การรับรู้บทบาทการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในช่วงสถานการณ์โควิด-19 ที่ผ่านมา $\bar{x} = 4.722 - \bar{x} = 4.559$ มีค่าช่องว่างอยู่ที่ $\bar{x} = 0.163$ แปลว่า การรับรู้บทบาทการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในช่วงสถานการณ์โควิด-19 ที่ผ่านมา น้อยกว่าค่าความคาดหวังต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในอนาคต $(0.163/4.722)*100 = 3.45\%$ ซึ่งต่ำกว่าที่คาดหวังไม่มาก

ด้านการคาดหวังต่อการปฏิบัติหน้าที่ต่อไปในอนาคต

ประชาชนให้ความคาดหวังต่อด้านการบริการสูงสุดคิดเป็นร้อยละ 65.6 ของค่าระดับมากที่สุด และให้ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยรองลงมาคิดเป็นร้อยละ 73.3 ของค่าระดับปานกลาง และให้ด้านการปกครองประชาชนน้อยสุดคิดเป็นร้อยละ 64.2 ของค่าระดับน้อยสุด

ด้านการปฏิบัติหน้าที่ในด้านที่ต้องปรับปรุง

ด้านการปกครองประชาชนส่วนใหญ่เห็นควรว่าคืออยู่แล้วไม่ต้องปรับปรุงคิดเป็นร้อยละ 97.6 ส่วนที่เห็นว่าต้องปรับปรุงคิดเป็นร้อยละ 2.4

ด้านการรักษาความสงบประชาชนส่วนใหญ่เห็นควรว่าคืออยู่แล้วไม่ต้องปรับปรุงคิดเป็นร้อยละ 97.9 ส่วนที่เห็นว่าต้องปรับปรุงคิดเป็นร้อยละ 2.1

ด้านการบริการประชาชนส่วนใหญ่เห็นควรว่าคืออยู่แล้วไม่ต้องปรับปรุงคิดเป็นร้อยละ 96.9 ส่วนที่เห็นควรว่าต้องปรับปรุงคิดเป็นร้อยละ 3.1

ผลการวิเคราะห์ค่า S.D. ของด้านการรับรู้ต่อบทบาทการปฏิบัติหน้าที่ในช่วงโควิด-19 ที่ผ่านมาได้ค่า = S.D.0.618 มีค่าน้อยกว่าค่า S.D.ของด้านความคาดหวังต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในอนาคตได้ค่า = S.D.0.794 อ่านค่าได้ว่าการกระจายตัวค่า ประชาชนตอบไปในทิศทางเดียวกันเป็นส่วนใหญ่ ส่วนกรณีนี้ ค่าความคาดหวังต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในอนาคตค่า $\bar{x} = 4.722$ มีค่าสูงกว่า $\bar{x} = 4.559$ ของค่าการรับรู้ต่อบทบาทการปฏิบัติหน้าที่ในช่วงโควิด-19 ที่ผ่านมา แต่ค่า S.D. ต่ำกว่าแปลว่าค่าการรับรู้ต่อบทบาทการปฏิบัติหน้าที่ในช่วงโควิด-19 ที่ผ่านมา ที่แสดงแม้จะได้คะแนนสูงแต่ยังต่ำกว่าค่าความคาดหวังต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในอนาคต ซึ่งคนตอบเห็นไปในทางเดียวกันเนื่องจาก ค่า S.D. ต่ำ

5.3 ข้อเสนอแนะที่สรุปมาจากผลการสัมภาษณ์เชิงคุณภาพ สามารถแยกเป็น

ข้อเสนอแนะทางวิชาการ และข้อเสนอแนะทางปฏิบัติ

5.3.1 ข้อเสนอแนะทางวิชาการ

การปฏิบัติหน้าที่ในสถานการณ์โรคระบาดต่างๆ ที่เกิดขึ้นควรต้องมีการเตรียมการรับมือเพื่อเตรียมความพร้อม ไม่ว่าจะเป็นด้านการปกครอง ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย และด้านการบริการ ด้วยวิธีการฝึกอบรมหลักการและวิธีการของในแต่ละด้านการปฏิบัติหน้าที่ แบบกำหนดในหลักสูตรการอบรมของกำนัน-ผู้ใหญ่บ้าน และเตรียมความพร้อมด้วยการซ้อมปฏิบัติอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม รวมทั้งการให้ความสำคัญกับกลุ่มเยาวชน กลุ่มคนว่างงาน และกลุ่มประชากรแฝงในหมู่บ้าน ให้ร่วมกันตระหนักถึง การมีบทบาทต่อสังคมและชุมชนที่ตนอยู่ด้วย โครงการส่งเสริม เพิ่มทักษะ และการมีส่วนร่วมในสังคมและชุมชน

กรมการปกครอง ควรมีหลักสูตรที่กำการร่วมมือกันกับกระทรวงสาธารณสุข โดยการจัดการฝึกอบรม โครงการเพื่อรับมือกับโรคอุบัติใหม่ที่อาจเกิดขึ้นได้อีกในอนาคต ให้เป็นรูปแบบในรูปของหลักสูตร โดยในระดับพื้นที่ ต้องจัดให้มีการสนธิกำลังกันระหว่างผู้ใหญ่บ้าน กับ สาธารณะสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) โดยการฝึกหลักสูตรฯ รูปแบบ

หลักการ วิธีการ อย่างถูกต้อง จริงจัง และสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดความคล่องแคล่ว และความเข้าใจที่ถูกต้อง เพื่อสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนในพื้นที่ และสนองตอบต่อการเกิดเหตุอย่างมีเหตุมีผล

5.3.2 ข้อเสนอแนะทางปฏิบัติ

จากการศึกษาดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยมีแนวทางในการพัฒนาบทบาทการปฏิบัติหน้าที่ในสถานการณ์โรคระบาดอื่นๆ ต่อไปในอนาคต เพื่อใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ หมู่ที่ 3 บ้านหนองไผ่ ตำบลทุ่งทอง อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

การปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านควรสร้างการมีส่วนร่วมในชุมชน ,ผู้ใหญ่บ้านควรนำเทคโนโลยีมาใช้ในการสื่อสารข่าวสารในชุมชน เพื่อความทั่วถึง และทันสมัย , ผู้ใหญ่บ้านควรมีการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายแก่ประชาชนในสถานการณ์โรคติดต่อ ,ผู้ใหญ่บ้านต้องมีการเตรียมความพร้อมของตัวผู้ใหญ่บ้านเอง เพื่อรับมือกับปัญหาต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นในหมู่บ้าน ,ผู้ใหญ่บ้านต้องสร้างเครือข่ายหรือการจัดตั้งกลุ่มตัวแทนขึ้นภายในหมู่บ้าน เพื่อให้เกิดการความสามัคคีขึ้นในชุมชน รวมถึงข้อเสนอแนะที่เสนอแนะไปยังหน่วยงานหรือองค์กรที่มีส่วนในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่ ที่ได้อ้างถึงไว้ในข้อเสนอแนะทางวิชาการ เพื่อให้เกิดการปฏิบัติหน้าที่ ที่มีคุณภาพ ถูกต้องต่อความต้องการของประชาชนในพื้นที่

บรรณานุกรม

- พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่11) พ.ศ. 2551 : ราชกิจจานุเบกษา 30 ธันวาคม 2552
 - ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่องแต่งตั้งเจ้าพนักงานควบคุมโรคติดต่อตามพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ.2558 (ฉบับที่3) พ.ศ.2563 : ราชกิจจานุเบกษา 13 มีนาคม 2563
 - คำสั่งคณะกรรมการ โรคติดต่อจังหวัดกาญจนบุรี ที่ 3463/2564 เรื่องมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) จังหวัดกาญจนบุรี เป็นพื้นที่ควบคุมสูงสุด : 19 กรกฎาคม 2564
 - การระบาดทั่วของโควิด-2019 ในประเทศไทย สืบค้นจาก เว็บไซต์ th.wikipedia.org/wiki/การระบาดทั่วของโควิด-19_ในประเทศไทย
 - https://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%9A%E0%B8%B2%E0%B8%94%E0%B8%97%E0%B8%B1%E0%B9%88%E0%B8%A7%E0%B8%82%E0%B8%AD%E0%B8%87%E0%B9%82%E0%B8%84%E0%B8%A7%E0%B8%B4%E0%B8%94-19_%E0%B9%83%E0%B8%99%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B9%80%E0%B8%97%E0%B8%A8%E0%B9%84%E0%B8%97%E0%B8%A2
-
- พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 (แก้ไขเพิ่มเติมถึง ปัจจุบัน). (2547). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์อำนวยการศึกษาดินแดน. สืบค้นเมื่อ วันที่ 22 ธันวาคม 2553
 - ประมวลสรุปผลงานวิจัยของสถาบันดำรงราชานุภาพ (2536-2548) สืบค้นจาก <http://www.stabundamrong.go.th/research/p96-108.pdf>

ภาคผนวก

รหัสแบบสอบถาม

แบบสอบถามความคิดเห็นและความคาดหวังต่อบทบาทการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในมุมมองของประชาชนในพื้นที่กรณีศึกษา : บ้านหนองไผ่ หมู่ที่3 ตำบลทุ่งทอง อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี

- คำชี้แจง** 1. แบบสอบถาม มีทั้งหมด 5 ตอน แบบสอบถามประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ ความคิดเห็นในมุมมองของประชาชนในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในช่วงสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 ที่ผ่านมา ความคาดหวังต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในอนาคต และข้อเสนอแนะของผู้ตอบ
2. คำตอบความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของท่านมีความสำคัญยิ่งในการนำไปสรุปวิเคราะห์ รวบรวมเป็นข้อเสนอและปรับปรุงแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ดำรงตำแหน่ง เพื่อรองรับความถูกต้องและความพึงพอใจในมุมมองของประชาชน
3. กรุณาตอบคำถามให้ครบทุกข้อ และทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ตามความจริง
4. เติมข้อความที่ตรงกับความเห็นของท่านลงในช่องว่าง

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง ให้ท่านเขียนเครื่องหมาย ✓ เลือกคำตอบในช่องว่างที่เป็นข้อมูลของท่าน ตามข้อต่อไปนี้

1. เพศ

ชาย

หญิง

2. อายุ

18-25 ปี

26-35 ปี

36-45 ปี

46-60 ปี

มากกว่า60ปีขึ้นไป

3. การศึกษา

ประถมศึกษา

มัธยมศึกษาตอนต้น

มัธยมศึกษาตอนปลาย

อนุปริญญาฯ-ปวส.

ปริญญาตรี

สูงกว่าปริญญาตรี

4 อาชีพหลัก

☐ รับราชการ	☐ พนักงานเอกชน	☐ พนักงานรัฐวิสาหกิจ
☐ เกษตรกร	☐ รับจ้างทั่วไป	☐ ค้าขาย-ธุรกิจส่วนตัว
☐ ว่างาน	☐ อื่นๆ	

5 แหล่งที่อยู่อาศัย

☐ มีชื่อและบ้านในพื้นที่	☐ ไม่มีชื่อแต่มีบ้านในพื้นที่

6 เคยรับวัคซีนป้องกันโควิด-2019 หรือไม่

☐ วัคซีน 1 เข็ม	☐ วัคซีน 2 เข็ม	☐ วัคซีน 3 เข็ม
☐ วัคซีน 4 เข็มหรือมากกว่า	☐ ไม่เคยฉีดเลย	

7 มีคนในครอบครัวเคยติดเชื้อโควิด-2019 หรือไม่

☐ เคย	☐ ไม่เคย

8 เป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) หรือไม่

☐ เป็น	☐ ไม่เป็น

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นในมุมมองของประชาชนต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในช่วงสถานการณ์โควิด-2019 ที่ผ่านมา

คำชี้แจง เขียน ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นในมุมมองของท่านที่มีต่อการปฏิบัติงานของผู้ใหญ่บ้านในช่วงสถานการณ์โรคระบาดโควิด-2019 ที่ผ่านมา ประกอบด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน 3 ด้าน ที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 คือ

1.ด้านการปกครองประชาชนในพื้นที่ 2.ด้านรักษาความสงบเรียบร้อย 3.ด้านการบริการ

การปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในช่วงโควิด-2019	ความเห็นต่อบทบาทการปฏิบัติหน้าที่				
	เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยปานกลาง	เห็นด้วยน้อย	เห็นด้วยน้อยที่สุด
1.ด้านการปกครองประชาชน					
1.) ผู้ใหญ่บ้านสามารถควบคุมดูแลประชาชนให้ปฏิบัติตามระเบียบของพรก.ฉุกเฉินฯ อย่างจริงจัง					
2.) ผู้ใหญ่บ้านประกาศแจ้งข่าวสารเกี่ยวกับสถานการณ์โควิด-19 ของทางราชการให้ประชาชนทราบอย่างสม่ำเสมอ					
3.) ผู้ใหญ่บ้านกระทำตนให้เป็นตัวอย่างแก่ประชาชนตามที่ทางราชการแนะนำในสถานการณ์โควิด-19					
4.) ผู้ใหญ่บ้านคอยสร้างความสามัคคีและความสามัคคีให้เกิดขึ้นในหมู่บ้านในช่วงประกาศใช้ พรก.ฉุกเฉิน					
2.ด้านการรักษาความสงบ					
1.) ผู้ใหญ่บ้านประสานเจ้าหน้าที่ของรัฐจับกุมผู้กระทำความผิด หรือสงสัยว่าจะกระทำความผิดตามพรก.ฉุกเฉินฯ อย่างเคร่งครัดจริงจัง					

2.) ผู้ใหญ่บ้านร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ ในการตั้งด่านเฝ้าระวังยับยั้งการระบาดของโรคโควิด-19 อย่างเข้มข้น					
3.) ผู้ใหญ่บ้านอำนวยความสะดวก/จัดให้มีการฝึกกำลังในหมู่บ้านและเข้าร่วมในการสอดส่องดูแลป้องกันโรคโควิด-2019 ตลอดเวลา					
4.) ผู้ใหญ่บ้านรักษาความสงบและป้องกันทุกภัยของประชาชนในช่วงสถานการณ์โควิด-19 อย่างเข้มแข็งจริงจัง					
3.ด้านการบริการ					
1.) ผู้ใหญ่บ้านมีการแจ้งเตือนระดับความเสี่ยง และพื้นที่เสี่ยงที่อาจเป็นอันตรายต่อการสัมผัสเชื้อให้แก่ชาวบ้านทราบอย่างทั่วถึงและตลอดเวลา					
2.) ในกรณีประชาชนคิดหรือสัมผัสเชื้อโควิด-19 ผู้ใหญ่บ้านทำหน้าที่รับแจ้งอย่างเข้มข้น					
3.) ผู้ใหญ่บ้านออกหนังสือกักตัวตามกำหนดเวลาให้แก่ประชาชนที่คิดหรือสัมผัสเชื้อโควิด-19 ในพื้นที่อย่างรวดเร็ว					
4.) ผู้ใหญ่บ้านออกตรวจเยี่ยมผู้ป่วย หรือผู้สัมผัสเชื้อโควิด-19 ตามบ้าน Home Isolation (HI) อย่างสม่ำเสมอ					
5.) ผู้ใหญ่บ้านทำหน้าที่เป็นเจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวกในศูนย์พักคอย Community Isolation (CI) เป็นอย่างดี					
6.) ผู้ใหญ่บ้านช่วยเหลือบรรเทาทุกข์					

ประชาชนที่ประสบภัยจากโรคโควิด-19 อย่างเต็มที่					
7.) ผู้ใหญ่บ้านได้ดำเนินการระดมทุนในหมู่บ้านเพื่อใช้ในการสนับสนุนด้านอาหารเพื่อใช้ดำรงชีพให้แก่ครอบครัวผู้ติดเชื้อโควิด-2019 ในช่วงล็อกดาวน์ประเทศสำหรับ อย่างเต็มกำลัง					

ตอนที่ 3 ระดับความคาดหวังต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านต่อไปในอนาคต

คำชี้แจง เขียน ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับระดับความคาดหวังของท่านต่อการปฏิบัติงานของผู้ใหญ่บ้านในอนาคต ประกอบด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน 3 ด้าน ที่ส่งผลต่อไปในสถานการณ์โรคติดต่ออื่นๆ คือ 1.ด้านการปกครองประชาชน 2.ด้านรักษาความสงบเรียบร้อย 3.ด้านการบริการ

ความคาดหวังต่อบทบาทการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านต่อไปในอนาคต	ความคาดหวังต่อบทบาทการปฏิบัติหน้าที่				
	คาดหวังมากที่สุด	คาดหวังมาก	คาดหวังปานกลาง	คาดหวังน้อย	คาดหวังน้อยที่สุด
1.ความคาดหวังด้านการปกครองประชาชน					
1.) ประชาชนต้องการให้ผู้ใหญ่บ้านจัดให้มีการควบคุมดูแลประชาชนให้ปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนในสถานการณ์โรคติดต่ออื่นๆ					
2.) ประชาชนต้องการให้ผู้ใหญ่บ้านจัดให้มีการประกาศแจ้งข่าวสารเกี่ยวกับการระบาดของโรคอุบัติใหม่ให้ลูกบ้านทราบอย่างจริงจัง					
3.) ประชาชนต้องการให้ผู้ใหญ่บ้านได้กระทำตนให้เป็นตัวอย่างที่ดีตามที่ราชการแนะนำในสถานการณ์โรคอุบัติใหม่ต่างๆ					
4.) ประชาชนต้องการให้ผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้สร้างความสามัคคีและความสามัคคีให้เกิดขึ้นภายในหมู่บ้านในช่วงประกาศใช้ พรก.ฉุกเฉิน					
2.ความคาดหวังด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย					
1.) ประชาชนต้องการให้ผู้ใหญ่บ้านมีการประสานกับเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อดำเนินการจับกุมผู้กระทำความผิด หรือ					

สงสัยว่าจะเกิดเหตุขึ้นในหมู่บ้าน					
2.) ประชาชนต้องการให้ผู้ใหญ่บ้านมีการร่วมมือกับองค์กรหรือหน่วยงานอื่นๆ เพื่อเฝ้าระวังป้องกันโรคอุบัติใหม่อื่นๆที่กำลังจะเกิดขึ้น					
3.) ประชาชนต้องการให้ผู้ใหญ่บ้านมีการปรึกษากำลักร่วมกับประชาชนในการสอดส่องดูแลการระบาดของโรคอุบัติใหม่อื่นๆ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดขึ้นในหมู่บ้าน					
4.) ประชาชนต้องการให้ผู้ใหญ่บ้าน ควรจัดให้มีการรักษาความสงบและป้องกันทุกข์ภัยและโรคติดต่ออื่นๆ ของประชาชนในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง					
3.ความคาดหวังด้านการบริการ					
1.) ประชาชนต้องการให้ผู้ใหญ่บ้านควรจัดให้มีการแจ้งประกาศของทางราชการให้ประชาชนทราบถึงข่าวสารต่างๆ					
2.) ประชาชนต้องการให้ผู้ใหญ่บ้านทำหน้าที่เป็นผู้รับแจ้งและช่วยเหลือในกรณีที่มีชาวบ้านเกิดการสัมผัสเชื้อโรคที่เกิดขึ้นใหม่ในพื้นที่					
3.) ประชาชนต้องการให้มีการออกหนังสือกักตัวสำหรับกรณีชาวบ้านที่สัมผัสเชื้อโรคระบาดอื่นๆ					
4.) ประชาชนต้องการให้มีการออกตรวจเยี่ยมและสนับสนุนผู้ป่วยที่ต้องกักตัวด้วยโรคติดต่ออื่นๆ ที่บ้าน Home Isolation (HI)					
5.) ประชาชนต้องการให้มีการร่วมมือกัน					

กับทาง อบต. เป็ดศูนย์พักคอย Community Isolation (CI)					
6.) ประชาชนต้องการให้มีการประสานงาน และรณรงค์การฉีดวัคซีนป้องกันโรค อื่นๆ แก่ประชาชนในพื้นที่					
7.) ประชาชนต้องการให้ผู้ใหญ่บ้านเป็น ศูนย์กลางในการระดมทุนเพื่อใช้ในการ จัดหาอาหารและสิ่งของจำเป็นเพื่อ ช่วยเหลือชาวบ้านในกลุ่มที่ต้องกักตัว จากการสัมผัสเชื้อ					

ตอนที่ 4 จัดลำดับความคาดหวังในแต่ละด้านต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านต่อไปในอนาคต จากมากไปหาน้อย

คำชี้แจง ให้หมายเลขลำดับเป็นตัวเลขจากความคาดหวังที่ต้องการมากที่สุดไปหาความคาดหวังน้อยที่สุดตามความต้องการของท่านต่อบทบาทการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในอนาคต ตามด้านการปฏิบัติหน้าที่ ดังนี้ 1.ด้านการปกครองประชาชน 2.ด้านรักษาความสงบเรียบร้อย 3.ด้านการบริการ

ลำดับความคาดหวังที่ท่านเห็นว่ามีค่าสำคัญสุด และรองลงมาตามลำดับ 1 , 2 ,3	
หากเกิดโรคระบาดอื่นๆ ในอนาคตท่านคาดหวังที่จะให้ผู้ใหญ่บ้านแสดงบทบาทด้านใดเป็นอันดับแรก	
ด้านการปฏิบัติหน้าที่	ระดับความสำคัญ
1. ด้านการปกครองประชาชน	
2. ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย	
3. ด้านการบริการ	

ตอนที่ 5 แบบสอบถามปลายปิดเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้ใหญ่บ้าน

คำชี้แจง เขียน ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความต้องการของท่านต่อการปฏิบัติงานของผู้ใหญ่บ้านในอนาคต ประกอบด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน 3 ด้าน ที่ส่งผลต่อไปในสถานการณ์โรคติดต่ออื่นๆ

4.) ด้านการปกครองประชาชน

ประชาชนในพื้นที่เห็นว่าผู้ใหญ่บ้านควรต้องปรับปรุงบทบาทด้านการปกครองประชาชนในพื้นที่ต่อสถานการณ์โรคระบาดอื่นๆ ในอนาคตหรือไม่

- ดีแล้ว ไม่ต้องปรับปรุง
- ควรปรับปรุง เรื่อง.....

.....

.....

5.) ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย

ประชาชนในพื้นที่เห็นว่าผู้ใหญ่บ้านควรต้องปรับปรุงบทบาทด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชนในพื้นที่ต่อสถานการณ์โรคระบาดอื่นๆ ในอนาคตหรือไม่

- ดีแล้ว ไม่ต้องปรับปรุง
- ควรปรับปรุง เรื่อง.....

.....

.....

6.) ด้านการบริการ

ประชาชนในพื้นที่เห็นว่าผู้ใหญ่บ้านควรต้องปรับปรุงบทบาทด้านการบริการของประชาชนในพื้นที่ต่อสถานการณ์โรคระบาดอื่นๆ ในอนาคตหรือไม่

- ดีแล้ว ไม่ต้องปรับปรุง
- ควรปรับปรุง เรื่อง.....

.....

.....

ขอบคุณทุกท่านที่ได้ให้ความกรุณาตอบแบบสอบถาม
ผู้วิจัย

รหัสแบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์

เรื่องการรับรู้และความคาดหวังต่อบทบาทการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในมุมมองของประชาชนในพื้นที่

กรณีศึกษา : บ้านหนองไผ่ หมู่ที่ 3 ตำบลทุ่งทอง อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี

คำอธิบาย : งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยในระดับปริญญาโท ผู้วิจัยคือ นายอานันท์ สบายยิ่ง หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะมหาวิทยาลัยรังสิต

โดยคำถามงานวิจัยนี้ได้มาจากผลการวิเคราะห์จากแบบสอบถามเชิงปริมาณที่ประชาชนในพื้นที่ตอบแบบสอบถามมา และสรุปผลการวิเคราะห์ออกมาแล้วเป็นส่วนคำตอบที่ประชาชนเห็นต่างกันมากที่สุด จึงได้นำรูปแบบคำถามนี้มาเพื่อใช้สอบถามผู้มีส่วนที่สำคัญต่อการรับมือสถานการณ์โรคระบาดโควิด-2019 รวมถึงโรคระบาดที่อาจเกิดขึ้นใหม่ได้ในอนาคต แบบสอบถามนี้จะให้สัมภาษณ์แบบเฉพาะเจาะจงจำนวน 10 คน ได้แก่

- 1.) นายกองค้การบริหารส่วนตำบลทุ่งทอง
- 2.) ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งทอง
- 3.) ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลทุ่งทอง
- 4.) เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลทุ่งทอง ท่านที่ 1
- 5.) เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลทุ่งทอง ท่านที่ 2
- 6.) กำนันประจำตำบลทุ่งทอง
- 7.) ผู้ใหญ่บ้านหมู่บ้านข้างเคียง ท่านที่ 1
- 8.) ผู้ใหญ่บ้านหมู่บ้านข้างเคียง ท่านที่ 2
- 9.) ตัวแทนผู้นำในชุมชน ประธานอาสาสมัครสาธารณสุข บ้านหนองไผ่ หมู่ที่ 3
- 10.) ตัวแทนผู้นำในชุมชน ประธานกลุ่มแม่บ้านหนองไผ่ หมู่ที่ 3

โดยผู้วิจัยจะได้นำคำตอบ แนวคิดของทุกท่านไปวิเคราะห์เพื่อสรุปเป็นแนวทางเพื่อไว้ใช้ในการรับมือกับปัญหาดังกล่าว และนำไปฝึกใส่ในเล่มงานวิจัย เพื่อออกตีพิมพ์ต่อไป

รหัสแบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์

เรื่องการรับรู้และความคาดหวังต่อบทบาทการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในมุมมองของประชาชนใน
พื้นที่กรณีศึกษา : บ้านหนองไผ่ หมู่ที่ 3 ตำบลทุ่งทอง อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี

ผู้ให้สัมภาษณ์.....

ตำแหน่ง.....

สัมภาษณ์วันที่.....

ประเด็นคำถาม

- 1.) ท่านคิดว่าผู้ใหญ่บ้านควรปฏิบัติตนอย่างไรในสถานการณ์ที่อาจเกิดโรคระบาดอื่นๆ ขึ้นเพื่อให้ประชาชนกลุ่มที่มีอายุ 18-25 ปี ในพื้นที่ได้เข้ามีส่วนร่วมในการเป็นประชาชนที่สามารถรับรู้และตอบสนองต่อผลการปฏิบัติงานของผู้ใหญ่บ้านทั้ง 3 ด้านให้มากขึ้นได้

ด้านการปกครองประชาชน.....

.....

.....

ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย.....

.....

.....

ด้านการบริการประชาชน.....

.....

.....

- 2.) ท่านคิดว่าประชาชนกลุ่มว่างงานในพื้นที่ ผู้ใหญ่บ้านควรส่งเสริมอย่างไรเพื่อให้ประชาชนกลุ่มนี้เข้ามามีส่วนรับรู้ต่อกิจกรรม และการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านทั้ง 3 ด้านในสถานการณ์ที่อาจเกิดการระบาดของโรคอุบัติใหม่อื่นๆ อีกในอนาคต

ด้านการปกครองประชาชน.....

.....

.....

.....

การรักษาความสงบเรียบร้อย.....

.....
.....

ด้านการบริการประชาชน.....

.....
.....

- 3.) กลุ่มประชาชนแฝง หรือประชาชนที่ไม่มีชื่อแต่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ผู้ใหญ่บ้านควรปฏิบัติอย่างไร เพื่อให้ประชาชนกลุ่มนี้เข้ามารับรู้บทบาทการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านทั้ง 3 ด้านให้มากขึ้น

ด้านการปกครองประชาชน.....

.....
.....

การรักษาความสงบเรียบร้อย.....

.....
.....

ด้านการบริการประชาชน.....

.....
.....

ขอบคุณทุกท่านที่ได้ให้ความกรุณาตอบแบบสัมภาษณ์

ผู้วิจัย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	อานันท์ สบายยิ่ง
วัน เดือน ปีเกิด	21 กันยายน 2518
สถานที่เกิด	จังหวัดกาญจนบุรี ประเทศไทย
ประวัติการศึกษา	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ปริญญารัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการจัดการ, 2561 มหาวิทยาลัยรังสิต ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, 2565
ที่อยู่ปัจจุบัน	79/9 หมู่ที่ 3 ตำบลทุ่งทอง อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี
สถานที่ทำงาน	ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 3 ตำบลทุ่งทอง อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี
ตำแหน่งปัจจุบัน	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 3 ตำบลทุ่งทอง อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี